

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Serock

Opracowanie merytoryczne

Urząd Miasta i Gminy w Serocku

Zespół autorski

Urząd Miasta i Gminy w Serocku – Ewelina Kowalczyk, Jakub Szymański

Współpraca

Jednostki Organizacyjne Miasta i Gminy Serock.

Serockie Inwestycje Samorządowe Sp. z o.o.

Nadleśnictwo Jabłonna.

Publikacja dostępna na stronie

www.serock.pl

W diagnozie analizie poddano dane z lat 2018-2022.

Spis treści

1. Uwarunkowania wynikające z położenia geograficznego, dostępność komunikacyjna i mobilność	5
1.1 Położenie względem większych ośrodków miejskich	5
1.2 Ukształtowanie terenu i bogactwa naturalne	6
1.3. Dostępność komunikacyjna	8
1.4. Powiązania funkcjonalne	11
1.5. Mobilność miejska	12
Komunikacja miejska	12
2. Ludność i procesy demograficzne	14
2.1. Stan i struktura ludności	14
3. Gospodarka i rynek pracy	20
3.1. Podmioty gospodarcze	20
3.2. Tereny inwestycyjne	22
3.3. Bezrobocie	23
4. Środowisko naturalne i infrastruktura	25
4.1. Walory środowiska naturalnego	25
4.2. Stan lasów	28
4.2.1 Struktura własności lasów	30
4.2.2 Planowane działania z zakresu zwiększania lesistości	31
4.2.3. Rola lasów (turystyka i rekreacja, lasy ochronne itp.)	32
4.2.4 Gospodarstwo Specjalne:	32
4.3. Zanieczyszczenie środowiska	36
4.3. Stan infrastruktury liniowej i infrastruktura energetyczna	38
4.4. Stopień wykorzystania OZE	41
4.4. Gospodarka odpadami, selektywna zbiórka odpadów	42
5. Kultura i dziedzictwo kulturowe	44

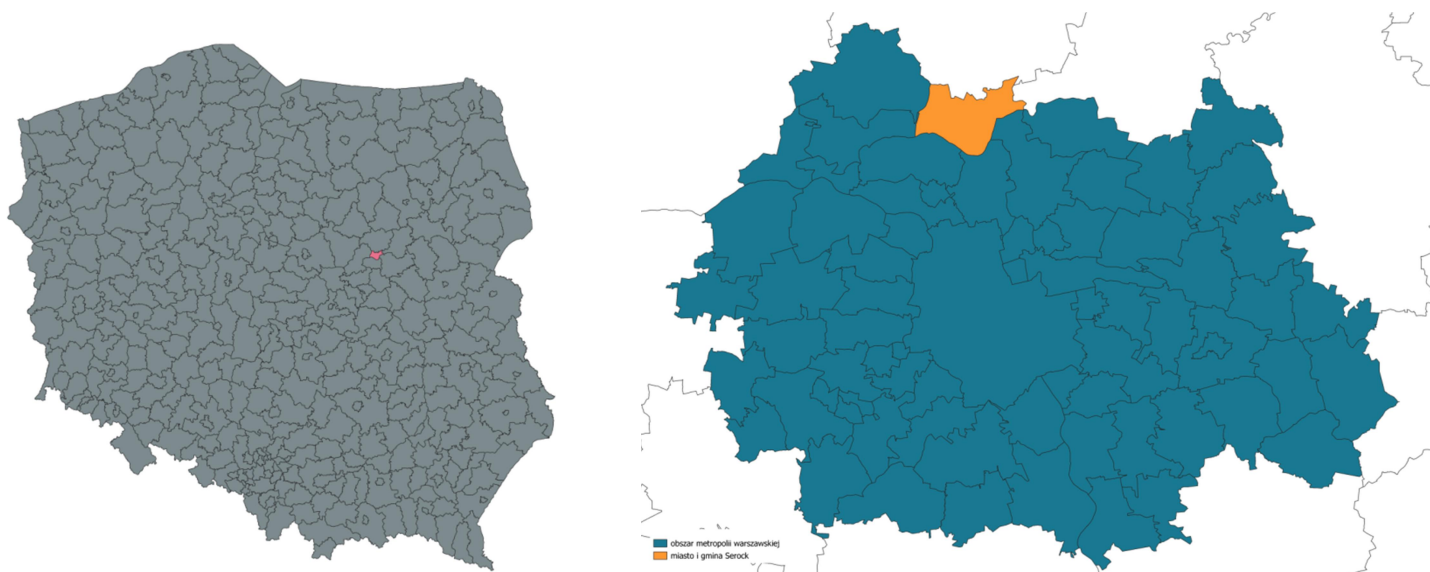
5.1. Instytucje kultury i ich działalność	44
5.2. Zabytki	46
5.3. Dziedzictwo niematerialne	52
6. Sport, rekreacja i turystyka.....	54
6.1. Sport i rekreacja.....	54
6.2. Infrastruktura sportowo-rekreacyjna	55
6.3. Turystyka	56
7. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	58
8. Bezpieczeństwo publiczne.....	62
8.1. Instytucje realizujące zadania z zakresu bezpieczeństwa	62
8.2. Uwarunkowania wynikające z położenia	64
9. Polityka społeczna	66
9.1. Pomoc społeczna	66
9.2. Ochrona zdrowia.....	67
9.3. Gospodarka mieszkaniowa	68
10. Edukacja i wychowanie	71
10.1. Placówki oświatowe.....	71
10.2. Żłobki	73
11. Kapitał społeczny	74
11.1. Aktywność obywatelska i organizacje samorządowe	74
12. Finanse samorządowe	76

1. Uwarunkowania wynikające z położenia geograficznego, dostępność komunikacyjna i mobilność

1.1 Położenie względem większych ośrodków miejskich

Miasto i Gmina Serock położona jest w centralnej części województwa mazowieckiego, w powiecie legionowskim, około 40 km na północ od centrum Warszawy. Powierzchnia miasta i gminy wynosi 11 025 ha, w tym powierzchnia miasta 1 343 ha. Gmina stanowi 27,95% powierzchni powiatu legionowskiego. Miasto Gmina Serock leży w Obszarze Metropolitalnym Warszawy, a tym samym znajduje się w strefie bezpośredniego oddziaływania miasta stołecznego Warszawy.

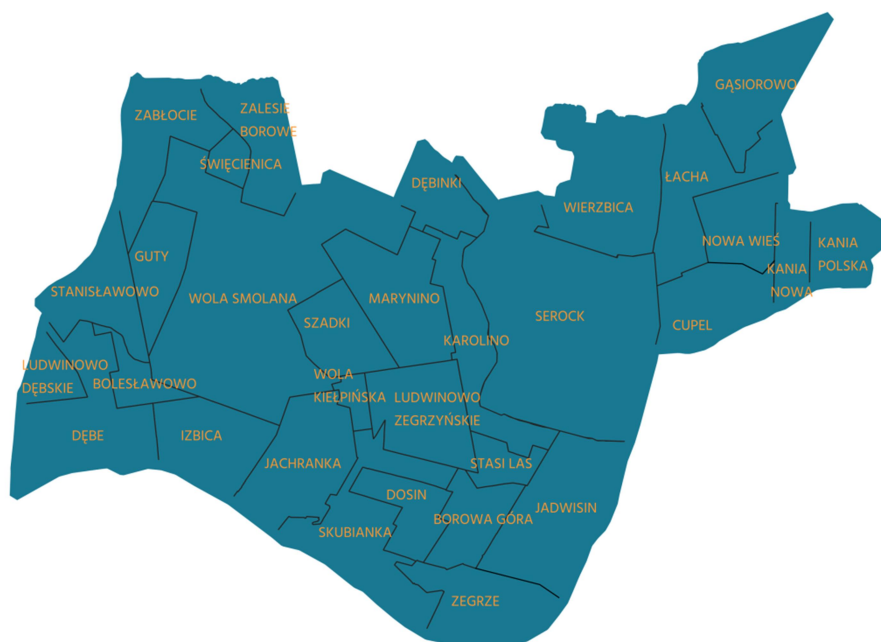
Mapa 1 Położenie miasta i gminy Serock na tle Polski i metropolii warszawskiej

Źródło: Opracowanie własne

Do jednostek administracyjnych gminy należy miasto Serock, w którym znajduje się siedziba Urzędu Miasta i Gminy Serock, i 29 miejscowości wiejskich.

Mapa 2 Miejscowości miasta i gminy Serock

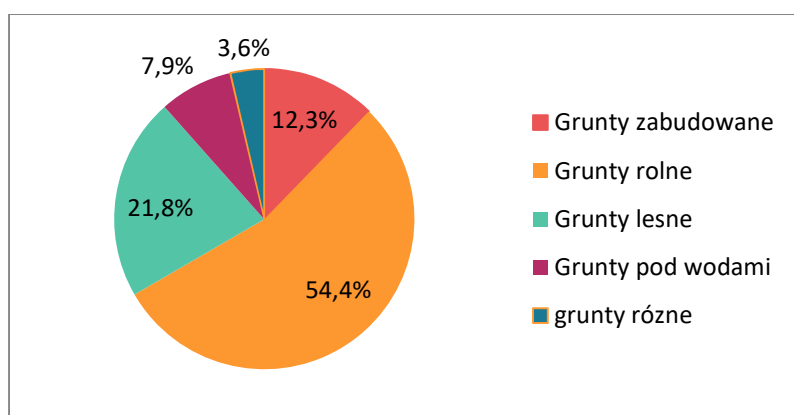
Źródło: Opracowanie własne

1.2 Ukształtowanie terenu i bogactwa naturalne

W strukturze użytkowania powierzchni Miasta i Gminy Serock największy udział stanowią grunty rolne – 54,4% powierzchni gminy (5 992 ha), następnie: grunty leśne – 21,8% (2 400 ha). Grunty zabudowane stanowią 12,3% (1 350 ha). Pozostały obszar miasta i gminy Serock zajmują grunty pod wodami powierzchniowymi – 7,9% oraz tereny różne – 3,6%.

Wykres 1 Struktura użytkowania gruntów w 2022 r. (w %)

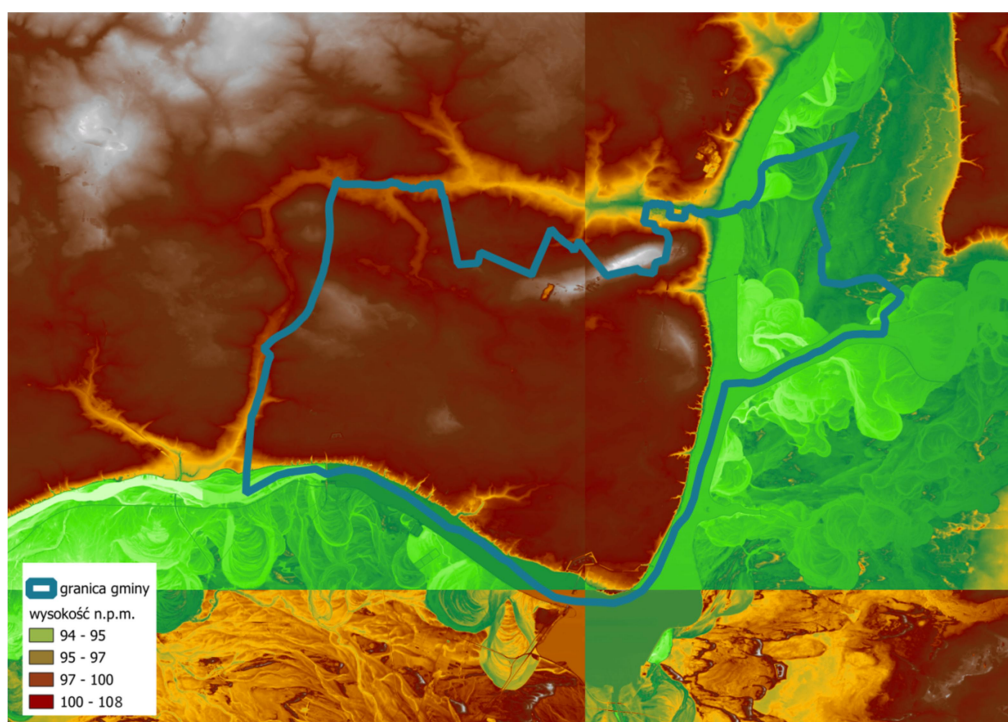
Stan w dniu 31.12.2022 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Legionowie

Według podziału fizjograficznego J. Kondrackiego (1978 r.) gmina położona jest w obrębie mezoregionu Wysoczyzny Ciechanowskiej (318.64), a także częściowo w stosunku do obszarów położonych po wschodniej stronie rzeki Narwi, w granicach mezoregionu Kotliny Warszawskiej (318.73) oraz Dolina Dolnej Narwi (318.66). Jednostka ta wchodzi w skład makroregionu Niziny Północnomazowieckiej. Hipsometrycznie jest to obszar urozmaicony, wznoszący się w kierunku północnym od wysokości 96 m n. p. m. do 113 m n. p. m. Geomorfologicznie dominująca na obszarze gminy jest wysoczyzna polodowcowa powstała w wyniku działalności akumulacyjnej lodowca i erozji wód płynących przed jego czołem oraz występujące w jej obrębie rzeczne tarasy związane z erozyjną i akumulacyjną działalnością rzek.

Mapa 3 Ukształtowanie terenu

Źródło: opracowanie własne

Teren gminy obfituje w kruszywa naturalne, występują tu również złoża surowców ilastych. Występowanie kruszywa związane jest z rozległymi i płaskimi strefami czołowo morenowymi występującymi koło Serocka i Dębinek. Złoże „Dębinki” udokumentowane jest w kat. C1+C2. Zasoby kruszywa naturalnego w kat. C1 wynoszą 10733,5 tys. ton, w kat.C2 wynoszą 13682,4 tys. ton. Zasoby te objęte były koncesjami na eksploatację: teren górniczy Dębinki III i Dębinki IV.

Złoże „Zalew Zegrzyński” położone jest na dnie Zalewu Zegrzyńskiego, częściowo w granicach gminy Nieporęt. Złoże jest udokumentowane w kat. Ci, eksploatowane przez Warszawskie Zakłady Eksploatacji Kruszywa. Złoże stanowią tu dwie warstwy piasków rozdzielone warstwą piasków ze żwirem. Kruszywa przydatne są do produkcji płukanych piasków i żwirów, piasków do betonów, do zapraw i wypraw. Zasoby kruszywa wynoszą 5508,0 tys. ton. Obszary prognostyczne znajdują się koło Stanisławowa Zegrzyńskiego w strefie występowania utworów czołowomorenowych oraz koło Jachranki. Spodziewane jest tu występowanie piasków i piasków ze żwirem o przypuszczalnych zasobach w rejonie Stanisławowa

- 400 tys. m³, w rejonie Jachranki – 1500 tys. m³. Poza tym w wielu miejscach pobierano znaczne ilości kruszywa, głównie piasku. W rejonie Serocka istnieje siedem takich wyrobisk, także piasek eksploatowano koło miejscowości Marynino, Borowa Góra i Zalesie Borowe. Wyrobiska te są w przeważającej części już zarzucone, zapełnione, zarastające drzewami.

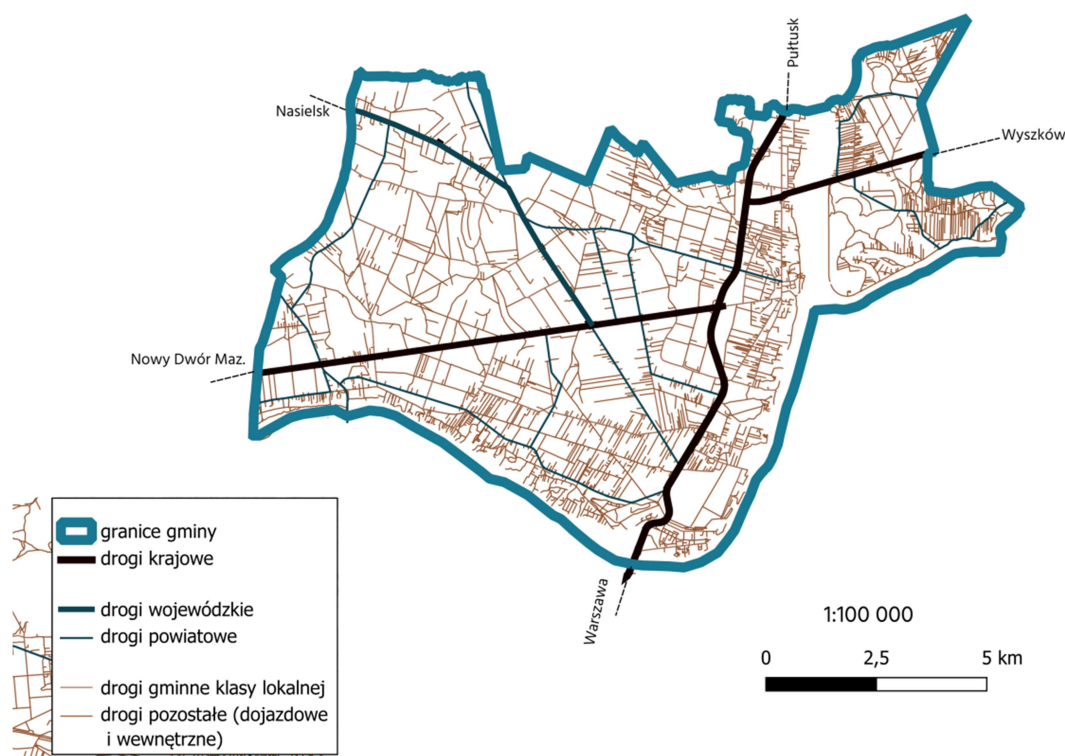
W miejscowości Jachranka występuje udokumentowane złożo termalne „Jachranka” o powierzchni 30 031 142 m².

Ponadto, w 2025 roku zostanie wykonany odwiert poszukiwawczo-rozpoznawczy wód termalnych w miejscowości Wierzbica mający na celu zweryfikowanie czy Serock usytuowany jest na złożach wód termalnych i czy ich pozyskiwanie może być wykorzystywane na cele ciepłownicze miasta Serock i miejscowości Wierzbica.

1.3. Dostępność komunikacyjna

Główną oś komunikacyjną miasta i gminy stanowią ciągi drogi krajowe nr 61 i 62. Droga krajowa nr 61 na obszarze gminy jest dwujezdniowa. Pozostałe drogi są jednojezdniowe.

Mapa 4 Układ komunikacyjny

Źródło: opracowanie własne

Oddana do użytku w 2011 roku obwodnica Serocka (w ciągu DK 61) wyprowadziła tranzytowy ruch samochodowy z miasta, a dotychczasowy przebieg drogi krajowej w tym obszarze zastąpiła droga

gminna pełniącą funkcję głównej ulicy miasta. Droga została przebudowana przez Gminę z zastosowaniem zasad ruchu uspokojonego, część jezdni zaadaptowano na pasy dla rowerów, wprowadzono szlaki i powierzchnie wyłączone z ruchu.

Ruch drogowy

Według Ruchu Drogowego 2020/2021, dokumentu opracowanego przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad w 2022 roku, średni dobowy ruch roczny na drodze krajowej nr 61 na różnych jej odcinkach wynosił 23 294 - 18844 poj./dobę, co stanowi znaczny wzrost względem Generalnego Pomiaru Ruchu z 2015 roku (16369-14458 poj./dobę). Codziennie znaczna część mieszkańców Serocka przemieszcza się w kierunku Warszawy. Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 r. codziennie między 30 a 40% pracujących mieszkańców miasta i gminy, codziennie dojeżdża do Warszawy do pracy.

Tabela 1 Drogi krajowe, wojewódzkie i powiatowe na terenie gminy Serock.

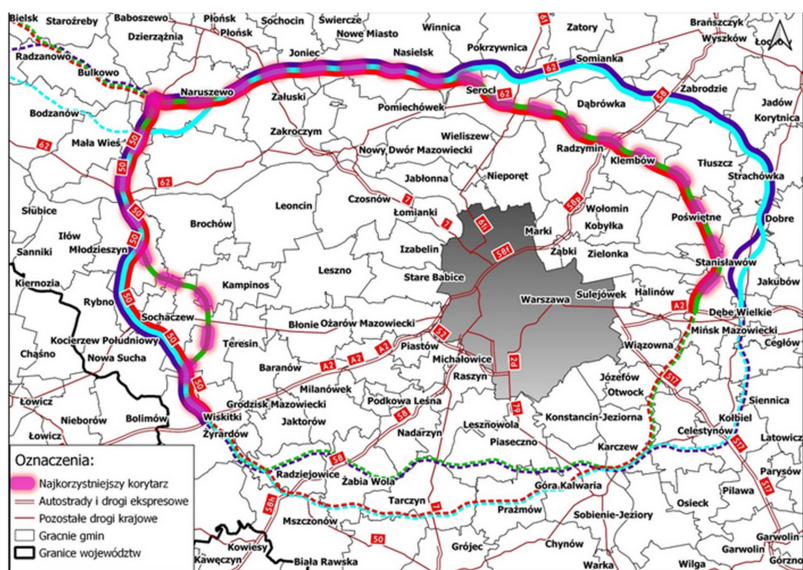
Kategoria i nr drogi	przebieg	klasa drogi/
1	2	3
krajowa nr 61	Warszawa - Ostrołęka	GP
krajowa nr 62	Zakroczym - Serock - Wyszaków - Łochów	G
wojewódzka nr 622	Nasielsk - Szadki	G
wojewódzka nr 632	Nasielsk - Legionowo	G
powiatowa	Ludwinowo Dębskie - Zabłocie	Z
powiatowa	Dębe - Jachranka - Zegrze	Z
powiatowa nr 1803W	Jachranka - Wola Kiełpińska	Z
powiatowa nr 1804W	Szadki - Jadwisin	Z
powiatowa nr 1805W	Półki - Moczydło (Nasielska)	Z
powiatowa nr 1806W	przez wieś Marynino	Z
powiatowa nr 1807W	przez wieś Karolino	Z
powiatowa nr 1808W	Łacha - Gąsiorowo	Z

powiatowa nr 1809W	Nowa Wieś - Kania	Z
--------------------	-------------------	---

Drogi gminne o nawierzchni utwardzonej stanowią 67,2% wszystkich dróg gminnych. Jest to niższa wartość w porównaniu z powiatem legionowskim (75,1%), ale porównywalna do średniej z województwa mazowieckiego (61,4%).

Przez teren miasta i gminy ma przebiegać projektowana obecnie Obwodnica Aglomeracja Warszawskiej (OAW) w ciągu drogi ekspresowej S50. Obecnie realizowana jest zachodnia część OAW dla odcinka od drogi ekspresowej S7 na północ od Warszawy, przez połączenie z planowaną drogą ekspresową S10 w rejonie Nacpolska i dalej do autostrady A2 i drogi ekspresowej S8, a następnie do drogi ekspresowej S7 na południe od Warszawy. Realizacja północnej części OAW ma zostać realizowana w kolejnych etapach inwestycji. Według wstępnych koncepcji realizacji ww. inwestycji brane pod uwagę są dwa warianty jej przebiegu przez teren gminy.

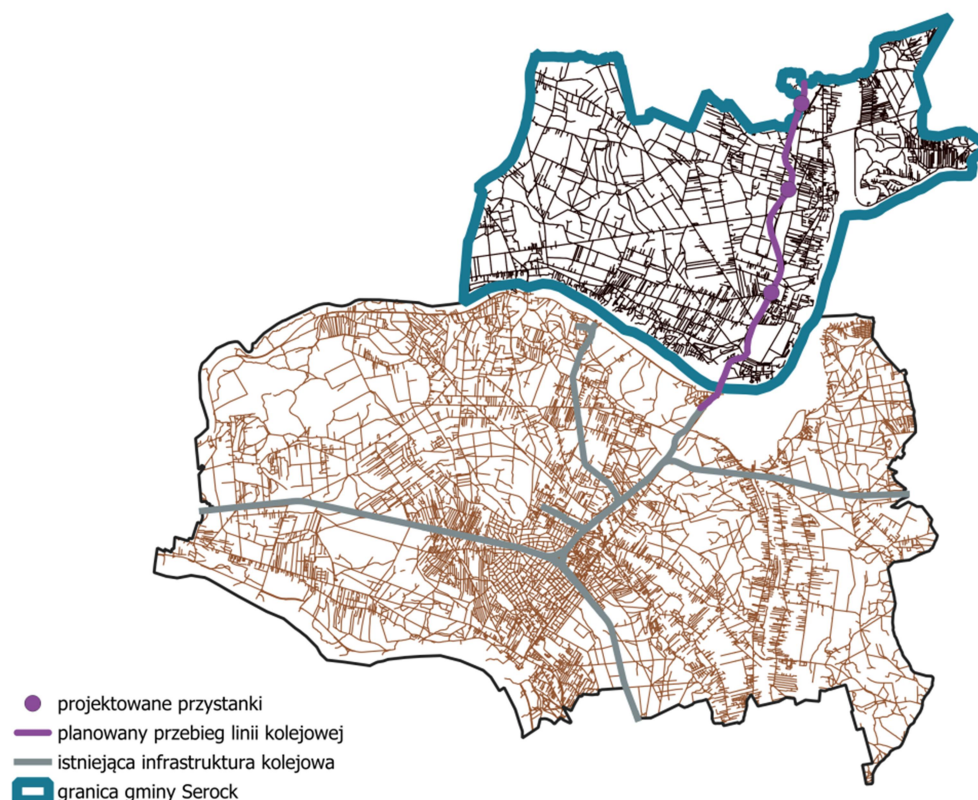
Mapa 5 Warianty przebiegu OAW

Źródło: GDDKiA

Gmina Serock jako jedyna gmina w powiecie legionowskim nie posiada na swoim terenie infrastruktury kolejowej. Najbliższa stacja kolejowa znajduje się w m. Zegrze Południowe, gm. Nieporęt, oddalonej ok. 10 km od centrum Serocka. W perspektywie czasowej 2029 + planowana jest budowa linii kolejowej Zegrze-Przasnysz. Do 2029 roku ma powstać projekt budowlany tej inwestycji wraz z wymaganymi pozwoleniami na budowę.

Mapa 6 Infrastruktura kolejowa

Źródło: opracowanie własne

1.4. Powiązania funkcjonalne

Powiązania funkcjonalne w literaturze określone są mianem interakcji, oddziaływania, związku bądź relacji zachodzącej w przestrzeni (T. Komornicki). Są one powszechnym przedmiotem zainteresowań geografii społeczno-ekonomicznej. Wyróżnia się szereg typów powiązań. Najczęściej są to powiązania: gospodarcze, społeczne, transportowe, instytucjonalne, środowiskowe (ekologiczne). Podejmowanie działań, które zasięgiem wykraczają poza granice jednostek podziału administracyjnego, a co za tym idzie – dotyczą szerszych obszarów, spójnych pod względem przestrzennym, gospodarczym i społecznym oraz pełniących podobne funkcje, stanowi istotę podejścia terytorialnego do procesu rozwoju. Podejście to w szczególności uwzględnia różne zależności i powiązania funkcjonalne (wewnętrzne oraz zewnętrzne względem obszarów będących przedmiotem prowadzonej polityki rozwoju).

Miasto i Gmina Serock leży w obszarze oddziaływania m. st. Warszawy. Od 2018 roku gmina formalnie klasyfikowana jest na poziomie regionalnym (poziom statystyczny NUTS2) w obrębie regionu warszawskiego stołecznego. Powyższe jest wynikiem powiązań funkcjonalnych z obszarem metropolitalnym warszawy. Obecnie trwają prace nad ustawą metropolitalną, która formalnie zwiąże gminy będące obecnie w tym obszarze. Obecnie Miasto i Gmina Serock jest członkiem stowarzyszenia

metropolia warszawska w ramach którego przygotowywana jest strategia rozwoju. Zapisy strategii metropolitarnej będą wiążące dla wszystkich gmin metropolii. Wizją rozwoju metropolii do 2040 roku jest metropolitarna wspólnota samorządowa, łącząca i wzmacniająca różnorodność potencjałów poszczególnych JST metropolii oraz w ramach jej efektywna współpraca.

W ramach współpracy metropolitarnej przygotowywane są projekty m.in. komunikacyjne (ZIT), których miasto i gmina będzie uczestnikiem. Wszystkie projekty będą realizowane w oparciu o plan zrównoważonej mobilności miejskiej dla metropolii warszawskiej, który został przyjęty przez Radę Miejską.

Ze względu na swoje położenie gmina Serock powiązana jest funkcjonalnie z obszarem Jeziora Zegrzyńskiego, które ma wpływ na nadanie jednej z dominujących funkcji miasta i gminy – funkcji turystycznej.

1.5. Mobilność miejska

Komunikacja miejska

Na terenie miasta i gminy funkcjonuje Lokalna Komunikacja Autobusowa. Istnieje 6 linii autobusowych. Przejazdy liniami 1-6 są bezpłatne dla wszystkich pasażerów poruszających się komunikacją po terenie Miasta i Gminy Serock.

Linie 1 i 2 to tzw. „pętle”, czyli linie obejmujące praktycznie cały teren gminy po zachodniej stronie Narwi. Linie 1 i 2 jadą w dwóch przeciwnych kierunkach (1 przez Marynino, Szadki, 2 przez Zegrze, Jachrankę) i zwracają w Dębem, by wrócić tą samą trasą.

Linie 3 i 4 obejmują swoim zasięgiem miejscowości położone po wschodniej stronie Narwi. Są one połączone z linią Serock – Legionowo PKP, dzięki czemu pasażerowie mieszkający na wspomnianym obszarze mają bezpośrednie połączenie z Legionowem, a za pośrednictwem linii kolejowej, z Warszawą. Linie 5 (Stanisławowo – Dębe – Legionowo PKP) i 6 (Serock – Legionowo PKP) komunikują mieszkańców Miasta i Gminy Serock z miastem powiatowym. Cieszą się one największym zainteresowaniem mieszkańców, dlatego też składają się z największej liczby kursów.

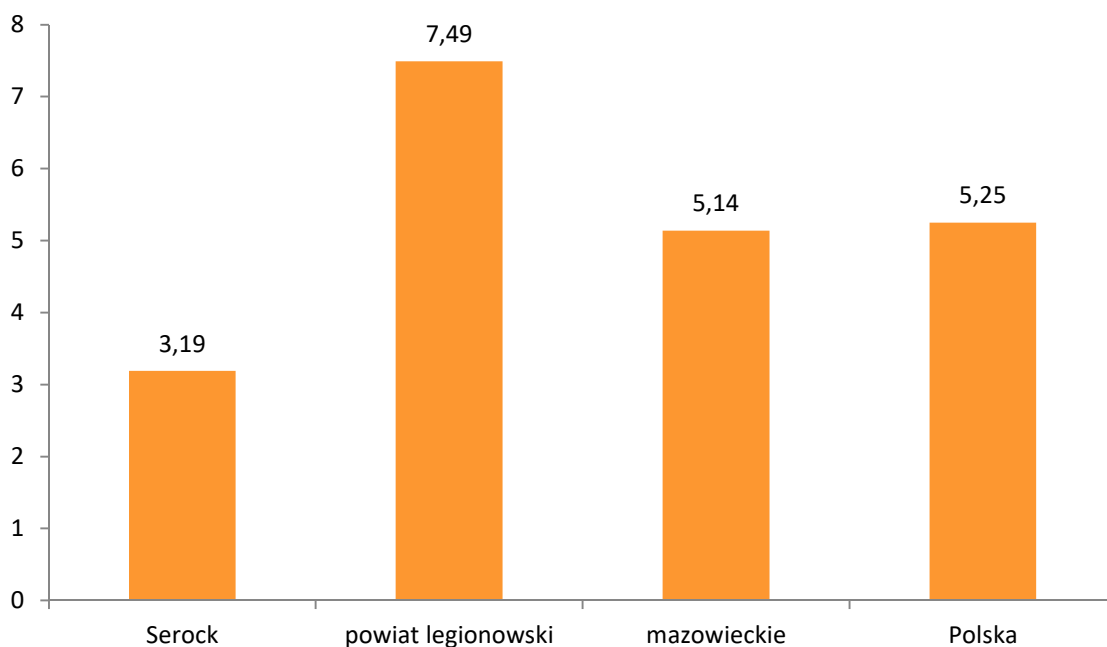
Na terenie gminy funkcjonuje również bezpłatna komunikacja autobusowa powiatu legionowskiego (Linia P7 i P8). Linia 7 P odbywa kurs z Serocka przez Zegrze, Wieliszew, Łajski do przystanku Legionowo Centrum Komunikacyjne, zaś linia 8 P z Zegrza Osiedle przez Dosin, Skubiankę, Łachę, Dębe, Wieliszew, Łajski do przystanku Centrum Komunikacyjne w Legionowie.

Mieszkańcy miasta i gminy Serock mierzą się z brakiem bezpośredniego dostępu do transportu kolejowego, którego najbliższy przystanek znajduje się w miejscowości Zegrze Południowe.

Jedną z alternatywnych rodzajów komunikacji jest transport rowerowy. Na terenie gminy istnieje 5,5 km dróg dla rowerów (od 2018 roku wzrost o 1,0 km).

Wykres 2 Drogi dla rowerów na 10 tys. ludności (w km)

Stan w dniu 31.12.2022 r

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

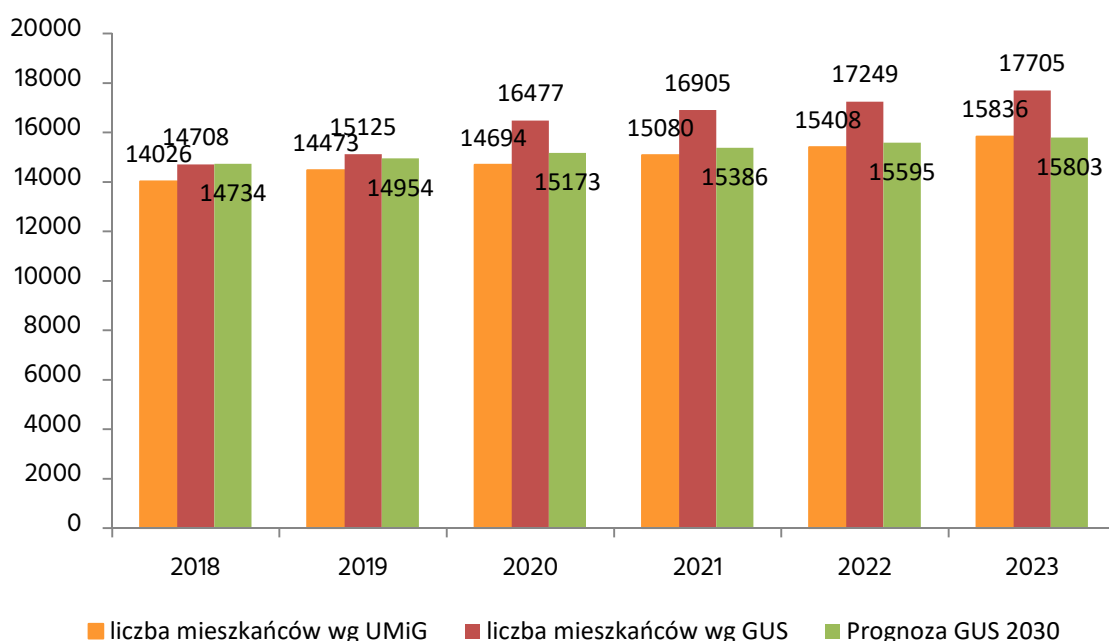
Długość dróg dla rowerów w mieście i gminie Serock jest znacznie niższa niż średnia dla powiatu legionowskiego, województwa mazowieckiego oraz całej Polski.

2. Ludność i procesy demograficzne

2.1. Stan i struktura ludności

W 2023 roku miasto i gminę Serock zameldowanych na terenie gminy było 15 836 osób, tj. o więcej niż 1810 w 2018 roku.

Wykres 3 Osoby zameldowane

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMiG i GUS.

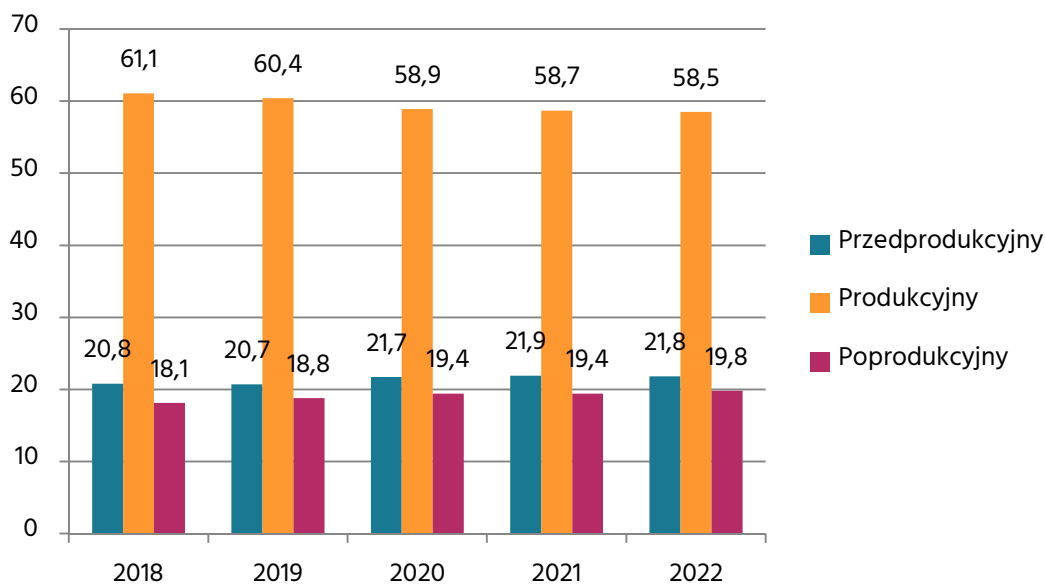
Od 2018 roku obserwowany jest stały trend przyrostu liczby ludności w tempie ok 400 osób rocznie. Obserwowana jest rozbieżność między danymi w zależności od źródeł ich pochodzenia, dlatego w toku dalszej pracy należy wyraźnie zaznaczać źródło danych na temat ludności gminy. Liczba mieszkańców gminy ewidencjonowana przez GUS cechuje się największą dynamiką i szczególnie w ostatnich dwóch latach silnie przewyższa pozostałe wartości. Ewidencja ludności prowadzona przez UMiG Serock oparta jest o rejestr osób zameldowanych, nie uwzględnia ona zatem osób wybierających gminę jako miejsce zamieszkania i migrujących na tut. teren. Dane te cechują się zatem długim procesem aktualizacji, ponieważ osoby przeprowadzające się, nie mają prawnego obowiązku meldunkowego na terenie gminy. W tym względzie, znając zjawiska demograficzne zachodzące na terenie gminy można wyprowadzić teorię, że dane publikowane przez GUS są bliższe rzeczywistej liczbie osób zamieszkałych na terenie gminy.

Drugim istotnym elementem jest rozbieżność między prognozami demograficznymi gminy, a rzeczywistymi zjawiskami zachodzącymi w liczbie ludności. Charakterystyczne jest, że wykonane prognozy nie uwzględniają wpływu jaki na obszar gminy wywiera bliskość ośrodka aglomeracyjnego, wskutek czego nasilają się zjawiska migracyjne, wzmocnione dodatkowo liberalną polityką przestrzenną. Ponieważ zachodzące zjawiska ludnościowe gminy są zjawiskami ściśle lokalnymi, powiązanymi z jej położeniem geograficznym, ogólnopolskie opracowania demograficzne nie odzwierciedlają tych trendów i ich wyniki nie są przydatne w perspektywie planowania przyszłych działań z zakresu zarządzania gminą. W roku 2023 rzeczywista liczba osób zamieszkających na terenie gminy była o 12% wyższa niż zakładała prognoza statystyczna Głównego Urzędu Statystycznego z perspektywą obowiązywania do 2030 roku.

Duża dynamika ludnościowa pociągająca za sobą szereg wyzwań organizacyjnych i infrastrukturalnych. Wskaźnik ludności jest podstawowym wyznacznikiem planowania decyzji rozwojowych i kształtowania przyszłych polityk samorządu, stąd kluczowe pozostaje jego monitorowanie w przyszłości.

Współczynnik feminizacji w 2023 roku stanowił 103 i zwiększył się o 1 w analizowanym okresie. Średnia gęstość zaludnienia w 2023 roku wyniosła 156,5 os/km², co stanowi zwiększenie i była o 23 osoby większa niż 5 lat wcześniej.

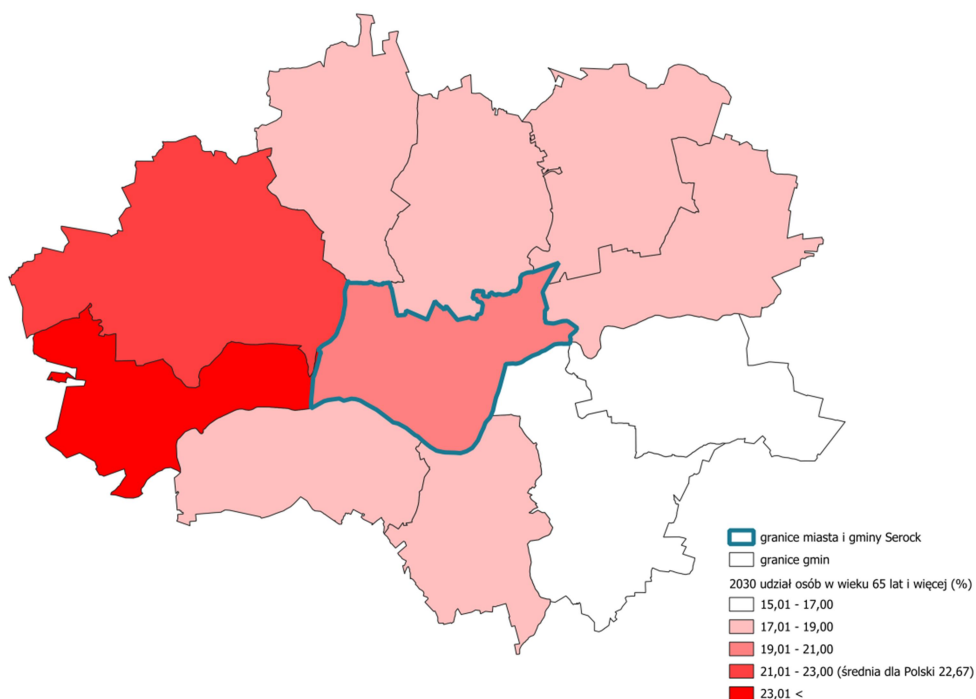
Wykres 4 Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując strukturę ludności według ekonomicznych grup wieku, można zauważyć, że w latach 2018–2022 zmniejszył się udział ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej populacji mieszkańców gminy Serock, a zwiększył się odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz poprodukcyjnym.

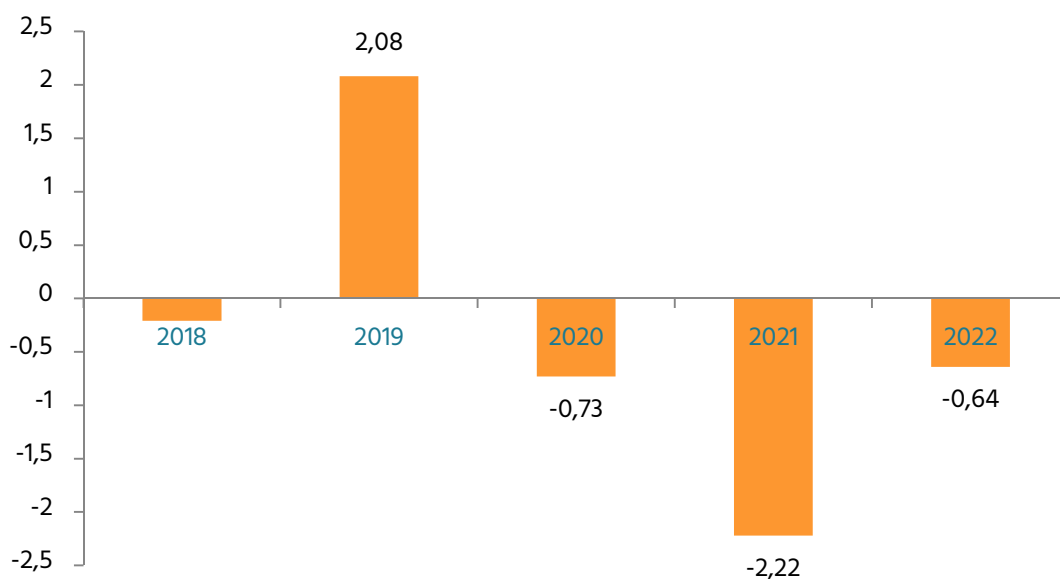
Mapa 7 Udział osób w wieku 65 lat i więcej w gminie Serock i gminach sąsiednich

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

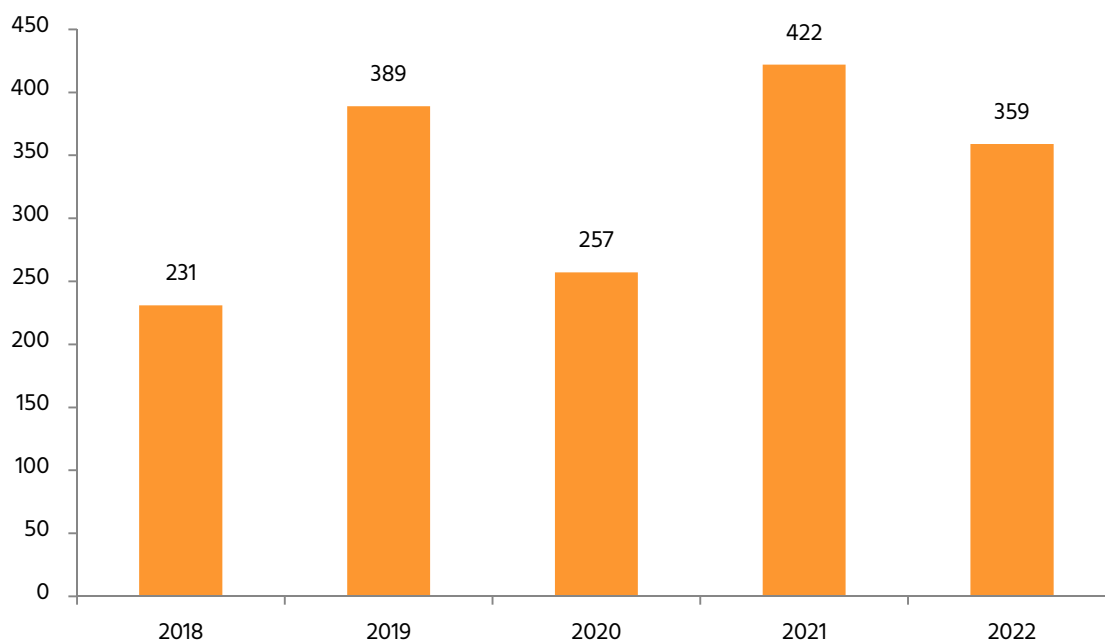
W porównaniu do gmin sąsiednich, gmina Serock ma jeden wyższych udziałów osób w wieku 65 lat i więcej (19,3). Jest on jednak niższy, niż średnia dla Polski – 22,67. Obserwowany wysoki odsetek osób w wieku poprodukcyjnym stanowi jednak wyzwanie dla samorządu w kontekście planowania polityk rozwojowych. Zgodnie z prognozami Głównego Urzędu Statystycznego odsetek udział osób w wieku 65 lat i więcej dla gminy Serock, w perspektywie do roku 2030 nie zmieni się.

Wykres 5 Przyrost naturalny na 1000 ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

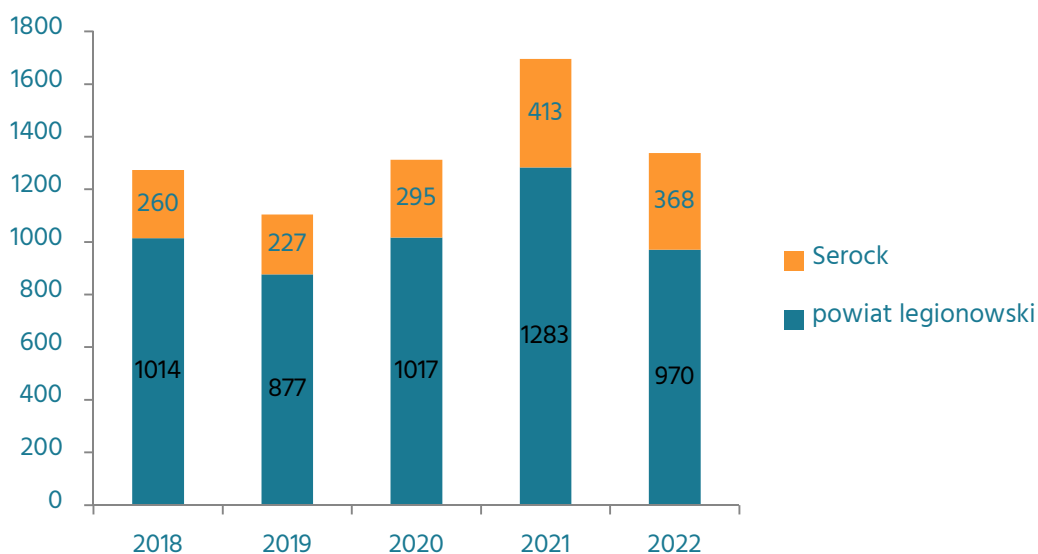
Wykres 6 Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Corocznie obserwowane jest dodatnie saldo migracji wewnętrznych na terenie gminy. Ma to odzwierciedlenie w obserwowanym, od lat wzmożonym ruchu budowlanym na jej terenie. Corocznie ilość wydawanych pozwoleń na budowę stanowi ok. 30% wszystkich pozwoleń na budowę powiatu legionowskiego.

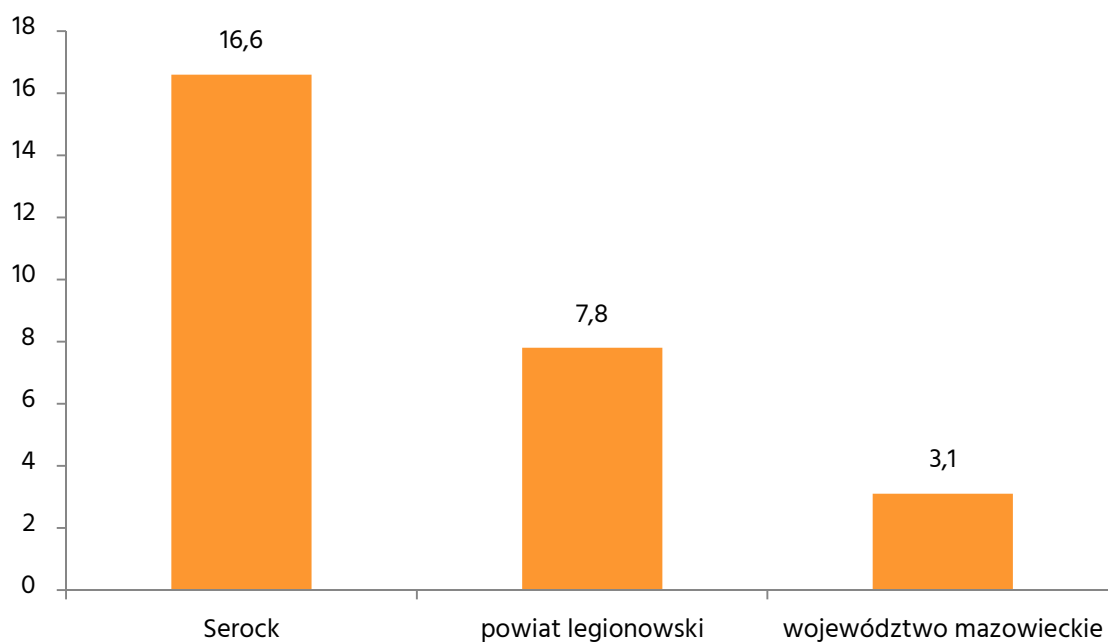
Wykres 7 Liczba wydanych pozwoleń na budowę - mieszkania

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wysokość przyrostu nowych budynków mieszkalnych na terenie gminy Serock bardzo dobrze ukazuje wskaźnik nowych budynków mieszkalnych oddanych do użytkowania na 1000 mieszkańców. W gminie Serock jest on ponad dwukrotnie wyższy niż w całym powiecie legionowskim oraz 5 krotnie wyższy niż w województwie mazowieckim. Negatywnym zjawiskiem w kontekście przyszłej struktury demograficznej gminy, a dla władz lokalnych wyzwaniem, pozostaje ujemny przyrost naturalny, który szczególne nasilenie odniósł w roku 2021, zauważyć należy, że okres ten przypada kumulację skutków pandemii koronawirusa, obserwowanych w całym społeczeństwie. Niemniej, trend ujemnego przyrostu naturalnego utrzymuje się nadal, a źródłem wzrostu populacyjnego osób w wieku przedprodukcyjnym, upatrywać należy w dodatnim saldzie migracji ludności.

Wykres 8 Liczba nowych budynków mieszkalnych oddanych do użytkowania na 1000 ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

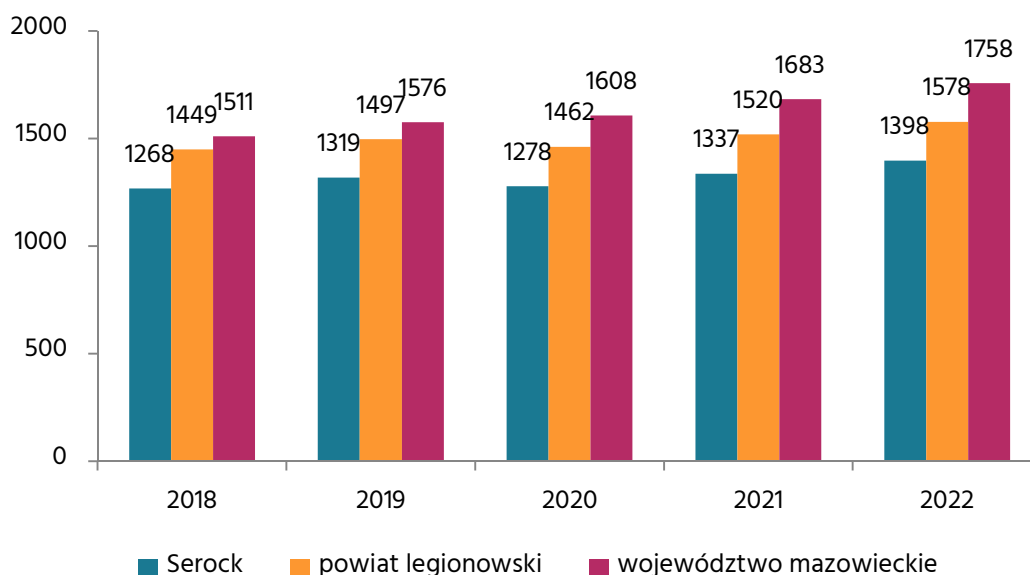
Wszystkie analizowane dane korespondują z prognozą demograficzną Głównego Urzędu Statystycznego, która wskazuje, że do 2030 roku liczba ludności w gminie będzie stale rosła i w 2030 roku osiągnie 17 126 osób.

3. Gospodarka i rynek pracy

3.1. Podmioty gospodarcze

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2022 roku na terenie miasta i gminy Serock zarejestrowanych było 2411 podmiotów. W porównaniu ze stanem z końca 2018 roku liczba podmiotów zwiększyła się o 29%. W strukturze podmiotów gospodarczych według klas wielkości zdecydowanie przeważały jednostki małe, o przewidywanej liczbie pracujących do 9 osób (2357), co stanowiło 97,7% ogółu podmiotów w mieście i gminie Serock. W klasie wielkości 10–49 osób funkcjonowały 50 jednostki, a ich udział w ogólnej liczbie podmiotów ukształtował się na poziomie 2%.

Wykres 9 Podmioty gospodarcze REGON na 1000 ludności w gminie Serock, powiecie legionowskim i województwie mazowieckim w latach 2018-2022

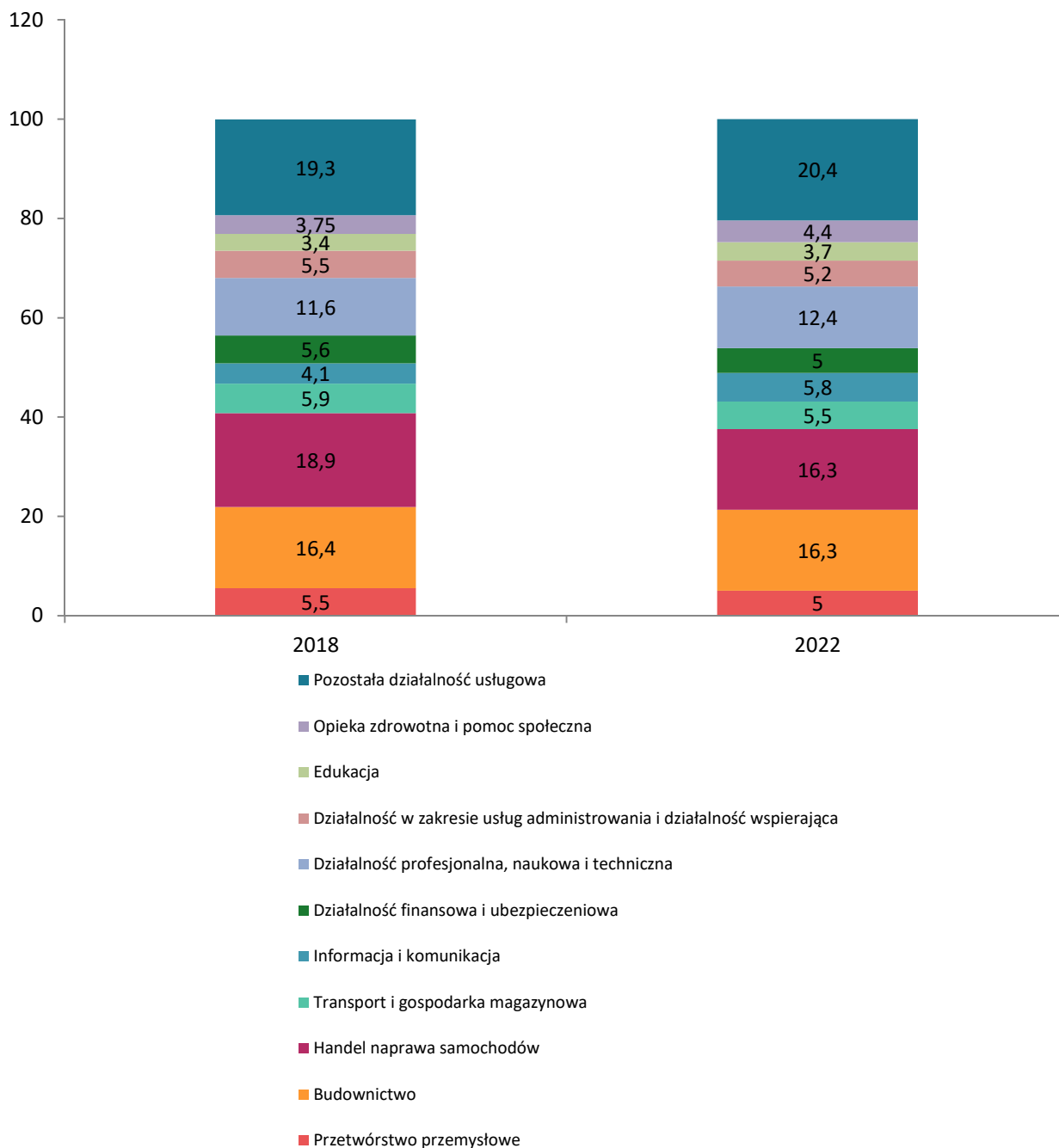
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W analizowanym okresie wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych na 1000 ludności systematycznie wzrastał i w porównaniu do średniej z powiatu legionowskiego był niższy o ok. 200 podmiotów, a także niższy niż średnia z województwa mazowieckiego.

Na koniec 2022 roku zdecydowana większość podmiotów gospodarczych należała do osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (1937). W 2022 roku w gminie Serock dominowały przedsiębiorstwa zajmujące się: handlem hurtowym i detalicznym, naprawą pojazdów samochodowych, włączając motocykle (sekcja G, 374 podmioty), budownictwem sekcja F, 312), działalnością profesjonalną,

naukową i techniczną (sekcja M, 262), informacją i komunikacją (sekcja J, 134), przetwórstwem przemysłowym (sekcja C, 121).

Wykres 10 Struktura działalności podmiotów gospodarczych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

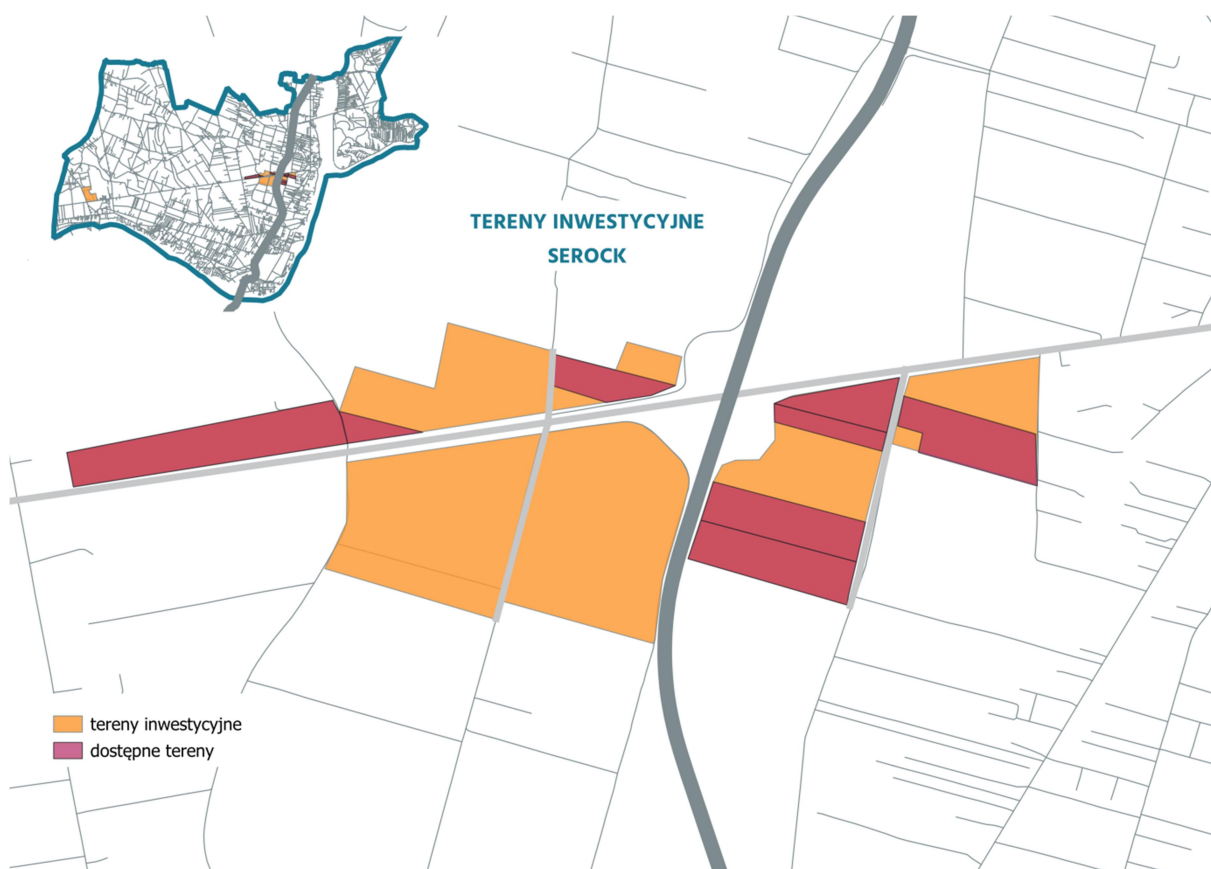
W porównaniu z 2018 r. największy wzrost liczby podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON wystąpił w sekcjach: informacja i komunikacja (o 41%) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (o 7%). Największy spadek liczby podmiotów miał miejsce w handlu, naprawie pojazdów

samochodowych (13%), działalności finansowej i ubezpieczeniowej (11%) oraz w przetwórstwie przemysłowym (9%).

3.2. Tereny inwestycyjne

Miasto i Gmina Serock posiada tereny inwestycyjne na terenie gminy, których łączna powierzchnia wynosi ponad 120 ha. Tereny znajdują się w mieście Serock (przy węźle DK 61 i DK 62) oraz w miejscowości Dębe.

Mapa 8 Tereny inwestycyjne

Źródło: opracowanie własne

Wszystkie tereny, zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego przeznaczone są pod zabudowę produkcyjną, składy, magazyny lub zabudowę usługową. Niezainwestowane jeszcze tereny w większości są własnością właścicieli prywatnych. Z częścią z nich podpisane zostały stosowne porozumienia, które pozwalają na promowanie terenów i obsługę potencjalnych inwestorów przez Miasto i Gminę. Grunty te prezentowane są jako „dostępne tereny”. Przez ostatnie 5 lat część z terenów zostało sprzedanych i zainwestowanych. W tej chwili dostępne do

sprzedaży zostało ok. 35 ha gruntów. Gmina sukcesywnie dozbraja tereny. W tej chwili część z gruntów posiada pełne uzbrojenie.

Struktura branżowa przedsiębiorców działających na terenach inwestycyjnych jest zróżnicowana. Rozwija się tutaj m.in. przemysł meblarski, a także branże: spożywcza, budowlana. Na terenie strefy inwestycyjnej w m. Dębe przeważają branże: odpadowa, metalowa a także transportowa.

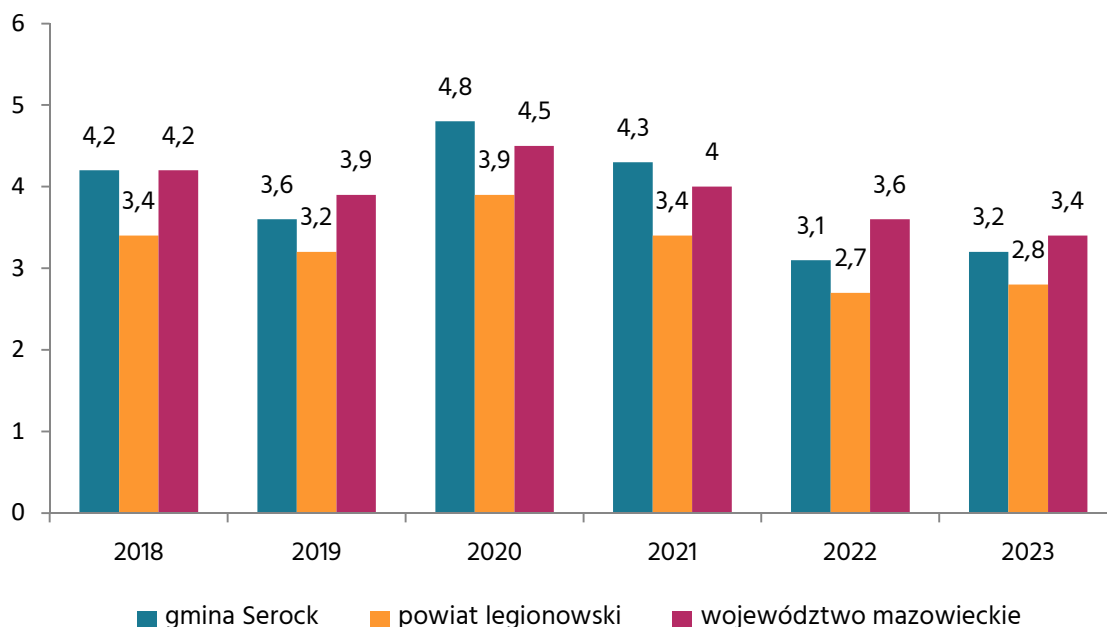
Gmina prowadzi aktywną politykę wspierającą atrakcyjność lokalnej oferty inwestycyjnej, w tym celu prowadzona jest współpraca z Polską Agencją Inwestycji i Handlu, oferty gruntów prezentowane są w ogólnopolskiej bazie ofert. Współpraca prowadzona jest równolegle z Łódzką Specjalną Strefą Inwestycyjną, której zasięg odpowiedzialności obejmuje również teren gminy Serock, a także Agencją Rozwoju Mazowsza S.A. Dzięki współpracy oferta lokalizacyjna gruntów przemysłowych na terenie gminy Serock trafia do nieograniczonego forum odbiorców, a w proces rozmów z potencjalnymi inwestorami mogą angażować się i wspierać go przedstawiciele ww. agencji rządowych i samorządowych. Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna w ramach swojej działalności może przyznawać decyzje o wsparciu dla nowych inwestycji na terenie gminy Serock, w ramach wsparcia przedsiębiorca może liczyć na częściowe zwolnienie z podatku PIT lub CIT nawet przez okres 10 lat, przy czym wsparcie może być przyznane tylko na wybrane formy działalności.

Na terenie gminy występują dostępne tereny inwestycyjne. Właściciele części z nich dotychczas nie przejawiali zainteresowania ich zbyciem co każe poszukiwać nowych miejsc potencjalnej lokalizacji inwestycji ważnych z perspektywy rozwoju gospodarczego gminy.

3.3. Bezrobocie

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Serock w latach 2018-2022 zmalał, podobnie jak w powiecie legionowskim i województwie mazowieckim (w gminie z poziomu 4,2% w 2018 roku do 3,1% w 2022 roku). Spadek ten w większym stopniu dotyczył kobiet (odpowiednio 4,5 i 3,2%) niż mężczyzn (odpowiednio 3,9 i 3,0%). Jednak w latach 2020-2021 wskaźniki bezrobocia rejestrowanego w analizowanych obszarach były wyższe niż wskaźnik bazowy.

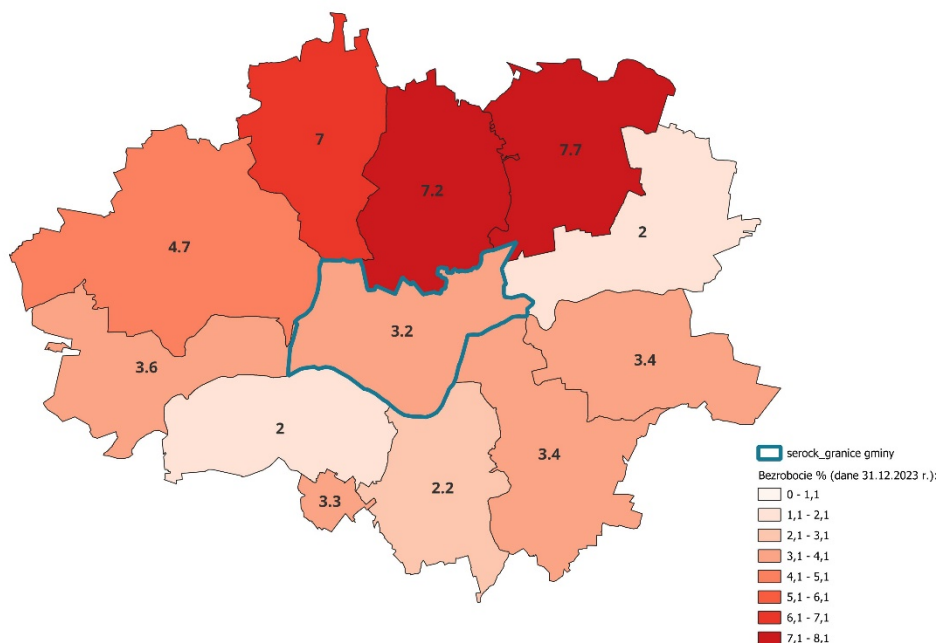
**Wykres 11 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym
w gminie Serock, powiecie legionowskim i województwie mazowieckim w latach 2018-2022 (w %)**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analiza powyższych danych pozwala wyprowadzić wniosek, że o ile wartość wskaźnika udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie zachowuje stabilną zależność względem analogicznego wskaźnika dla powiatu legionowskiego, osiągając nieznacznie większą wartość, to jednak dostrzegalna jest jego silna dynamika malejąca. W roku 2023 wskaźnik dla gminy Serock osiągnął niższą wartość (3,2%) niż dla Województwa Mazowieckiego (3,4%), odwracając sytuację z lat poprzednich, gdzie dominowały okresy w których udział bezrobotnych w gminie był większy niż zarówno w powiecie, jak i województwie.

Mapa 9 Udział zarejestrowanych bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców gminy w gminie Serock i na tle gmin sąsiadujących.

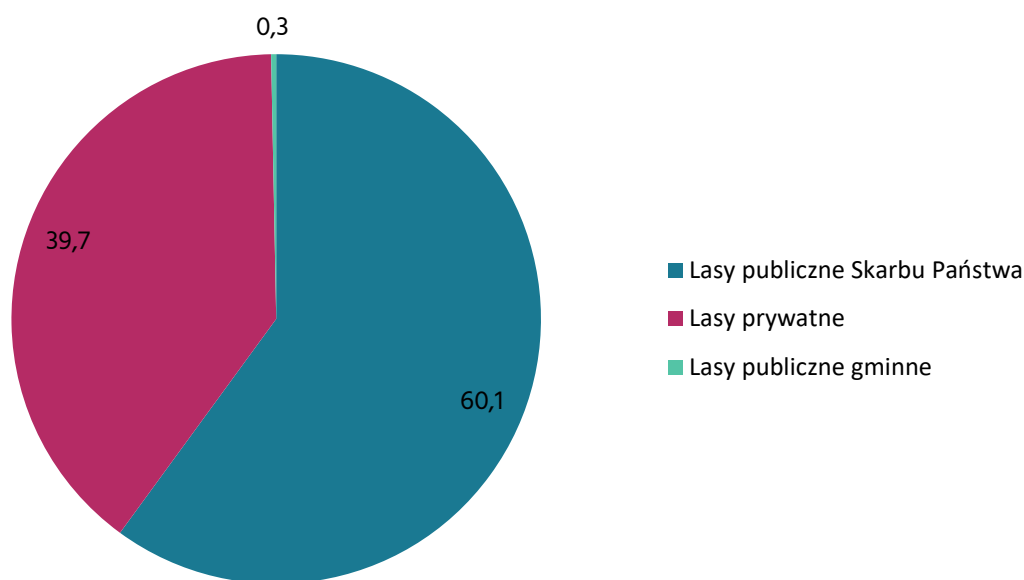
4. Środowisko naturalne i infrastruktura

4.1. Walory środowiska naturalnego

Gmina Serock posiada bogate walory przyrodnicze, wynikające z ukształtowania powierzchni terenu, zasobów gruntowo-wodnych oraz warunków klimatycznych i przyrodniczych. Na strukturę zieleni Miasta i Gminy Serock składają się: lasy, obszary objęte formami ochrony przyrody, tereny zieleni naturalnej (łąki, pastwiska) oraz tereny zieleni: parki, zieleńce, bulwary, cmentarze, zieleń towarzysząca drogom, placom, budynkom.

Gmina Serock posiada niski odsetek lesistości (21,8%), w porównaniu do wskaźnika dla województwa mazowieckiego (23,4%), powiatu legionowskiego (30%), czy średniej dla Polski (29,7). Udział lasów jest nierównomierny, największy obszar leśny to teren lasu administrowanego przez PGL Lasy Państwowe, Nadleśnictwo Jabłonna w Woli Smolanej. Duży obszar leśny stanowi również rezerwat Jadwisin oraz teren poligonu wojskowego w Skubiance. W strukturze własnościowej przeważa własność publiczna. Na koniec 2022 roku 60,1% lasów stanowiła własność Skarbu Państwa (1328 ha).

Wykres 12 Struktura własności lasów na terenie miasta i gminy (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zgodnie z definicją z ustawy z dnia 16 lipca 2004 roku, tereny zielone to tereny urządzone wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością, pełniące funkcje publiczne, a w szczególności parki, zieleńce, promenady, bulwary, ogrody botaniczne, zoologiczne, jordanowskie i zabytkowe, cmentarze, zieleń towarzysząca drogom na terenie zabudowy, placom, zabytkowym fortyfikacjom, budynkom, składowiskom, lotniskom, dworcom kolejowym oraz obiektom przemysłowym.

Oszacowano, że łączny obszar zieleni na terenie miasta i gminy włączając w to lasy wynosi 22,3% (2456,5 ha). Nie wliczono w tą powierzchnię ogródków przydomowych oraz działkowych.

Fauna

W lasach administrowanych przez Nadleśnictwo Jabłonna, na terenie leśnictwa wyznaczona została strefa ochronna ostoi, miejsc przebywania i rozrodu Bociana czarnego.

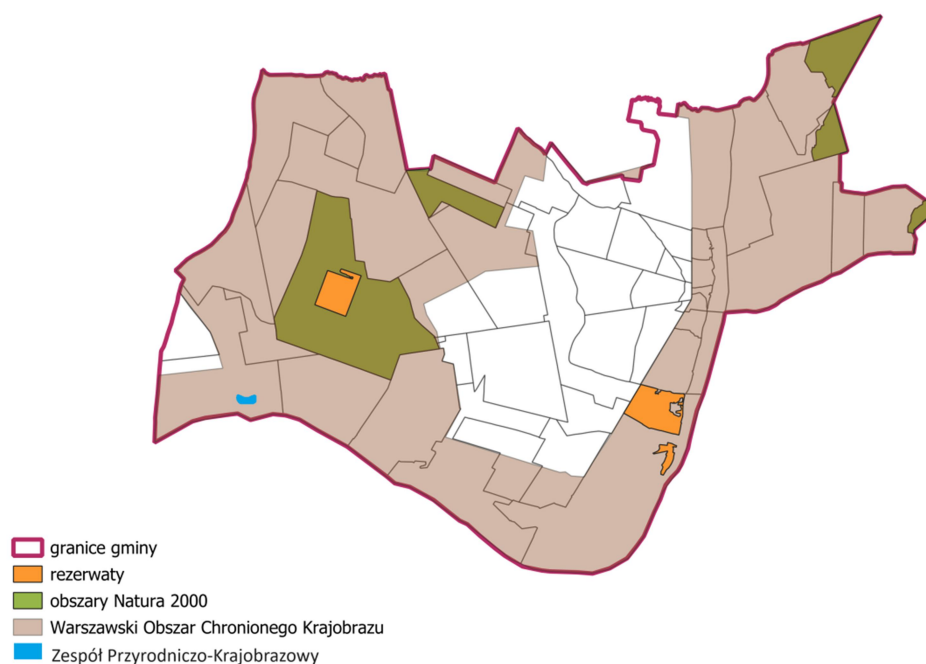
Obszary chronione

Prawie 2/3 powierzchni gminy jest włączone do Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, którego granice wyznaczają strefę szczególnej ochrony ekologicznej. Obszary te służą ochronie kompleksów rolno-leśnych, zapewniają zachowanie walorów przyrodniczych, krajobrazowych i turystyczno-wypoczynkowych terenu, tworząc równocześnie strefy ochronne wokół wyżej kategoryzowanych form ochrony przyrody, zapewniając niezbędną przestrzeń i jakość środowiska, dla funkcjonowania całych ekosystemów.

Do obszaru należą: tereny przybrzeżne rzeki Narew, skarpy, starorzecze Bugu oraz wody otwarte Bugu, Narwi i Jeziora Zegrzyńskiego. Włączenie części terenu gminy do tego obszaru ma na celu ochronę

kompleksów rolno-leśnych, zachowanie walorów przyrodniczych, krajobrazowych i turystyczno-wypoczynkowych.

Mapa 10 Obszary chronione

Źródło: opracowanie własne

Na terenie gminy znajdują się trzy rezerваты przyrody: „Zegrze” obejmujący las o powierzchni 65,46 ha. Lasy rezerwatu są pozostałością po Puszczy Słupeckiej, „Wąwóz Szaniawskiego” oraz rezerwat „Jadwisin”, stanowiący uroczysko leśne w pobliżu Serocka, o powierzchni 100 ha. Na jego terenie znajduje się XIX-wieczny neoklasycystyczny pałac należący w przeszłości do Radziwiłłów. Występują tu siedliska grądów i lasów mieszanych z pomnikowymi dębami szypułkowymi i sosnami pospolitymi.

Kolejnymi obszarami prawnie chronionymi są obszary natura 2000. Na terenie gminy Serock wyznaczono następujące obszary:

1. Ostoja Nadbużańska SOO (Specjalne Obszary Ochrony) PLH140011
2. Dolina Dolnego Bugu OSO (Obszary Specjalnej Ochrony) PLB140001
3. Puszcza Biała OSO (Obszary Specjalnej Ochrony) PLB140007
4. Świątliste Dąbrowy i Grady w Jabłonnej SOO (Specjalne Obszary Ochrony) PLH 140045

Celem utworzenia ekologicznej sieci NATURA 2000 jest ochrona różnorodności biologicznej na terenie wszystkich krajów Unii Europejskiej. W skład sieci wchodzi obszary specjalnej ochrony ptaków i

specjalne obszary ochrony siedlisk. Minister środowiska po zasięgnięciu opinii gmin określa listę tych obszarów.

Na terenie gminy ustanowiono 72 pomniki przyrody.

4.2. Stan lasów

W strukturze gatunków lasotwórczych na terenie Miasta i Gminy Serock zdecydowanie największy udział posiadają drzewostany sosnowe (73,0%). Istotny udział posiadają również lasy dębowe (20,9 %). W kolejnej tabeli oraz na wykresie przedstawiono szczegółowe dane dotyczące struktury gatunków lasotwórczych na terenie Miasta i Gminy Serock.

Tabela 2 Struktura gatunków lasotwórczych na terenie Gminy Serock w lasach każdej własności

Gatunek	Powierzchnia [ha]	Udział
sosna	1 594,64	73,0%
dąb	456,33	20,9%
olcha	70,87	3,2%
brzoza	52,22	2,4%
świerk	7,01	0,3%
topola	2,12	0,1%
osika	1,73	0,1%
SUMA	2 184,92	100,0%

Źródło: Nadleśnictwo Jabłonna

Grunty leśne pozostające w zarządzie Nadleśnictwa Jabłonna w granicach gminy Serock zajmują powierzchnię 1306,12 ha.

W strukturze wiekowej lasów na terenie Miasta i Gminy Serock największą powierzchnię zajmują drzewostany w IV klasie wieku (od 61 do 80 lat) – 45,3% oraz w V klasie (od 81 do 100 lat) – 21,6%.

Tabela 3 Struktura wiekowa lasów na terenie Miasta i Gminy Serock

Klasa wieku	Powierzchnia [ha]	Udział
Powierzchnia leśna niezalesiona	23,74	1,1%
Klasa odnowienia	132,21	6,1%
Klasa I (od 1 do 20 lat)	92,60	4,2%
Klasa II (od 21 do 40 lat)	62,31	2,9%
Klasa III (od 41 do 60 lat)	296,64	13,6%
Klasa IV (od 61 do 80 lat)	990,22	45,3%
Klasa V (od 81 do 100 lat)	471,92	21,6%
Klasa VI (od 101 do 120 lat)	69,78	3,2%
Klasa VII i st. (>121 lat)	45,50	2,1%

SUMA	2 184,92	100,0%
------	----------	--------

Źródło: Nadleśnictwo Jabłonna

Powierzchnia lasów ochronnych na terenie Miasta i Gminy Serock wynosi 400,65 ha, co stanowi 18,3 % powierzchni obszaru gminy. Na terenie miasta i gminy występują lasy wodochronne (53,18 ha) oraz lasy w miastach i wokół miast (347,47 ha).

Zgodnie z opracowaniem „Raport o stanie lasów w Polsce 2022” (PGL LP, czerwiec 2023 r.) pogłębiający się deficyt opadów atmosferycznych, letnie susze, ciepłe bezśnieżne zimy oraz obniżenie się poziomu wód gruntowych stanowią istotny czynnik osłabiający stan zdrowotny drzewostanów, a tym samym inicjujący powstawanie epifitoz chorób infekcyjnych oraz gradacji szkodników owadzych. Pojawiają się również nowe organizmy szkodliwe, które dotychczas nie występowały na terenie Polski lub były uważane za nieszkodliwe (np. jemioła). Głównymi czynnikami abiotycznymi o zasięgu krajowym były skrajna susza i silne wiatry.

Tabela 4 Podstawowe zagrożenia środowiska leśnego na terenie Miasta i Gminy Serock

Zagrożenia	Opis zagrożenia
Abiotyczne	Z grupy zagrożeń abiotycznych na omawianym terenie największe znaczenie mają silne, wywalające wiatry, okiść, przymrozki wczesne i późne oraz okresowo występujące susze, ale również podtopienia spowodowane stagnowaniem wody. Deficyt wilgoci powodowany długotrwałym brakiem opadów w okresie wczesnowiosennym i letnim jest jedną z głównych przyczyn słabnięcia i obumierania sadzonek w nowo założonych uprawach. Obserwuje się również negatywne skutki niedoboru wody w drzewostanach dojrzałych i dojrzewających, niedobory wody narażają drzewa na negatywny wpływ czynników biotycznych, wpływając na ogólne osłabienie odporności drzew na czynniki szkodliwe. W okresach suszy zdecydowanie zwiększa się również zagrożenie pożarowe. Dostrzegalne są również przypadki stagnowania wody, co powoduje zamierzanie powierzchniowe drzewostanów. Takie zjawiska mogą mieć pochodzenie naturalne (np. na skutek działalności bobrów) lub antropogeniczne, np. na skutek utraty drożności przez lokalne systemy melioracyjne.

Biotyczne	Spośród czynników biotycznych największym zagrożeniem dla lasów gminy mogą być gradacje pierwotnych i wtórnych szkodników owadzych, występowanie grzybów pasożytniczych oraz zagrożenie ze strony ssaków roślinożernych. Ze szkodników pierwotnych lasom Nadleśnictwa najczęściej zagrażają: poproch cetyniak, smoliki i zwójki, a ze szkodników wtórnych: kornik drukarz, kornik ostrozębny, przypłaszczek granatek, cetyńce, a także opiętki w odniesieniu do drzewostanów dębowych. Z grzybów pasożytniczych najgroźniejszym jest korzeniowiec wieloletni (huba korzeni), występujący przeważnie na gruntach porolnych. Z innych patogenów grzybowych wymienić należy: osutki, opieńki, mączniaki i grzyby zgorzelowe. Duże znaczenie mają również ssaki roślinożerne. Uszkodzenia w postaci spalowania i zgryzania upraw i młodników występują dość często i mają bezpośredni wpływ na jakość hodowlaną tych drzewostanów.
Antropogeniczne	Z czynników antropogenicznych lasom tutejszym zagrażają: zanieczyszczenia powietrza, wód i gleb, niewłaściwa gospodarka odpadami, pożary oraz zagrożenia wynikające z bezpośredniego negatywnego oddziaływania człowieka na lasy. Główne niebezpieczeństwo powstania pożaru związane jest z atrakcyjnością turystyczną obszarów leśnych oraz sąsiedztwem obszarów rolniczych. Szczególnie niebezpieczna jest wczesna wiosna, z uwagi na częste występowanie długich okresów bezdeszczowych oraz okres letni, kiedy jest większa penetracja terenów leśnych oraz w okresie prowadzenia prac żniwnych. Uciążliwym problemem dla Nadleśnictwa jest zaśmiecanie lasów, szczególnie przy drogach publicznych oraz wywożenie śmieci do lasu.

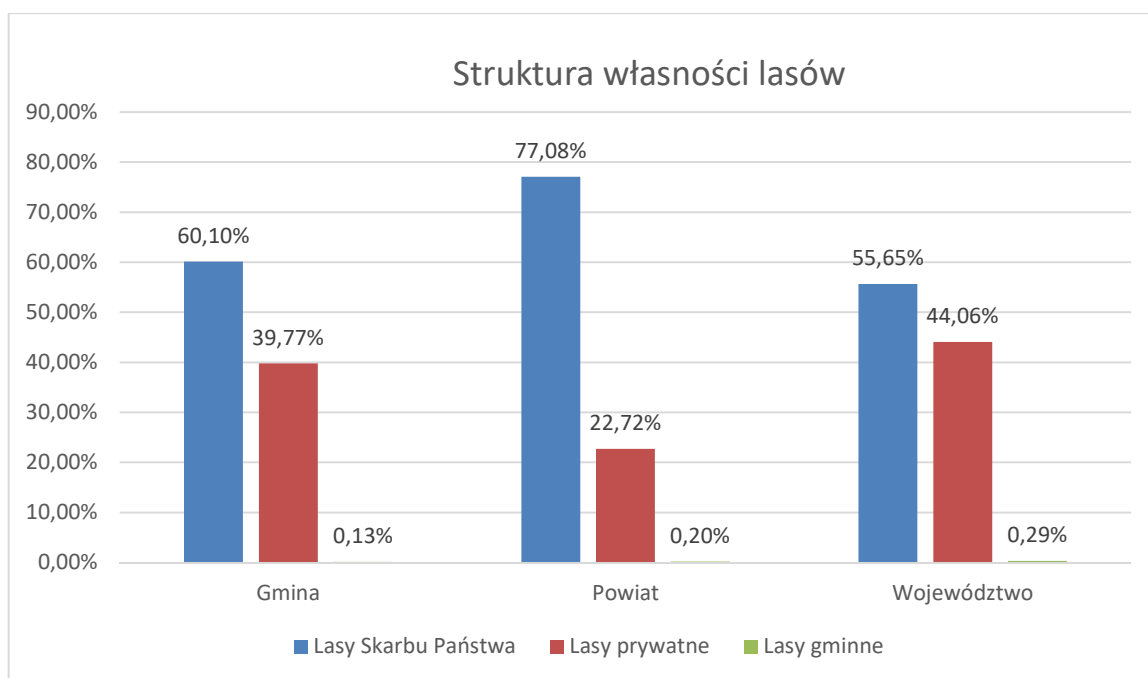
Źródło: Nadleśnictwo Jabłonna

4.2.1 Struktura własności lasów

Ze względu na różne formy własności lasy różnicuje się na lasy stanowiące własność Skarbu Państwa, najczęściej administrowane przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, lasy prywatne i lasy stanowiące własność gmin. W skali kraju lasy Skarbu Państwa stanowią 80,7% powierzchni gruntów leśnych, zaś grunty leśne prywatne stanowią 19,3% powierzchni gruntów

leśnych. Lasy gminne stanowią pomijalny z punktu statystycznego udział w ogólnej powierzchni gruntów leśnych¹.

Kategoria własności	Powierzchnia [ha]
Lasy Skarbu Państwa	1 328,30
Lasy prywatne	879,00
Lasy gminne	2,82
Ogółem	2 210,12

Według danych GUS grunty w strukturze własności gminy dominują lasy publiczne, stanowiące własność Skarbu Państwa (60,1%), stosunkowo dużą powierzchnię stanowią lasy prywatne (39,77%). Najrzadziej występującą formą własności lasów są lasy gminne, które stanowią 0,13% ogólnej powierzchni lasów występujących na terenie gminy.

Gmina Serock wyróżnia się na tle powiatu szczególnie wysokim udziałem lasów prywatnych, choć udział ten pozostaje niższy niż w przypadku całego województwa mazowieckiego, które cechuje się wyższą wartością tej kategorii własności niż występująca w kraju.

4.2.2 Planowane działania z zakresu zwiększania lesistości

W dokumentach planistycznych gminy w ograniczonym stopniu przewidziano zapisy dotyczące zwiększania lesistości. Powyższe wynika bezpośrednio z braku zainteresowania właścicieli gruntów zadaniami z zakresu zalesiania. Zapisy gminnego Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego zawierają ogólne wytyczne wskazujące na potrzebę zwiększania lesistości, zawierając jednocześnie dopuszczenie takich działań w strefie 2.1 – rolniczej z dopuszczeniem strefy zagrodowej lub zalesiania terenów. W ograniczonym zakresie obowiązujące

¹ Wg danych GUS, dział Leśnictwo, za rok 2023.

miejscowe plany zagospodarowania wyznaczają obszary wskazane do zalesienia, z reguły jest to spowodowane potrzebą wyrównywania przebiegu granicy lasu.

Na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Jabłonna, administracyjnie zarządzające lasami stanowiącymi własność Skarbu Państwa na terenie gminy Serock, nie występują grunty przeznaczone do zalesienia.

4.2.3. Rola lasów (turystyka i rekreacja, lasy ochronne itp.)

Lasy administrowane przez Nadleśnictwo Jabłonna wchodzą w skład wyznaczonego wokół Warszawy tzw. Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Warszawskie”. Kompleks promocyjny zwraca uwagę na rosnące znaczenie innych niż gospodarcze funkcji lasu, w szczególności funkcji społecznych i przyrodniczych. Rosnące społeczności gmin na gruntach administrowanych przez Nadleśnictwo wywierają zauważalną presję na ograniczenie użytkowania rębnych drzewostanów, w szczególności rębniami zupełnymi. Z drugiej strony Nadleśnictwo w ramach prowadzenia trwałej i zrównoważonej gospodarki leśnej, zobowiązane jest do planowania i wykonywania zabiegów w drzewostanach, zapewniających utrzymanie możliwości rekreacyjnego i turystycznego użytkowania. Nadleśnictwo mierzy się z problemami wynikającymi z potrzeby pogodzenia tych potencjalnie sprzecznych potrzeb, a będących następstwem przyjęcia w Planie Urządzania Lasu względnie wysokich wieków rębności dla sosny (120 lat), wysokich udziałów drzewostanów w IV i V klasie wieku (60 – 100 lat), wysokiego udziału siedlisk żyznych i gatunków liściastych, co wymusza stosownie rębni złożonych, znacznie wydłużających wymianę pokoleniową drzew w lasach, kluczową dla utrzymania ich we właściwej kondycji zdrowotnej i stanie użytkowym wobec społeczności.

Wg aktualnie obowiązującego Planu Urządzania Lasu, w granicach gminy Serock, na gruntach administrowanych przez Nadleśnictwo nie zostały wskazane w lasach miejsca wykorzystania rekreacyjnego. Pomimo tego stanu, w lasach w granicach gminy Serock znajdują się obiekty infrastruktury turystycznego zagospodarowania lasu (wiaty, parkingi leśne), wytyczone zostały również na gruntach leśnych szlaki turystyczne, w tym turystyki rowerowej.

Tradycyjnie lasy Nadleśnictwa dzielone są wg przewidzianej funkcji na gospodarstwa.

4.2.4 Gospodarstwo Specjalne:

W gminie Serock, do gospodarstwa specjalnego zaliczono lasy:

- doświadczalne (w zakresie gospodarki leśnej), na powierzchni 9,59 ha,
- drzewostany świetlistej dąbrowy, na powierzchni 71,7 ha,
- rezerwaty, na powierzchni 65,46 ha,

łączna powierzchnia gruntów leśnych zaliczonych do gospodarstwa wynosi: **146,75 ha** (11,23% lasów administrowanych przez Nadleśnictwo w granicach gminy).

Gospodarstwo lasów ochronnych:

do których zaliczono lasy ochronny wyznaczone na terenie gminy z wyłączeniem lasów zaliczonych do gospodarstwa specjalnego, które obejmuje grunty leśne na powierzchni **393,39 ha** (30,12% lasów administrowanych przez Nadleśnictwo w granicach gminy).

Gospodarstwo wielofunkcyjnych lasów gospodarczych:

do którego zaliczono lasy w których duży nacisk kładzie się na gospodarcze użytkowanie, w granicach gminy Serock obejmują powierzchnię **765,98 ha** (58,75% lasów administrowanych przez Nadleśnictwo). Zdecydowana większość lasów znajdujących w granicach gminy przewidziana jest do zagospodarowania w formie rębni złożonych, co w perspektywie ograniczy społeczne oddziaływanie rębego użytkowania lasów.

2. Zasoby leśne

Stan zdrowotny drzewostanów,

- Na niespełna 73 ha lasów sosnowych występuje jemioła, powodując osłabienie drzew, obniżenie możliwości absorpcji słońca i procesów fotosyntezy przy jednoczesnym nadmiernym odparowaniu wody zgromadzonej przez drzewa.

Występowanie szkód, uszkodzeń i szkodników,

- Główną przyczyną uszkodzeń upraw leśnych jest zwierzyna leśna – łos, sarna, dzik. W związku z ustanowionym w 2001 roku moratorium uniemożliwiające regulację stanu łosia w wyniku polowania, człowiek nie ma wpływu na liczebność łosia. Jedyną skuteczną metodą ograniczenia szkód na uprawach leśnych od łosia jest grodzenie powierzchni siatką leśną. Na terenie lasów w zarządzie Nadleśnictwa Jabłonna obrębu wiejskiego Serocka długość zabezpieczonych ogrodzeniem upraw wynosi nieco ponad 2 km.

- nie obserwowane są szkodniki w ilościach stanowiących zagrożenie dla trwałości lasów.

Wyniki różnych typów monitoringu stanu lasu (techniczny, biologiczny, stanu uszkodzeń)

Można ewentualnie wymienić monitoringi (czynności prognostyczne) jakie wykonywane są na podstawie Instrukcji Ochrony Lasu:

- prognoza występowania brudnicy mniszki (pułapki feromonowe, obserwacja samic na drzewach) – bez zagrożenia, ilość występowania owada nie przekracza ilości ostrzegawczych,
- prognoza występowania szeliniaka – obserwacja szkodnika na wałkach,
- obserwacje drzew posuszowych – określenie sprawcy wydzielania się posuszu
- inwentaryzacja występowania jemioły z określeniem stopnia występowania,
- badanie zapędrczenia gleby na powierzchniach przeznaczonych pod nowo zakładane uprawy.

W strukturze gatunków lasotwórczych na terenie Miasta i Gminy Serock zdecydowanie największy udział posiadają drzewostany sosnowe (73,0%). Istotny udział posiadają również lasy dębowe (20,9 %). W kolejnej tabeli oraz na wykresie przedstawiono szczegółowe dane dotyczące struktury gatunków lasotwórczych na terenie Miasta i Gminy Serock.

Tabela 5 Struktura gatunków lasotwórczych na terenie Gminy Serock w lasach każdej własności

Gatunek	Powierzchnia [ha]	Udział
sosna	1 594,64	73,0%
dąb	456,33	20,9%
olcha	70,87	3,2%
brzoza	52,22	2,4%
świerk	7,01	0,3%
topola	2,12	0,1%
osika	1,73	0,1%
SUMA	2 184,92	100,0%

Źródło: Nadleśnictwo Jabłonna

Grunty leśne pozostające w zarządzie Nadleśnictwa Jabłonna w granicach gminy Serock zajmują powierzchnię 1306,12 ha.

W strukturze wiekowej lasów na terenie Miasta i Gminy Serock największą powierzchnię zajmują drzewostany w IV klasie wieku (od 61 do 80 lat) – 45,3% oraz w V klasie (od 81 do 100 lat) – 21,6%.

Tabela 6 Struktura wiekowa lasów na terenie Miasta i Gminy Serock

Klasa wieku	Powierzchnia [ha]	Udział
Powierzchnia leśna niezalesiona	23,74	1,1%
Klasa odnowienia	132,21	6,1%
Klasa I (od 1 do 20 lat)	92,60	4,2%
Klasa II (od 21 do 40 lat)	62,31	2,9%
Klasa III (od 41 do 60 lat)	296,64	13,6%
Klasa IV (od 61 do 80 lat)	990,22	45,3%
Klasa V (od 81 do 100 lat)	471,92	21,6%
Klasa VI (od 101 do 120 lat)	69,78	3,2%
Klasa VII i st. (>121 lat)	45,50	2,1%
SUMA	2 184,92	100,0%

Źródło: Nadleśnictwo Jabłonna

Powierzchnia lasów ochronnych na terenie Miasta i Gminy Serock wynosi 400,65 ha, co stanowi 18,3 % powierzchni obszaru gminy. Na terenie miasta i gminy występują lasy wodochronne (53,18 ha) oraz lasy w miastach i wokół miast (347,47 ha).

Zgodnie z opracowaniem „Raport o stanie lasów w Polsce 2022” (PGL LP, czerwiec 2023 r.) pogłębiający się deficyt opadów atmosferycznych, letnie susze, ciepłe bezśnieżne zimy oraz obniżenie się poziomu wód gruntowych stanowią istotny czynnik osłabiający stan zdrowotny drzewostanów, a tym samym inicjujący powstawanie epifitoz chorób infekcyjnych oraz gradacji szkodników owadzych. Pojawiają się również nowe organizmy szkodliwe, które dotychczas nie występowały na terenie Polski lub były uważane za nieszkodliwe (np. jemioła). Głównymi czynnikami abiotycznymi o zasięgu krajowym były skrajna susza i silne wiatry.

Tabela 7 Podstawowe zagrożenia środowiska leśnego na terenie Miasta i Gminy Serock

Zagrożenia	Opis zagrożenia
Abiotyczne	Z grupy zagrożeń abiotycznych na omawianym terenie największe znaczenie mają silne, wywołujące wiatry, okiść, przymrozki wczesne i późne oraz okresowo występujące susze, ale również podtopienia spowodowane stagnowaniem wody. Deficyt wilgoci powodowany długotrwałym brakiem opadów w okresie wczesnowiosennym i letnim jest jedną z głównych przyczyn słabnięcia i obumierania sadzonek w nowo założonych uprawach. Obserwuje się również negatywne skutki niedoboru wody w drzewostanach dojrzałych i dojrzewających, niedobory wody narażają drzewa na negatywny wpływ czynników biotycznych, wpływając na ogólne osłabienie odporności drzew na czynniki szkodliwe. W okresach suszy zdecydowanie zwiększa się również zagrożenie pożarowe. Dostrzegalne są również przypadki stagnowania wody, co powoduje zamieranie powierzchniowe drzewostanów. Takie zjawiska mogą mieć pochodzenie naturalne (np. na skutek działalności bobrów) lub antropogeniczne, np. na skutek utraty drożności przez lokalne systemy melioracyjne.
Biotyczne	Spośród czynników biotycznych największym zagrożeniem dla lasów gminy mogą być gradacje pierwotnych i wtórnych szkodników owadzych, występowanie grzybów pasożytniczych oraz zagrożenie ze strony ssaków roślinożernych. Ze szkodników pierwotnych lasom Nadleśnictwa najczęściej zagrażają: poproch cetyniak, smoliki i zwójki, a ze szkodników wtórnych: kornik drukarz,

	kornik ostrozębny, przyplaszczek granatek, cetyńce, a także opietki w odniesieniu do drzewostanów dębowych. Z grzybów pasożytniczych najgroźniejszym jest korzeniowiec wieloletni (huba korzeni), występujący przeważnie na gruntach porolnych. Z innych patogenów grzybowych wymienić należy: osutki, opieńki, mączniaki i grzyby zgorzelowe. Duże znaczenie mają również ssaki roślinożerne. Uszkodzenia w postaci spałowania i zgryzania upraw i młodników występują dość często i mają bezpośredni wpływ na jakość hodowlaną tych drzewostanów.
Antropogeniczne	Z czynników antropogenicznych lasom tutaj zagrażają: zanieczyszczenia powietrza, wód i gleb, niewłaściwa gospodarka odpadami, pożary oraz zagrożenia wynikające z bezpośredniego negatywnego oddziaływania człowieka na lasy. Głównie niebezpieczeństwo powstania pożaru związane jest z atrakcyjnością turystyczną obszarów leśnych oraz sąsiedztwem obszarów rolniczych. Szczególnie niebezpieczna jest wczesna wiosna, z uwagi na częste występowanie długich okresów bezdeszczowych oraz okres letni, kiedy jest większa penetracja terenów leśnych oraz w okresie prowadzenia prac żniwnych. Uciążliwym problemem dla Nadleśnictwa jest zaśmiecanie lasów, szczególnie przy drogach publicznych oraz wywożenie śmieci do lasu.

Źródło: Nadleśnictwo Jabłonna

4.3. Zanieczyszczenie środowiska

Na stan jakości środowiska naturalnego wpływa m.in. emisja zanieczyszczeń. Znaczącym źródłem zanieczyszczeń (pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu) na terenie miasta i gminy są tzw. niska emisja powodowana ogrzewaniem gospodarstw domowych paliwami stałymi głównie węglowymi. Nie bez znaczenia pozostaje również napływ zanieczyszczeń z obszaru aglomeracji warszawskiej.

Zgodnie z „Roczną oceną jakości powietrza w województwie mazowieckim – raport wojewódzki za rok 2022” na terenie Miasta i Gminy Serock zidentyfikowano obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego stężeń 24-h pyłu zawieszonego PM₁₀, którego przyczynę wskazuje się niską emisję

pochodzącą z indywidualnego ogrzewania gospodarstw domowych. Zgodnie z danymi WIOŚ najwyższe wartości stężeń pyłów zawieszonych oraz B(a)P rejestrowano w okresach grzewczych.

Na terenie Miasta i Gminy Serock pod koniec 2017 r. uruchomiono pierwsze trzy czujniki jakości powietrza przeznaczone do pomiaru i odczytu wartości zanieczyszczenia powietrza.

Zbierane i interpretowane są następujące dane: temperatura powietrza, wilgotność, ciśnienie, stężenie pyłów PM 1, PM 2,5 oraz PM 10. Mieszkańcy miasta i gminy mogą na bieżąco śledzić aktualny stan jakości powietrza na stronie internetowej <https://airly.eu/map/pl/>. Punkty pomiaru jakości powietrza nie stanowią elementu Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ). Na terenie Miasta i Gminy Serock brak jest punktów pomiaru jakości środowiska wchodzących w skład PMŚ. Najbliższe punkty pomiaru jakości powietrza w rejonie Serocka znajdują się:

- przy ul. Zegrzyńskiej 38 w Legionowie (ok 17 km na południe od centralnego punktu Serocka²)
- przy ul. Mickiewicza 36 w Pułtusk (ok 24 km na północ od centralnego punktu Serocka).

Obecnie na terenie Miasta i Gminy Serock funkcjonuje osiem czujników jakości powietrza. Z uwagi na nieoficjalny charakter prowadzonych pomiarów, ich wyniki powinny być porównywane z możliwymi do pozyskania danymi z PMŚ.

W ramach przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom powietrza w całym województwie mazowieckim obowiązuje tzw. uchwała antysmogowa która wprowadziła zakazy i ograniczenia dot. stosowania paliw opałowych oraz urządzeń grzewczych, m.in. od 2017 roku na terenie województwa będzie można montować tylko kotły spełniające określone normy emisyjne, a od 1 stycznia 2028 r. nie wolno używać kotłów na węgiel lub drewno klasy 3 lub 4 według normy PN-EN 303-5:2012 .

Od 2014 roku na terenie Miasta i Gminy Serock prowadzone są dotacje gminne do wymiany urządzeń grzewczych bezklasowych oraz niespełniających wymagań ekoprojektu, na inne ekologiczne. Od 2014 roku udzielono łącznie 493 dotacji.

Wody powierzchniowe na terenie miasta i gminy Serock, których stan monitorowany jest przez Inspekcję Ochrony Środowiska w badaniu przeprowadzonym w 2022 określony został jako zły:

- JCWP Zalew Zegrzyński – stan ogólny: ZŁY;
- JCWP Klusówka – stan ogólny: ZŁY;
- JCWP Narew od Zalewu Zegrzyńskiego do ujścia – stan ogólny: ZŁY.

Na terenie gminy zlokalizowane są trzy badawcze punkty pomiarowo-kontrolne (poboru wody) w ramach PMŚ, zlokalizowane na wodach JCWP Zalew Zegrzyński:

- PPK Wierzbica, Kod PPK: PL01S0702_0568, zlokalizowany w rejonie mostu w Wierzbicy,
- PPK Zbiornik Dębe - Zegrze, pomost, kod PPK PL01S0701_3254, zlokalizowany w rejonie mostu w ciągu DK 61 w Zegrzu,
- PPK Zbiornik Dębe – Dębe Zapor, kod PPK PL01S0701_1190, zlokalizowany w obrębie zapory czołowej zbiornika Dębe (Jeziora Zegrzyńskiego) w m. Dębe.

² przyjęto skrzyżowanie ul. Zakroczymskiej i ul. Warszawskiej/Pułtuskiej

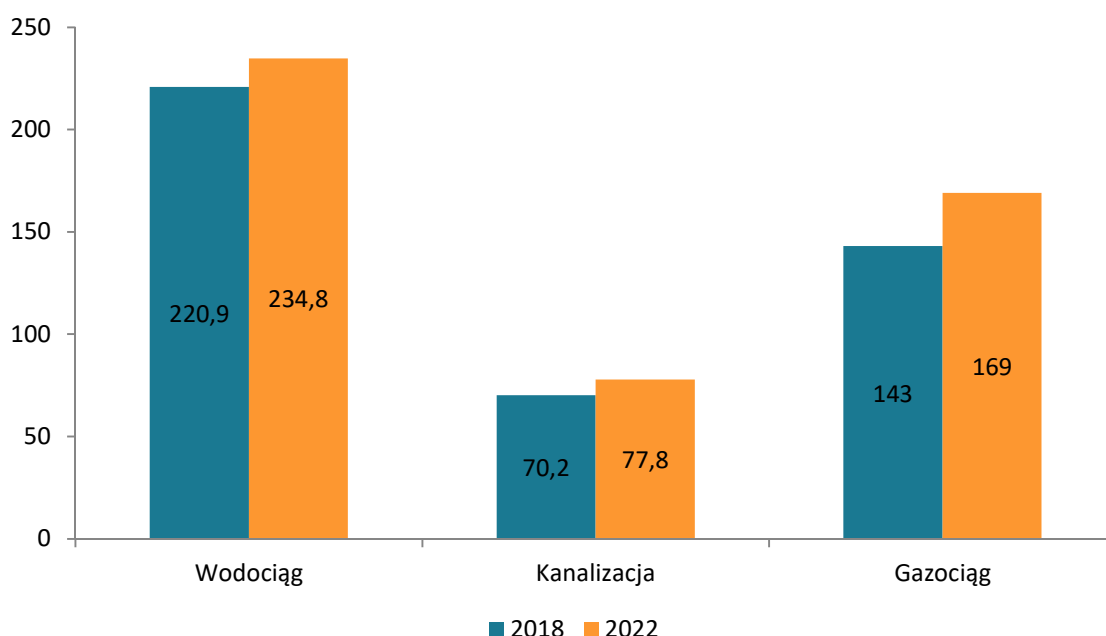
Na granicy gminy Serock i gminy Pokrzywnica zlokalizowany jest również jeden badawczy punkt pomiarowo-kontrolny w ramach PMŚ, zlokalizowany na wodach JCWP Klusówka, PPK Dzierżenin, kod PPK PL01S0701_1216, zlokalizowany w rejonie mostu DK61 nad rz. Klusówką.

Na terenie Miasta i Gminy Serock nie ma wyznaczonych punktów pomiarowo-kontrolnych jakości wód podziemnych w ramach sieci krajowej (systemu Państwowego Monitoringu Środowiska). Zgodnie z aktualnie publikowanymi danymi przez GIOŚ ostatnie badania jakości wód podziemnych na obszarze JCWPd nr 54 prowadzone były w 2016 r. Zarówno stan chemiczny jak i ilościowy JCWPd nr 54 (na obszarze której znajduje się Miasto i Gmina Serock) oceniono jako dobry.

4.3. Stan infrastruktury liniowej i infrastruktura energetyczna

Infrastruktura sieciowa na terenie miasta i gminy Serock na przestrzeni lat 2018-2022 była corocznie rozbudowywana. Pod względem odsetka mieszkań posiadających podłączenie do danego rodzaju infrastruktury na terenie miasta i gminy najbardziej zadowalające wskaźniki osiągnięto w dostępie do wodociągu (92%). Do sieci kanalizacyjnej podłączonych jest 37,9 % budynków. W odniesieniu do 2018 r. udział budynków podłączonych do sieci wodociągowej zwiększył się o 2,0 p. proc. Oraz zmniejszył w przypadku kanalizacji o 0,4 p. proc.

Wykres 13 Długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej (w km)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W badanym okresie obserwowano systematyczny wzrost zużycia gazu na jednego mieszkańca z sieci w celu ogrzewania mieszkań. W 2018 r. na terenie Miasta i Gminy Serock wyniosło ono 4027,9 kWh i zwiększyło się o 16 % w porównaniu ze stanem odnotowanym w 2018 r.

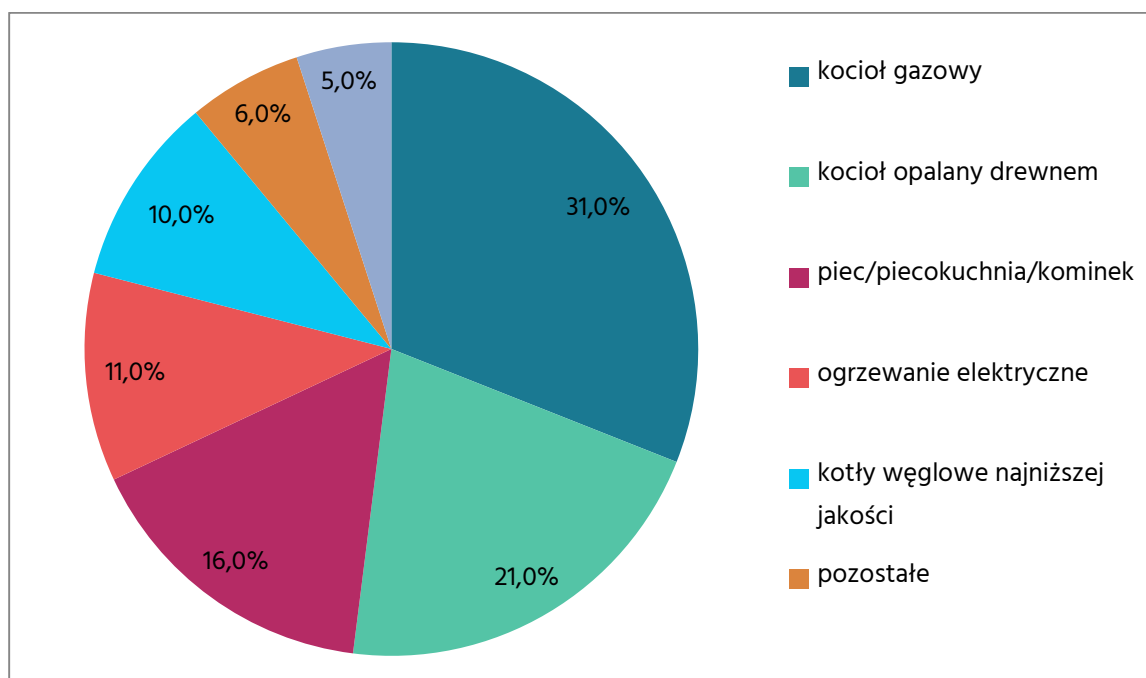
Gospodarstwa domowe z obszaru Serocka w 2022 r. zużyły 1103 kWh energii elektrycznej w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Oznacza to spadek konsumpcji energii o 43 kWh na 1 mieszkańca w stosunku do wartości zanotowanej pięć lat wcześniej. W latach 2018-2022 zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca charakteryzowało się tendencją spadkową.

Na terenie miasta i gminy Serock nie funkcjonuje centralny system ciepłowniczy i nie działają przedsiębiorstwa ciepłownicze. Ciepło odbiorcom dostarczane jest za pomocą indywidualnych kotłowni systemów grzewczych, które zaspokajają potrzeby budynków mieszkalnych oraz obiektów publicznych. Na pozostałym terenie miasta i gminy gospodarstwa domowe wyposażone są w indywidualne źródła ciepła. W części budynków wielorodzinnych występują kotły w każdym lokalu mieszkalnym. Do ogrzewania budynków publicznych wykorzystywany jest gaz oraz energia elektryczna.

Teren miasta i gminy Serock zgazyfikowany jest w 74,7%. Gaz dostarczany jest do miejscowości: Serock, Borowa Góra, Dębe, Dosin, Izbica, Jachranka, Jadwisin, Karolino, Ludwinowo Zegrzyńskie, Marynino, Skubianka, Stasi Las, Szadki, Wierzbica, Wola Kiełpińska, Zegrze. Dostarczany gaz to gaz wysokometanowy typu E. Gaz ziemny dystrybuowany jest do odbiorców poprzez sieci gazowe średniego i niskiego ciśnienia, które stanowią własność Polskiej Spółki Gazownictwa sp. z o.o. Na terenie miasta i gminy długość sieci gazowej wynosi 161 km. Na terenie miasta i gminy znajduje się 4 236 przyłączy gazowych. Od roku 2016 długość sieci gazowej oraz liczba przyłączy sukcesywnie rosła.

Dominującym źródłem ogrzewania są kotły opalane gazem. Według inwentaryzacji indywidualnych źródeł ciepła na terenie miasta i gminy Serock wykonanej przez Market Research Word w 2021 roku, 31% zinwentaryzowanych budynków posiadało kotły gazowe, 21% kotły opalane drewnem, 16% piec/piecokuchnia/piec wolnostojący/kominek, 11% ogrzewanie elektryczne, 10% kotły opalane węglem najniższej jakości, 5% OZE lub pompa ciepła.

Wykres 14 Źródła ciepła w indywidualnych gospodarstwach miasta i gminy Serock

Źródło: opracowanie własne na podstawie inwentaryzacji indywidualnych źródeł ciepła na terenie miasta i gminy Serock w 2021 r.

Miasto i Gmina Serock od wielu lat roku walczy z problemem niskiej emisji, która jest głównym źródłem zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery. Jednym z najważniejszych działań jest prowadzony od 2014 roku program dofinansowania z budżetu Miasta i Gminy wymiany pieców węglowych na piece ekologiczne. W ramach programu udzielono:

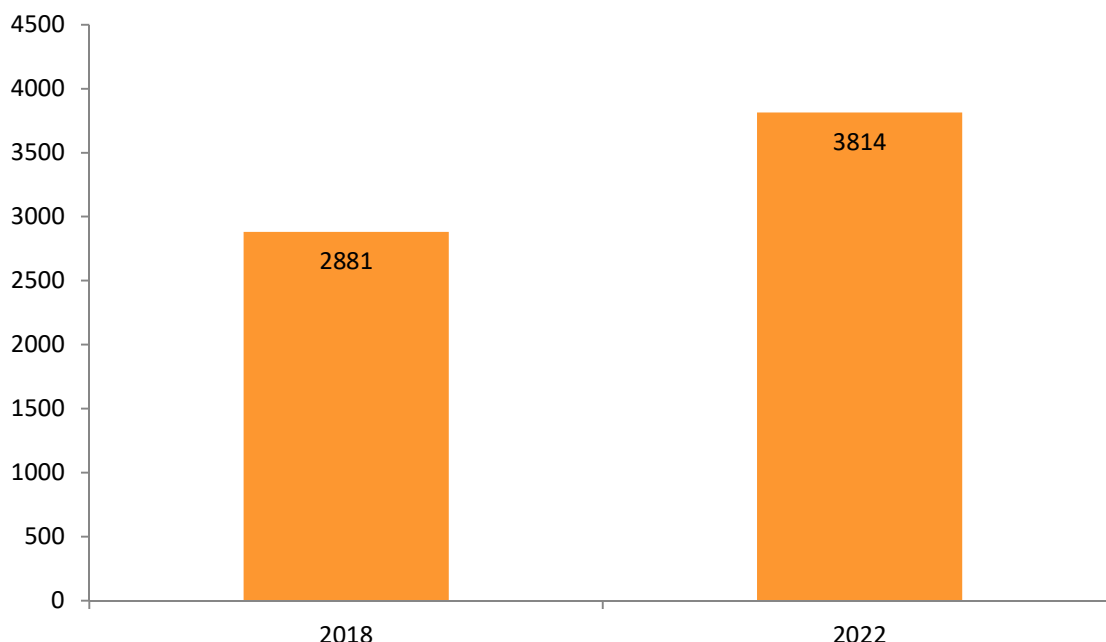
- 2 dotacje mieszkańcom w 2014 roku,
- 20 dotacji mieszkańcom w 2015 roku,
- 30 dotacji mieszkańcom w 2016 roku,
- 27 udzielonych dotacji mieszkańcom w 2017 roku,
- 53 dotacji mieszkańcom w 2018 roku,
- 67 dotacji mieszkańcom w 2019 roku,
- 58 dotacji mieszkańcom w 2020 roku,
- 81 dotacji mieszkańcom w 2021 roku
- 81 dotacji mieszkańcom w 2022 roku.

W ostatnich latach zwiększyła się liczba udzielonych dotacji do wymiany kotłów. Wysokość dotacji waha się od 3000 do 100000 w zależności od rodzaju budynku (lokal/budynek jednorodzinny/wielorodzinny).

37,4% zinwentaryzowanych budynków na terenie gminy nie jest ocieplonych w żadnym zakresie, a 22% badanych gospodarstw domowych (1293) planuje modernizację źródeł ciepła.

Ze względu na niski odsetek ludności korzystającej z kanalizacji, w mieście i gminie znajduje się 3 814 zbiorników na nieczystości ciekłe (stan na 31 grudnia 2022 rok) oraz 355 oczyszczalni przydomowych. W 2022 roku do stacji zlewnej przekazanych zostało 106 154,3 m³ ścieków bytowych.

Wykres 15 Zbiorniki bezodpływowe w 2018 i 2022 roku (szt.)

Źródło: opracowanie własne

Na terenie miasta i gminy Serock funkcjonuje jedna stacja zlewna w Jachrance administrowana przez MPWiK w Warszawie. Z danych przekazanych przez Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A. obecnie oczyszczalnia pracuje na granicy dopuszczalności obciążenia ładunkiem zanieczyszczeń w ściekach surowych dopływających do oczyszczalni. Rozbudowa stacji zlewnej w Jachrance uzależniona jest od modernizacji oczyszczalni ścieków „Dębe”, która przewidziana jest w wieloletnim planie inwestycyjnym spółki.

4.4. Stopień wykorzystania OZE

Wzrost wykorzystywania odnawialnych źródeł energii (OZE) w bilansie energetycznym (kosztem udziału paliw kopalnych) stanowi podstawowy kierunek działań w celu przeciwdziałania postępującym zmianom klimatycznym oraz poprawy jakości powietrza.

Najkorzystniejszą formą wykorzystywania energii z OZE pod względem oddziaływania środowiskowego są domowe instalacje prosumenckie (mikroinstalacje) takie jak: kolektory słoneczne, panele słoneczne (fotowoltaika) oraz pompy ciepła (np. gruntowe lub powietrzne). Tak zwana energetyka rozproszona (lokalna) stanowi filar gospodarki niskoemisyjnej. Ze względu na możliwość wykorzystania OZE w budynkach mieszkalnych podstawowym źródłem energii jest energia słoneczna (kolektory i panele słoneczne).

W ramach Programu Priorytetowego „Mój Prąd” NFOŚiGW w Warszawie udzielił pomocy finansowej (dotacji) do końca 2022 r. w łącznej wysokości 1 496 000,00 zł beneficjentom z obszaru Miasta

i Gminy Serock na realizację zadań z zakresu budowy prosumenckich instalacji fotowoltaicznych. Wsparcia udzielono łącznie dla 339 mikroinstalacji fotowoltaicznych o łącznej mocy 2 000,85 kW.

Instalacje OZE na terenie gminy wprowadziły w 2022 r. 408,1 kWh energii (nie wliczając umów prosumenckich).

4.4. Gospodarka odpadami, selektywna zbiórka odpadów

Na terenie miasta i gminy Serock funkcjonuje system gospodarowania odpadami komunalnymi w którym z gospodarstw domowych odbierane są odpady zmieszane, segregowane (papier, metale i tworzywa sztuczne, szkło), bioodpady oraz gabarytowe. Odbiór odpadów z domów jednorodzinnych następuje dwa razy w miesiącu (zmieszane i bioodpady), raz w miesiącu segregowane oraz dwa razy w roku gabarytowe. W zabudowie wielorodzinnej odpady segregowane i bioodpady odbierane są raz w tygodniu, odpady zmieszane w każdy poniedziałek i czwartek miesiąca. Co roku wyłonienie firmy, która będzie odbierała odpady z posesji następuje na podstawie postępowania przetargowego. Opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi w 2024 roku wynosiła:

w zabudowie jednorodzinnej:

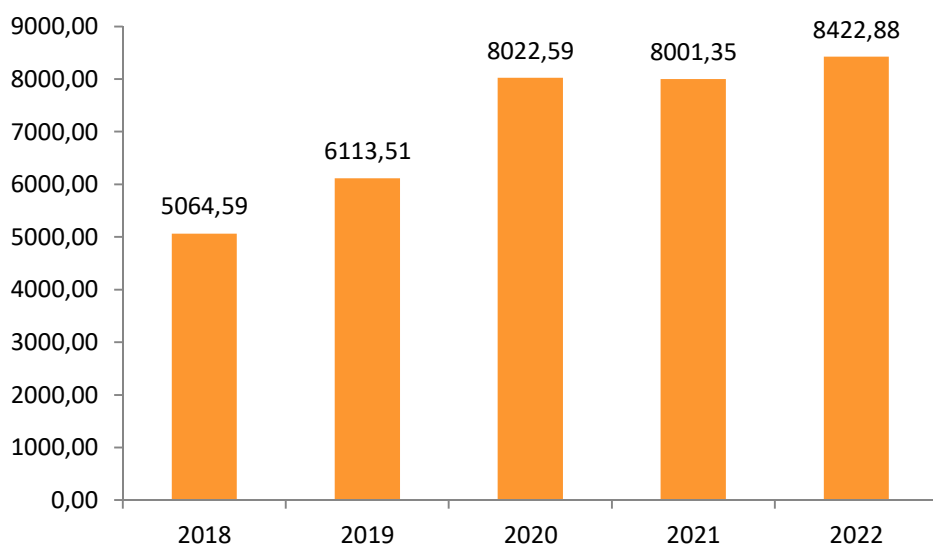
- a) 36,00 zł za miesiąc od każdej osoby zamieszkującej daną nieruchomość;
- b) 72,00 zł za miesiąc od każdej osoby zamieszkującej daną nieruchomość – opłata podwyższona za gospodarowanie odpadami komunalnymi, jeżeli właściciel nieruchomości nie wypełnia obowiązku zbierania odpadów komunalnych w sposób selektywny;

w zabudowie wielolokalowej:

- a) 12,00 zł za 1 m³ zużytej wody miesięcznie;
- b) 24,00 zł za 1 m³ zużytej wody miesięcznie – opłata podwyższona za gospodarowanie odpadami komunalnymi, jeżeli właściciel nieruchomości nie wypełnia obowiązku zbierania odpadów komunalnych w sposób selektywny.

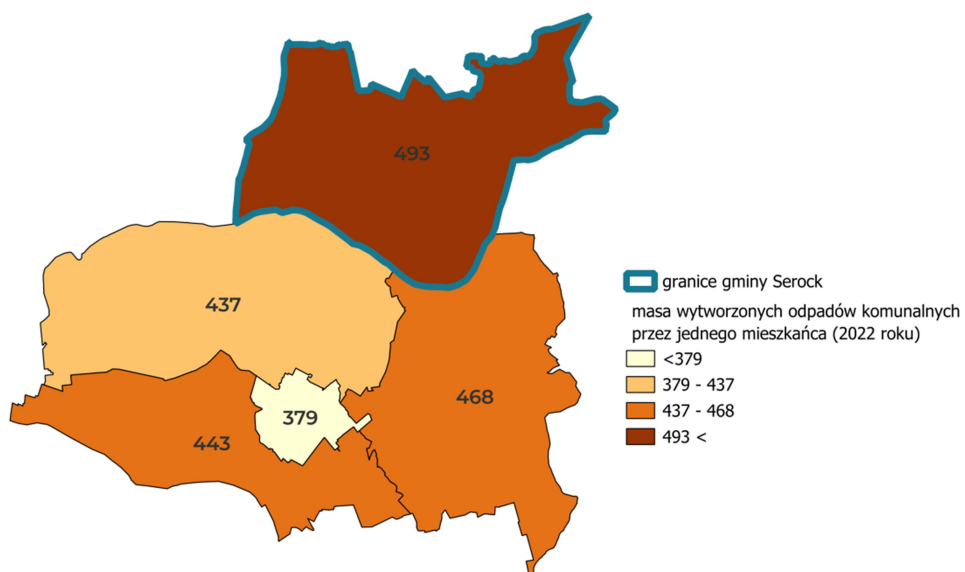
Ilość odpadów komunalnych wytwarzanych przez mieszkańców gminy w analizowanym okresie (2018-2022) co roku wzrasta. W 2022 roku odpady komunalne wytworzone w ciągu roku wyniosły 8422,88 t. Wzrost ilości odpadów powoduje wzrost kosztów gospodarowania odpadami.

Wykres 16 Ilość odpadów wytwarzanych przez mieszkańców w latach 2018-2022 roku (t)

Źródło: opracowanie własne

Mapa 11 Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca w 2022 roku

Źródło: opracowanie własne

Mieszkaniec miasta i gminy Serock w 2022 roku, według danych GUS wytworzył największą ilość odpadów komunalnych (493 kg) w całym powiecie legionowskim. Najniższą wartość osiągnięto Legionowie. Ilość wytworzonych odpadów w przeliczeniu na mieszkańca wpływa na koszty gospodarowania odpadami.

5. Kultura i dziedzictwo kulturowe

5.1. Instytucje kultury i ich działalność

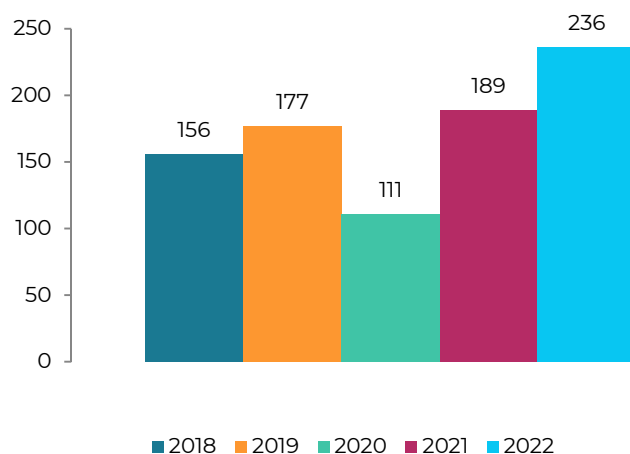
Miasto i Gmina Serock prowadzi obecnie 3 miejskie instytucje kultury: Centrum Kultury i Czytelnictwa w Serocku, Biblioteka Publiczna w Serocku oraz Izba Pamięci i Tradycji Rybackich w Serocku.

Centrum Kultury i Czytelnictwa jest samorządową instytucją kultury, której podstawową rolą jest upowszechnianie kultury i czytelnictwa zaspokajając różnorodne potrzeby kulturalne, edukacyjne i wychowawcze mieszkańców Miasta i Gminy Serock. W swojej działalności jednostka organizuje wydarzenia o różnym charakterze: teatralnym, historycznym, artystycznym, muzycznym, rozrywkowo – rekreacyjnym.

Kalendarz wydarzeń Centrum Kultury i Czytelnictwa jest bogaty zarówno w wydarzenia organizowane samodzielnie przez jednostkę, jak również wydarzenia współorganizowane, które wspierają instytucje oraz organizacje społeczne w koordynacji przedsięwzięć rozrywkowo-rekreacyjnych. Takie działanie, przyczynia się do lepszego zaspokajania potrzeb kulturalnych mieszkańców Miasta i Gminy Serock.

W latach 2018-2022. Liczba wydarzeń organizowanych lub współorganizowanych przez CKiCZ stale rosła (oprócz pandemicznego, 2020 roku).

Wykres 17 Liczba wydarzeń organizowanych lub współorganizowanych przez CKiCZ w latach 2018-2022

źródło: opracowanie własne na podstawie danych CKiCZ

Działalność Centrum Kultury odbywa się na różnych płaszczyznach. Z wymienionych powyżej przedsięwzięć można wyszczególnić wydarzenia, które miały miejsce wewnątrz budynku np. sali Centrum Kultury i biblioteki oraz te, które odbyły się w plenerze – głównie w okresie letnim.

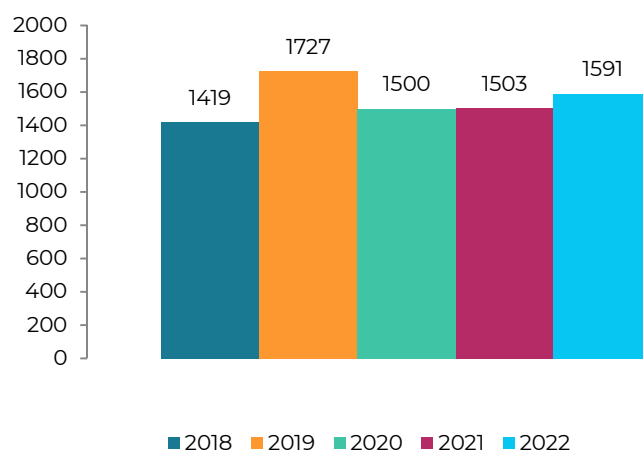
W ramach w/w przedsięwzięć można wymienić imprezy biletowane, tj. warsztaty, pokazy teatralne, liczne działania w ramach akcji Zima i Lato w Mieście. Łącznie zorganizowano 58 przedsięwzięć biletowanych z płatnym wstępem.

Centrum Kultury i Czytelnictwa poza działalnością upowszechniania kultury i organizacji wydarzeń, prowadzi działalność instruktorsko – metodyczną i stwarza możliwość edukacji przez sztukę oraz warunki dla amatorskich ruchów artystycznych, kół, sekcji zespołów, które skupiają wokół siebie dzieci, młodzież i dorosłych.

Na terenie Centrum Kultury i Czytelnictwa w 2022 r. funkcjonowało 50 grup i zespołów artystycznych, które skupiły wokół siebie 713 osób (stan na 31.12.2022 r.).

Na terenie Miasta i Gminy Serock działają dwie placówki upowszechniania wiedzy i czytelnictwa: Biblioteka w Serocku i filia biblioteczna w Jadwisinie. Corocznie z tych placówek korzysta ok. 1,5 tys. czytelników.

Wykres 18 Liczba czytelników w ciągu roku w gminie Serock w latach 2018-2022

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Kolejną placówką kulturalną jest Izba Pamięci i Tradycji Rybackich w Serocku – gminna placówka o charakterze muzealnym której misją jest budowanie tożsamości, wzmacnianie lokalnego patriotyzmu i więzi społecznych poprzez podnoszenie świadomości w zakresie historii oraz tradycji i kultury miasta i gminy Serock. Ekspozycja opiera się na multimedialnym i interaktywnym przekazie, a wystawa opowiada o dziejach Serocka.

Izba otwarta jest przez cały rok, z tym że w sezonie jesienno-zimowym w mniejszym, a sezonie wiosenno-letnim w większym zakresie. Zarówno ekspozycja jak i inne działania Izby Pamięci cieszą się bardzo dużym zainteresowaniem mieszkańców, turystów, uczniów i miłośników historii. Oprócz podstawowego zadania pracowników Izby, którym jest prezentowanie i oprowadzanie po wystawie, realizują oni wiele innych przedsięwzięć krzewiących historię lokalną i miejscowe tradycje.

5.2 Zabytki

Na terenie miasta i gminy Serock w Gminnej Ewidencji Zabytków widnieje 65 zabytków nieruchomych oraz 103 zabytków archeologicznych. Ostatnia aktualizacja GEZ została dokonana w 2021 roku, Zarządzeniem Burmistrza nr 46/B/2021 z dnia 16.06.2021 r. Dane umieszczone w dokumencie zostały opracowane na podstawie materiałów przekazanych przez Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Tabela 8 Zabytki nieruchome wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków.

Miejscowość	Adres	Obiekt funkcja pierwotna	Datowanie	Uwagi
Dębe	ul. Zegrzyńska	fort w zespole Twierdzy Zegrze	1890-1909 r., 1901-1914 r.	Wpis do rejestru zabytków pod nr: 1368 z 2017-01-27
Dębe		park	XIX w.	
Jadwisin		pałac	1896-1898 r.	Wpis do rejestru zabytków pod nr: 1039/305 z 1961-12-20
Jadwisin	na południe od ul. Konstantego Radziwiłła	park	XIX w.	
Kania Nowa	ul. Serocka	cmentarz ewangelicki	pocz. XIX w.	
Serock	ul. Farna 7	kościół p.w. Zwiastowania NMP	1512-1525 r., pocz. XVII w.	Wpis do rejestru zabytków pod nr: 1101/320 z 1961-12-20
Serock	ul. Pułtуска 13	oficyna (I) d. zajazdu pocztowego (d. stajnia)	lata 30-40 XIX w.	Wpis do rejestru zabytków pod nr: 957 z 2000-05-22
Serock	ul. Pułtуска 15	zajazd pocztowy	lata 30-40 XIX w.	Wpis do rejestru zabytków pod nr: 1102/676 z 1962-04-12
Serock	ul. Pułtуска 17	oficyna (II) d. zajazdu pocztowego (d. wozownia)	lata 30-40 XIX w.	Wpis do rejestru zabytków pod nr: 957 z 2000-05-22
Serock	ul. Pułtуска 36	kamienica	XIX w.	
Serock	ul. Rynek 1	kamienica	2 poł. XIX w.	Wpis do rejestru zabytków pod nr: 956 z 2000-05-22
Serock	ul. Rynek 5	kamienica (wraz z oficyną tylną)	2 poł. XIX w.	Wpis do rejestru zabytków pod nr: 955 z 2000-05-22

Serock	ul. Rynek 14	kamienica	2 poł. XIX w.	Wpis do rejestru zabytków pod nr: 954 z 2000-05-22
Serock	ul. Rynek 16	kamienica (wraz z częścią działki)	ok. poł. XIX w.	Wpis do rejestru zabytków pod nr: 23 z 1999-11-08
Serock	ul. św. Wojciecha 1	dom, ob. Izba Pamięci i Tradycji Rybackich	2 poł. XIX w.	Wpis do rejestru zabytków pod nr: 952 z 2000-05-22
Serock	ul. Warszawska	cmentarz par. p.w. Zwiastowania NMP (wraz ze starodrzewem)	1 poł. XIX w.	Wpis do rejestru zabytków pod nr: 1385 z 1989-07-26
Serock	pomiędzy ul. Pułtuską i Retmańską	twierdza Serock - część bastionu północno-zachodniego, kurtyna i bastion północny	1807-1811 r., okopy prawdopodobnie 1944 r.	
Serock	ul. Pułtуска	Pozostałości fortyfikacji napoleońskich „Wały Napoleońskie”	1807-1812 r.	
Wierzbica	ul. Czeska	Cmentarz żydowski	1840 r.	
Wierzbica	Wierzbica 77	cegielnia, ob. pustostan wraz z kominem	XIX w.	
Wola Kiełpińska		kościół p.w. św. Antoniego Padewskiego	przed 1899 r.	Wpis do rejestru zabytków pod nr: 1116/1083 z 1974-12-03
Zegrze		cmentarz Rzym.-kat. (wraz ze starodrzewem)	2 poł. XIX w.	Wpis do rejestru zabytków pod nr: 1384 z 1989-12-08
Zegrze	okolice ul. Juzistek	umocnienie małe z wałem międzyfortowym w Zespole Twierdzy Zegrze	1890-1909 r.	
Zegrze	po zachodniej stronie drogi krajowej nr 61	umocnienie duże w Zespole Twierdzy Zegrze	1890-1909 r.	
Zegrze		Pozostałości mostu w Zespole Twierdzy Zegrze	1916 r.	

Zegrze		koszary w Zespole Twierdzy Zegrze	1890-1909 r.	
Zegrze	ul. Oficerska 5	kasyno	1903-1904 r.	Wpis do rejestru zabytków pod nr: 1335 z 2016-05-13
Zegrze	ul. Radziwiłłowska 2	hotel garnizonowy	1937-1938 r.	Wpis do rejestru zabytków pod nr: 1341 z 2016-05-22
Zegrze	ul. Oficerska 2	przedszkole	1895 r.	
Zegrze	ul. Radziwiłłowska	Skrzydło B budynku nr 4 w kompleksie 26 WOG	1890-1895 r., 1949 r.	
Zegrze	ul. Radziwiłłowska	budynek nr 5 w kompleksie 26 WOG	1890-1895 r., 1949 r.	
Zegrze	ul. Radziwiłłowska	budynek nr 6 w kompleksie 26 WOG	1890-1895 r., 1949 r.	
Zegrze	ul. Radziwiłłowska	budynek nr 7 w kompleksie 26 WOG	1890-1895 r., 1949 r.	
Zegrze	ul. Radziwiłłowska	budynek nr 8 w kompleksie 26 WOG	1890-1895 r., 1949 r.	
Zegrze	ul. Radziwiłłowska	budynek nr 15 w kompleksie 26 WOG	1890-1895 r.	
Zegrze	ul. Radziwiłłowska	budynek nr 16 w kompleksie 26 WOG	1890-1895 r.	
Zegrze	ul. Radziwiłłowska	budynek nr 17 w kompleksie 26 WOG	1890-1895 r.	
Zegrze	ul. Radziwiłłowska	budynek nr 129 w kompleksie 26 WOG	1890-1895 r.	
Zegrze	ul. Radziwiłłowska	budynek nr 19 w kompleksie 26 WOG	1890-1895 r., 1921 r.	
Zegrze	ul. Radziwiłłowska	budynek nr 20 w kompleksie 26 WOG	1890-1895 r.	
Zegrze	ul. Radziwiłłowska	budynek nr 21 w kompleksie 26 WOG	1890-1895 r.	

Zegrze	ul. prof. Janusza Groszkowskiego	budynek nr 22 w kompleksie 26 WOG	1895 r.	
Zegrze	ul. prof. Janusza Groszkowskiego	budynek nr 23 w kompleksie 26 WOG	1895 r.	
Zegrze	ul. prof. Janusza Groszkowskiego	budynek nr 24 w kompleksie 26 WOG, poczta	1895 r.	
Zegrze	ul. prof. Janusza Groszkowskiego	budynek nr 25 w kompleksie 26 WOG	1895 r.	
Zegrze	ul. Radziwiłłowska	budynek nr 26 w kompleksie 26 WOG	1890-1895 r	
Zegrze	ul. prof. Janusza Groszkowskiego	budynek nr 27 w kompleksie 26 WOG	1895 r.	
Zegrze	ul. prof. Janusza Groszkowskiego	budynek nr 28 w kompleksie 26 WOG	1895 r.	
Zegrze	ul. prof. Janusza Groszkowskiego 4	budynek mieszkalny	1890-1895 r., 1953 r.	
Zegrze	ul. prof. Janusza Groszkowskiego 6	budynek mieszkalny	1890-1895 r., 1953 r.	
Zegrze	ul. prof. Janusza Groszkowskiego 12	budynek mieszkalny	1890-1895 r., 1953 r.	
Zegrze	ul. prof. Janusza Groszkowskiego 14	budynek mieszkalno-usługowy	1890-1895 r., 1953 r.	
Zegrze	ul. prof. Janusza Groszkowskiego 18	budynek mieszkalny	1890-1895 r., 1953 r.	
Zegrze	ul. prof. Janusza Groszkowskiego 1	dom parafialny	1895 r.	
Zegrze	ul. Płk. Kazimierza Drewnowskiego	budynek nr 40 w kompleksie 26 WOG	1895 r.	
Zegrze	ul. Płk. Kazimierza Drewnowskiego	budynek nr 41 w kompleksie 26 WOG	1895 r.	
Zegrze	ul. Płk. Kazimierza Drewnowskiego	budynek nr 42 w kompleksie 26 WOG, dawna spawalnia	1895 r.	
Zegrze	ul. prof. Janusza Groszkowskiego 10	prochownia nr 1	lata 90. XIX w.	
Zegrze		prochownia nr 2	1907 r.	

Zegrze	ul. Pułku Radio 9	prochownia nr 3	ok. 1913 r.	
Zegrze	ul. prof. Janusza Groszkowskiego 3	pałac Krasińskich	1 poł. XIX w.	
Zegrze	ul. prof. Janusza Groszkowskiego 3	oficyna	XIX/XX w.	
Zegrze	ul. prof. Janusza Groszkowskiego 3	budynek gospodarczy	XIX/XX w.	
Zegrzynek	ul. Szaniawskiego	park	XIX w.	
Zegrzynek	ul. Szaniawskiego	pozostałości dworu Szaniawskiego	XIX w.	Wpis do rejestru zabytków pod nr: 1123/198 z 1959-11-19

W skład GEZ wchodzi 17 obiektów wpisanych do rejestru zabytków, 37 obiektów włączonych do ewidencji aktualizacją, w tym wyodrębnione budynki obecnie znajdujące się w kompleksie 26 WOG, a także obiekty o znaczeniu historycznym, które wcześniej nie były objęte ochroną:

- cmentarz ewangelicki w Kani Nowej,
- twierdza Serock - część bastionu zachodniego i rawelin zachodni w Serocku,
- twierdza Serock- bastion północny i fragment kurtyny,
- pozostałości fortyfikacji napoleońskich „wały napoleońskie” w Serocku,
- cmentarz żydowski w Serocku,
- cegielnia, ob. pustostan wraz z kominem w Wierzbicy,
- pałac Krasińskich w Zegrzu,
- oficyna w Zegrzu,
- budynek gospodarczy w Zegrzu.

Obecnie gminna ewidencja zabytków zawiera 65 pozycji, w tym obiekty znajdujące się w rejestrze zabytków i ewidencji wojewódzkiej oraz inne obiekty. W granicach gminy znajduje się 17 pozycji wpisanych do rejestru zabytków nieruchomości województwa Mazowieckiego. Obiekty te stanowią pojedyncze obiekty, a także obiekty znajdujące się w koszarach w zespole Twierdzy Zegrze (kasyno i hotel garnizonowy). Większość z nich datowana jest na 2 poł. XIX w. Najstarszym obiektem na terenie gminy Serock, który został wpisany do rejestru zabytków jest kościół parafialny w Serocku zbudowany w latach 1512-1525, zaś najmłodszym – hotel garnizonowy znajdujący się w Zegrzu (1937-1938). Czas powstania obiektów zabytkowych z terenu gminy przedstawia się następująco: XVI w. – 1 obiekt, XIX – 14 obiektów, XX w. – 2 obiekty. Ogólny stan zachowania obiektów rejestrowych należy ocenić jako średni. Z obiektów architektury i budownictwa wpisanych do rejestru zabytków na terenie gminy Serock w najlepszym stanie technicznym są kościoły. Jest kilka obiektów, które wymagają prac modernizacyjnych, np. kamienica nr 5 na Rynku w Serocku. Kilka zabytkowych nagrobków wymaga odnowienia.

Uchwałą nr 498/XLIV/2021 z dnia 1 grudnia 2021 r. Rada Miejska w Serocku przyjęła Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2021-2024. Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nakłada na gminę obowiązek opracowania „Gminnego programu opieki nad zabytkami”

uchwalanego przez Radę Miejską na okres 4 lat. Program został pozytywnie zaopiniowany przez Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków pismem z dnia 17.09.2021 r. Przyjęty przez Radę Miejską w Serocku, gminny program opieki nad zabytkami jest elementem polityki samorządowej. Ma służyć podejmowaniu planowych działań dotyczących inicjowania, wspierania oraz koordynowania badań i prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego, jak również upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego.

Uchwalony program analizuje uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne zabytków, ocenia stan dziedzictwa kulturowego gminy oraz wyznacza następujące priorytety i zadania na lata 2021-2024

Tabela 9 Priorytety i zadania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2021-2024

Kierunki działań		Etap I	Etap II
Priorytet I - Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego oraz rewitalizacja dziedzictwa kulturowego			
Rewitalizacja	Zagospodarowanie Szlaku Napoleońskiego.		
	Rewitalizacja terenu grodziska.		
	Przebudowa i adaptacja zabytkowego budynku zajazdu napoleońskiego.		
	Rewitalizacja rynku – wspieranie działań remontowo modernizacyjnych zabytkowych kamienic.		
	Rewitalizacja ruin dworku Szaniawskiego.		
	Przywrócenie znaczenia historycznego miejsca cmentarza żydowskiego w Serocku.		
Upamiętnienie historycznych wydarzeń	Umieszczenie tablic informacyjnych z rysem historycznym wybranych obiektów zabytkowych.		
Osiągnięcie ładu przestrzennego	Przestrzeganie ustaleń zawartych w opracowanych MPZP.		
	Ochrona zabytkowego układu urbanistycznego Serocka.		
Zahamowanie degradacji zabytków	Konsekwentne wdrażanie zapisów dokumentów programowych w odniesieniu do zabytków i krajobrazu kulturowego gminy.		
	Aplikowanie wniosków w celu pozyskania funduszy na remonty zabytków będących we własności gminy.		
	Wsparcie w aplikowaniu wniosków w celu pozyskania funduszy na remonty zabytków nie będących we własności gminy.		
	Zapobieganie dewastacji ujawnionych nawarstwień kulturowych i stanowisk archeologicznych.		
Priorytet II – Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego			
Przygotowanie programów, planów oraz baz danych	Opracowanie planu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych oraz jego aktualizowanie.		
	Monitoring MPZP.		
	Monitoring GEZ.		
	Przygotowanie wzoru wniosków o dofinansowanie na remont obiektów zabytkowych oraz udzielenie wsparcia merytorycznego.		
Korzystanie z nowoczesnych technik informatycznych	Publiczne umożliwienie wglądu do kart gminnej ewidencji zabytków poprzez zamieszczenie jej na stronie internetowej gminy.		
	Zamieszczenie aktualizacji GPOnZ na stronie internetowej gminy.		
Priorytet III – Edukacja służąca budowaniu tożsamości lokalnej			

Upowszechnianie historii lokalnej	Przeprowadzanie w Izbie Pamięci i Tradycji Rybackich i innych miejscach prelekcji przybliżających mieszkańcom historię regionu.		
	Organizowanie spotkań historycznych dla uczniów szkół podstawowych i przedszkoli.		
	Przeprowadzanie konkursów dotyczących historii lokalnej i obiektów zabytkowych gminy.		
	Organizowanie przedsięwzięć plenerowych związanych z ważnymi wydarzeniami historycznymi.		
Kultywowanie tradycji regionalnych	Upowszechnianie wiedzy o tradycjach i twórczości ludowej poprzez przeprowadzanie spotkań w Izbie Pamięci i Tradycji Rybackich.		
	Organizowanie działań w zakresie upowszechniania dziedzictwa kulturowego w szkołach podstawowych i przedszkolach.		
	Współpraca z osobami będącymi źródłem wiedzy o historii i obrzędowości lokalnej.		
	Organizowanie plenerowych wydarzeń nawiązujących do dziedzictwa kulturowego.		
Priorytet IV - Promocja gminy			
Tworzenie odpowiedniej infrastruktury turystycznej	Utworzenie tablicy naprowadzającej na cmentarz żydowski w Serocku.		
	Podjęcie działań mających na celu odpowiednie oznakowanie i promocję obiektów zabytkowych, w tym przy wykorzystaniu technik cyfrowych.		
	Ustalenie z właścicielami obiektów zabytkowych możliwości i zasadach udostępniania w celu ich swobodnego zwiedzania.		
	Ustalenie zasad udostępniania zabytkowych fortów i obiektów obronnych.		
Promocja historii zabytkowego dziedzictwa	Promocja istniejących szlaków turystycznych.		
	Organizacja i promocja wydarzeń nawiązujących do dziedzictwa kulturowego.		
	Promocja gminy w oparciu o dziedzictwo kulturowe gminy.		

Wiele z zadań ujętych w GPoNZ są realizowane w sposób ciągły, takie jak kultywowanie tradycji regionalnych, promocja historii, upowszechnianie historii lokalnej. Działania te realizowane są przez Izbę Pamięci i Tradycji Rybackich w Serocku, która pełni rolę lokalnego muzeum. Część z zadań rewitalizacyjnych ujętych w programie zostało już zrealizowanych: przywrócenie znaczenia historycznego miejsca cmentarza żydowskiego w Serocku, umieszczenie tablic informacyjnych przy obiektach zabytkowych. Część z zadań jest w trakcie realizacji (prace przedprojektowe/projektowe): rewitalizacja terenu grodziska, szlaku napoleońskiego.

5.3. Dziedzictwo niematerialne

Dziedzictwo niematerialne regionu jest niewątpliwym walorem kulturowym świadczącym o lokalnej wyjątkowości i odrębności. Tworzy ono krajobraz kulturowy oraz wyodrębnia daną jednostkę w oparciu o historię oraz ściśle związane działalności człowieka. Serock, położony na Mazowszu, związany jest z ziemią zakroczymską – regionie historyczno-etnograficznym w centralnej części województwa Mazowieckiego. Można zauważyć pewne cechy, które wyróżniają ten obszar na tle pozostałych.

Gwara

Najwcześniejszy słownik gwarowy obszaru ziemi zakroczymskiej to anonimowy Słowniczek spod

Zakroczymia (wieś Pieścidła) opublikowany w 1887 roku („Wiśła” I, s. 317-320). Jest to niewielki słowniczek lokalny, obejmujący gwarę jednej wsi położonej koło Zakroczymia. Zawiera 103 hasła, jest bez wstępu i bez podpisu. Słowniczek ma charakter dyferencyjny, ale znalazły się tu też wyrazy różniące się systemowymi cechami fonetycznymi, np. ścięśnioną wymową tylnej samogłoski nosowej (munka = mąka) czy gwarowe formy fleksyjne (np. mawa, mata = mamy, macie).

Najczęściej struktura haseł jest najprostsza, tzn. notowany jest tylko wyraz hasłowy i jego znaczenie, np. kryjon, kryjonica = mały chłopak lub mała dziewczynka/latwo chowający się. Część haseł została rozbudowana o cytaty, czyli przykłady użycia wyrazów w kontekście (czasami w cytatach pojawiają się zamiast wyrazu hasłowego jego derywaty), por.

dziabać = robić motyką dołki do sadzenia kartofli, rąbać drzewo (Rano drzewo podziabię i będę miał drzozgi). heretyk = ktoś bardzo silny (Baba była silno jak najtęższy heretyk).

ojwo = ot tu właśnie ten (Ojwo żrebaki latajo po łące).³

Obecnie na terenie gminy gwara nie jest używana na co dzień.

BAJKI I LEGENDY

Innym elementem związanym z dziedzictwem niematerialnym z terenu opisywanej gminy są bajki i legendy. Poniżej przedstawiono najśłynniejszą legendę związaną z ziemią serocką.

Legenda związana jest z miejscowością Zabłocie w gminie Serock, którego właścicielami byli Zabłoccy. Dawno temu żył sobie pewien kupiec, który nazywał się Zabłocki. Był dusigroszem - nie lubił wydawać pieniędzy. Pewnego razu kupił mydło i chciał je po kryjomu przemycić, tak aby nie płacić myta za transport rzeką. Zabłocki oszukując celników załadował mydło do skrzyń, które następnie ukrył w sieci pod łodzią. Skrzynie znajdowały się pod powierzchnią wody i były ciągnięte za barką. Gdy je chciał wydobyć okazało się, że skrzynie nie były dostatecznie szczelne. Mydło rozpuściło się, a na rzece powstała piana. Zabłocki musiał zapłacić karę za zanieczyszczenie wody w rzece i za próbę oszustwa, stracił wszystko, a misterny plan rozpuścił się jak owe mydło. Stąd powiedzenie znane na cały kraj: "Wyjść jak Zabłocki na mydle".⁴

SYMBOLE – HERB, FLAGA, HEJNAŁ, KURANT⁵

Herb, barwy i flaga Miasta i Gminy Serock zostały przyjęte przez Radę Miejską Uchwałą Nr 92/XVI/95 Rady Miejskiej w Serocku z dnia 22 kwietnia 1995 r. Herbem Miasta i Gminy Serock jest herb miasta Serocka. W błękitnym polu umieszczona jest postać Świętego Wojciecha w stroju biskupim. Św. Wojciech w prawej ręce trzyma złoty pastorał, lewa ręka jest zgięta i oparta na piersiach, szata wierzchnia - ornat - jest w kolorze złotym, z czerwonym pasem pośrodku, szata spodnia - alba - w kolorze białym. Twarz i ręce w kolorze białym, stopy w kolorze złotym. Po prawej stronie świętego umieszczona jest duża litera "S" jako skrót słowa "SANCTUS", a po stronie lewej duża złota litera "A" jako skrót słowa "ADALBERTUS". Herb gminy umieszczany jest w pomieszczeniach urzędowych i salach posiedzeń, należących do organów i jednostek organizacyjnych gminy. Uchwałą Rady Miejskiej w Serocku Nr

³ Niniejsza charakterystyka stanowi fragmenty zapisów z witryny internetowej www.dialektologia.uw.edu.pl

⁴ Na podstawie: www.serock.pl

654/LXXXI/2002 z dnia 27 kwietnia 2002 roku w sprawie ustanowienia hejnału gminnego zatwierdzono hejnał gminny. Oparty jest on na motywach opery „Halka” Stanisława Moniuszki, do którego libretto napisał Włodzimierz Wolski wpisany w dzieje Serocka. Muzykę skomponował Mieczysław Leśniczak. Hejnał jest grany każdego dnia o godz. 12.00 z wyjątkiem świąt państwowych 3 Maja i 11 Listopada

6. Sport, rekreacja i turystyka

6.1. Sport i rekreacja

Na terenie miasta i gminy Serock działa klub sportowy „Sokół” w obrębie którego funkcjonują cztery dyscypliny sportowe: piłka nożna, tenis stołowy, korfball oraz szachy.

Najliczniejszą sekcją jest piłka nożna, która zrzesza w swoich strukturach ok. 300 zawodników począwszy od przedszkolaka aż do seniora. W 2023 roku pod szyldem „Sokoła” funkcjonują drużyny piłkarskie, które biorą udział w rozgrywkach ligowych pod patronatem Mazowieckiego Związku Piłki Nożnej: I Drużyna Seniorska, II Drużyna Seniorska, Akademia Piłkarska „Sokół” Serock , w szeregach której uczestniczy ok. 240 zawodników – drużyny w rocznikach od 206 do 2017.

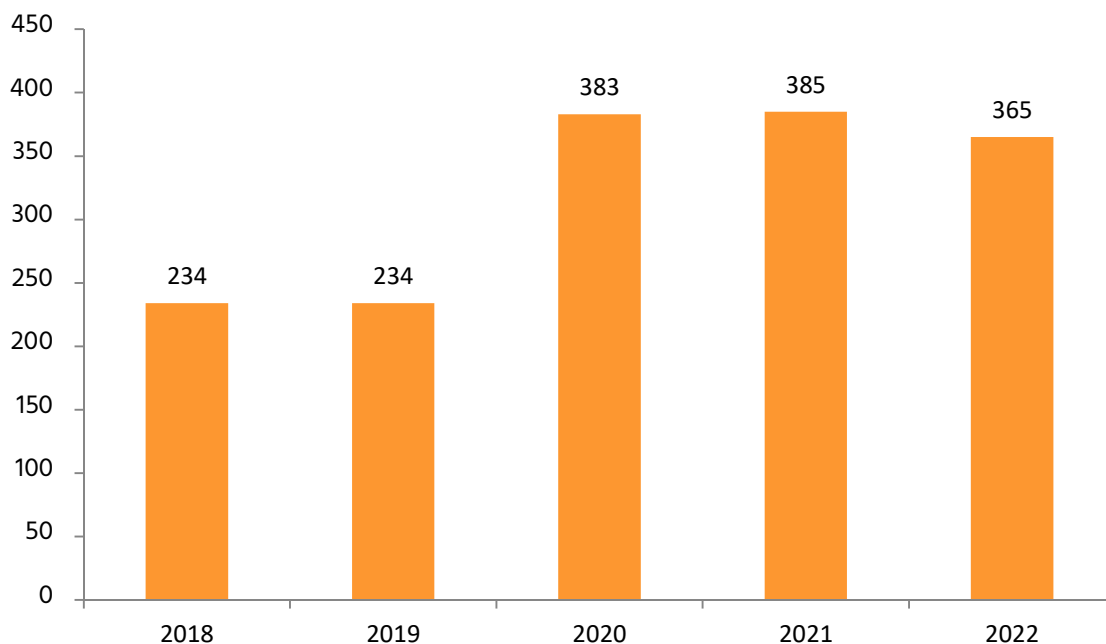
Tenis Stołowy – sekcja w ramach której działają: VI liga MZTS – drużyna seniorska, sekcja dziecięco-młodzieżowa, która zrzesza w swoich strukturach ok. 70 zawodników w trzech lokalizacjach, w których odbywają się treningi.

Szachy - sekcja sportowo-rekreacyjna, która funkcjonuje w SIS Sp. z o.o. oraz w strukturach klubu „Sokół” Serock od trzech lat. Zrzesza w swoich strukturach ponad 20 zawodników w wieku od 8 do 60 lat.

Korfball – najmłodsza sekcja sportowa, która funkcjonuje w SIS Sp. z o.o. oraz w klubie „Sokół” Serock, która zrzesza w swoich strukturach ok. 20 zawodników w wieku od 10 do 15 lat. Jest

W gminie Serock przy Serockich Inwestycjach Samorządowych Sp. z o.o. w analizowanych okresie ilość osób ćwiczących/biorących udział w zajęciach sportowych się zwiększała.

Wykres 19 Liczba uczestników zajęć sportowych w ciągu roku w gminie Serock w latach 2018-2022

Źródło: SIS Sp. z o.o.

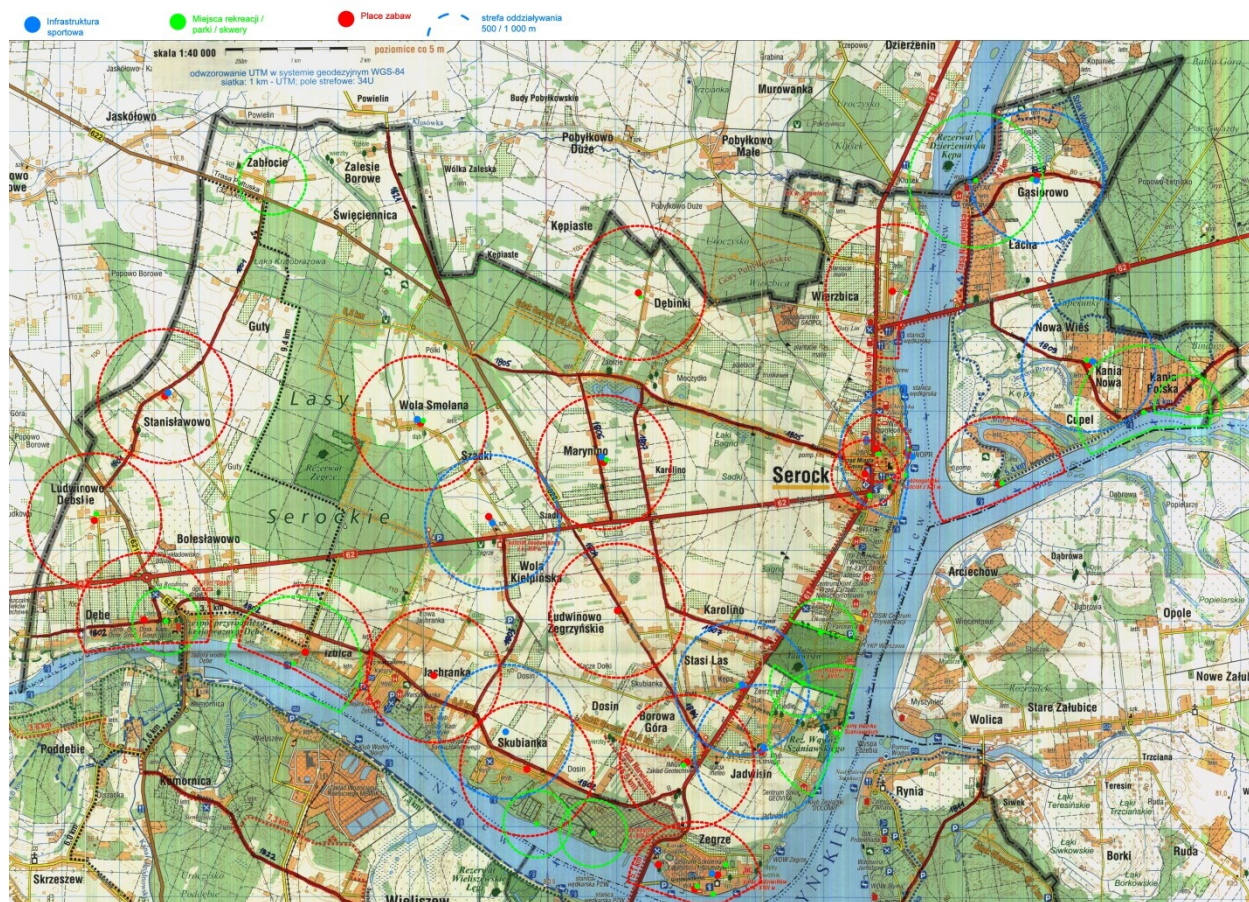
W ramach swojej działalności Serockie Inwestycje Samorządowe są organizatorem różnego rodzaju okazjonalnych imprez czy turniejów. Corocznie organizowane są biegi uliczne: Bieg Wojciechowy w kwietniu, w ramach obchodów patrona Serocka, biegi uliczne w ramach obchodów Święta Odzyskania Niepodległości, imprezy kolarskie „Lato w mieście” „Zima w mieście” – Półkolonie letnie/ zimowe na bazie SP Serock.

6.2. Infrastruktura sportowo-rekreacyjna

Na terenie gminy funkcjonują dwa boiska piłkarskie (w Jadwisinie i Serocku), w tym boisko w Jadwisinie posiada wymiary spełniające wymogi IFAB, 1 boisko do koszykówki, 4 boiska wielozadaniowe, 2 korty tenisowe i 6 siłowni zewnętrznych.

Rozmieszczenie obiektów rekreacyjnych na terenie miasta i gminy Serock przedstawia poniższa mapa:

Mapa 12 Obiekty rekreacyjne i sportowe wraz z strefami oddziaływania w mieście i gminie Serock

źródło: opracowanie własne

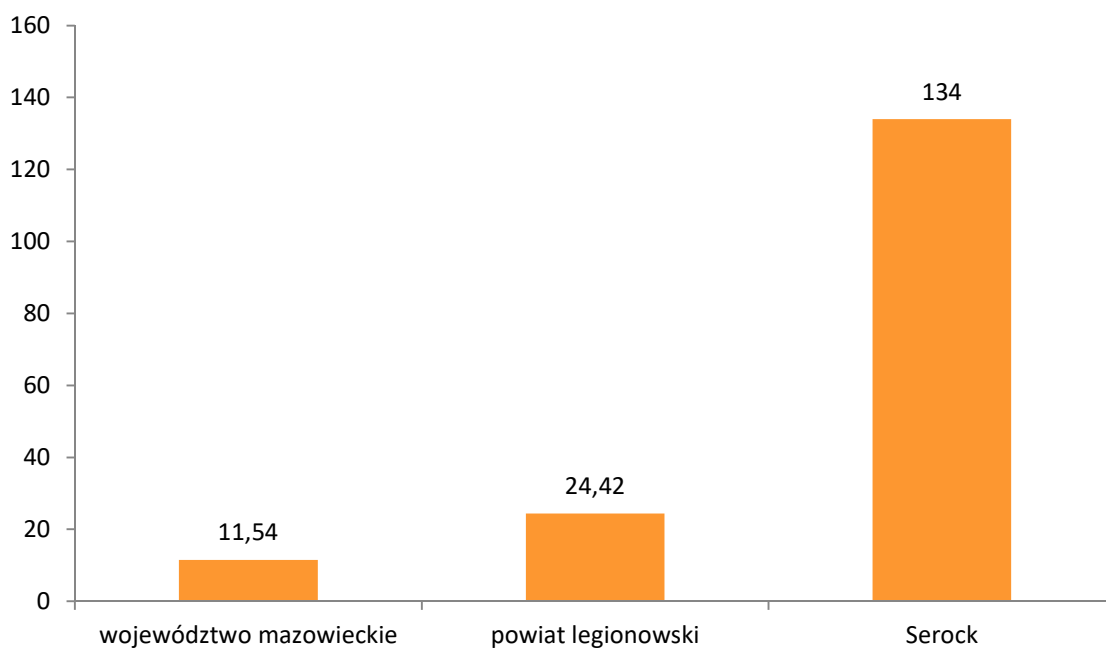
Największe zagęszczenie obiektów rekreacyjnych (place zabaw, parki, skwery) znajduje się w mieście Serock oraz bardziej zaludnionych miejscowościach. Jednocześnie analizując mapę można zauważyć miejsca w których brak takich obiektów, a w których zabudowa jednorodzinna się intensywnie rozwija (ul. Nasielska, Bajkowa, Słoneczna Polana).

6.3. Turystyka

Według stanu w dniu 31 grudnia 2022 r., na terenie miasta i gminy Serock działalność prowadziło 12 turystycznych obiektów noclegowych. Oznacza to, że było ich o 4 mniej niż 5 lat wcześniej. Obiekty te dysponowały 2144 miejsc noclegowych, podczas gdy w 2018 r. – 2749 tys. W analizowanym roku w przeliczeniu na 10 tys. ludności przypadały 93 miejsca noclegowe. Ilość miejsc noclegowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w mieście i gminie Serock jest zdecydowanie wyższa niż w powiecie legionowskim i całym województwie mazowieckim. Ilość obiektów turystycznych na terenie gminy jest bardzo duża, szczególnie hoteli **** i ***, które oferują dużą ilość miejsc noclegowych. W analizowanym okresie (2018-2022) na terenie miasta i gminy Serock nocowało łącznie 30 415 turystów zagranicznych,

którzy stanowili 55% turystów zagranicznych odwiedzających powiat legionowski w analizowanym okresie.

Wykres 20 Miejsca noclegowe na 1000 ludności

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

7. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

Na terenie miasta i gminy Serock obowiązuje Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Serock uchwalone Uchwałą nr 392/XLVI/09 Rady Miejskiej w Serocku z dnia 31 sierpnia 2009 roku i pięciokrotnie zmienione (Uchwała nr 181/XIX/2012 Rady Miejskiej w Serocku, z dnia 29 lutego 2012 roku, Uchwała Nr 276/XXV/2016 Rady Miejskiej w Serocku, z dnia 7 listopada 2016 roku, Uchwała nr 467/XLII/2018 Rady Miejskiej w Serocku z dnia 23 kwietnia 2018 roku, nr 386/XXXIV/2021 z dnia 17 marca 2021 r.) oraz Uchwała nr 750/LXX/2023 Rady Miejskiej w Serocku z dnia 19 lipca 2023 r.) Studium wyznaczyło na terenie gminy następujące strefy funkcjonalno-przestrzenne:

I. Obszar miejski składający się ze stref:

- strefa A – strefa Centrum administracyjno-handlowo-usługowa,
- strefa B – strefa mieszkaniowo-usługowa o średniej intensywności,
- strefa B1 – strefa mieszkaniowo-usługowa o dużej intensywności,
- strefa C – strefa rekreacyjno-wypoczynkowa,
- strefa D – strefa działalności gospodarczej.

II. Strefa podmiejska, składająca się z podstref:

- strefa 1.1 – strefa o dominacji obiektów i urządzeń ogólnodostępnych,
- Strefa 1.2 – strefa otwartych terenów rekreacyjno-wypoczynkowych,
- Strefa 1.3 – strefa obiektów turystycznych i rekreacyjno-sportowych,
- Strefa 2.1 – strefa rolnicza z dopuszczeniem zabudowy zagrodowej lub zalesieniem terenów,
- Strefa 2.2 – strefa mieszkaniowo-rekreacyjna,

III. Strefa terenów otwartych, składająca się z podstref:

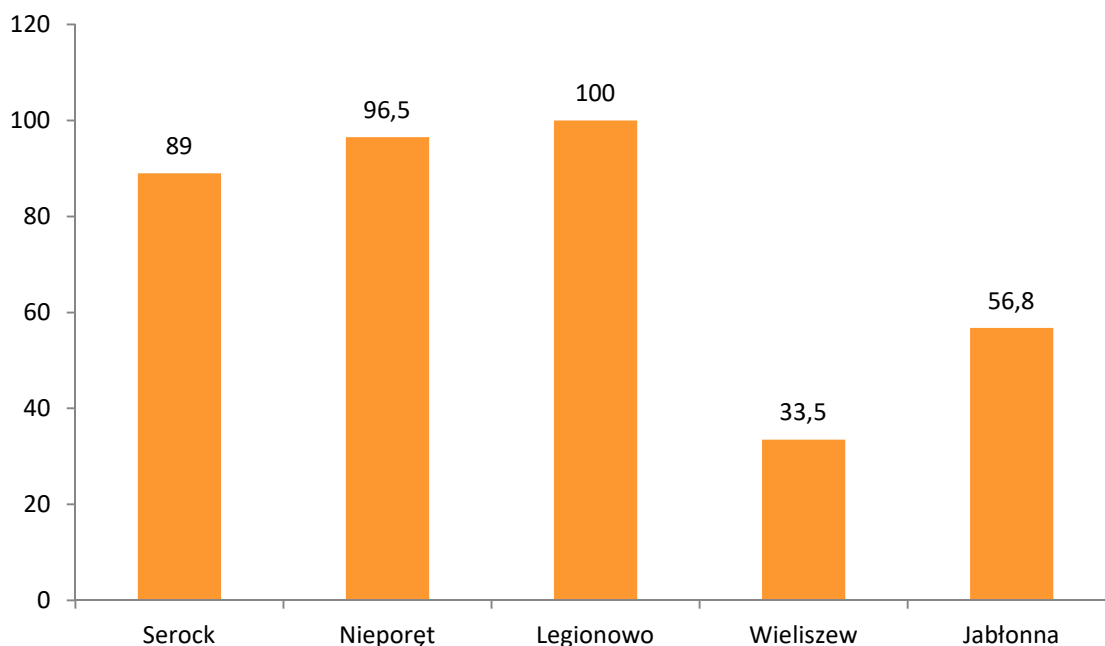
- Strefa 3 – strefa rekreacyjna
- Strefa 3.1 – strefa rekreacyjno-wypoczynkowa
- Strefa WS1 – strefa wód powierzchniowych śródlądowych

IV. Strefa lasów.

Dodatkowo studium wyznacza tereny cmentarzy, transportu zbiorowego, urządzeń infrastruktury technicznej.

Miasto i Gmina objęta jest w 89% powierzchni obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Jest to wartość zdecydowanie przekraczająca średnią krajową wynoszącą 31% według danych z GUS. Na terenie gminy obowiązuje 35 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Wykres 21 Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem (%)

źródło: GUS

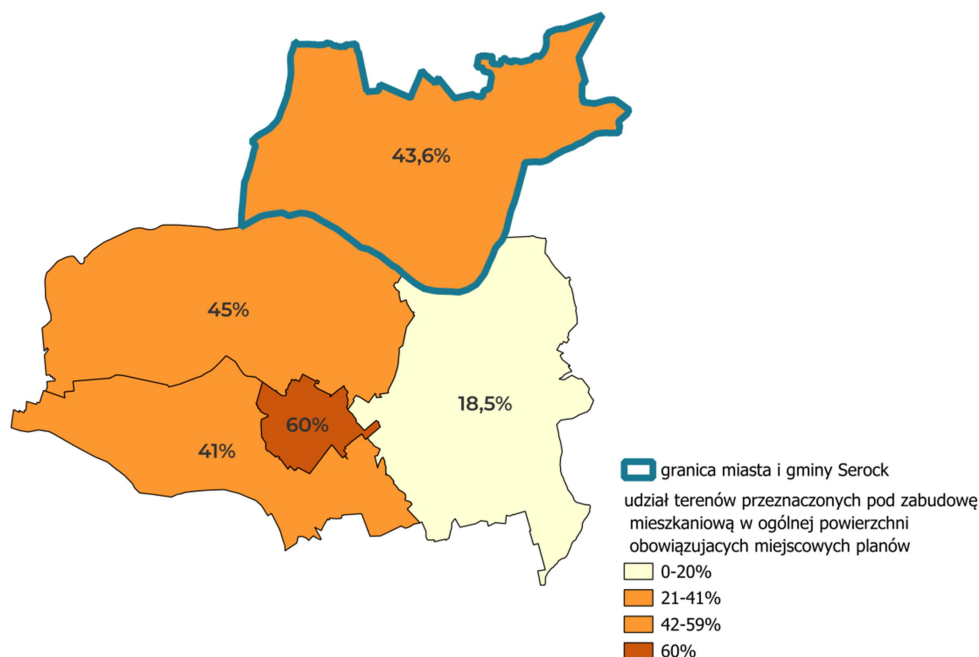
W 2019 roku opracowano Analizę Zmian w Zagospodarowaniu Przestrzennym Miasta i Gminy Serock oraz Ocenę Aktualności Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Serocku oraz Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Serock, której opracowanie raz w trakcie kadencji Rady Miejskiej wynika z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Przeprowadzona analiza wykazała, że wyznaczone w studium tereny pod zabudowę mieszkaniową są w stanie zaspokoić prognozowane potrzeby rozwojowe gminy Serock, w przeciągu najbliższych 30 lat z dużą nadwyżką. Zgodnie z obowiązującymi przepisami nowe tereny mieszkaniowe mogą być wyznaczane tylko w granicach obszarów o zwartej wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej. Nie ma natomiast przeciwwskazań, żeby na obszarze gminy wyznaczać nowe tereny usługowe (w tym usług turystyki), produkcyjne oraz sportowo rekreacyjne.

Analiza wykazała również, że miejscowe plany obowiązujące na terenie Miasta Gminy Serock są skonsumowane na bardzo niskim poziomie - ok. 25 %, a charakter terenów funkcjonalnych jest dość monofunkcyjny – mieszkaniowy jednorodzinny – 43,6% powierzchni obowiązujących miejscowych planów przeznacza tereny pod zabudowę mieszkaniową. Tak duży udział terenów budowlanych powoduje wiele kosztów związanych

m.in. z doprowadzeniem infrastruktury do takich terenów. W całym powiecie legionowskim dominuje podobnie wysoki udział terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, jedynie gmina Nieporęt charakteryzuje się niższym wskaźnikiem.

Mapa 13 Udział terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową w ogólnej powierzchni obowiązujących miejscowych planów

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wszystkie miejscowe plany obowiązujące na terenie gminy i miasta Serock są sporządzone na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, przed nowelizacją rozporządzenia w sprawie wymaganego zakresu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego z 17 grudnia 2021 roku.

W związku z nowelizacją ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2023 roku oraz zastąpieniu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, planami ogólnymi gmin, miasto i gmina Serock w najbliższym czasie planuje przystąpić do sporządzania planu ogólnego gminy.

Rewitalizacja

Miasto i Gmina Serock nie wyznaczyła dotychczas obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na swoim terenie oraz w związku z tym nie ma obowiązującego programu

rewitalizacji dla tych obszarów. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wymaga diagnozy pod względem kumulacji negatywnych zjawisk na takim obszarze w szczególności występowania bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami o szczególnych potrzebach a także występowania negatywnych zjawisk w co najmniej jednej strefie: gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej, technicznej.

Uchwała krajobrazowa

Miasto i Gmina Serock nie podjęła dotychczas tzw. uchwały krajobrazowej, czyli uchwały o zasadach i warunkach sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych oraz ogrodzeń. Jak wykazuje raport Najwyższej Izby Kontroli z 2024 r., w żadnej z objętych kontrolą gminach nie wypracowano i nie wdrożono kompleksowych koncepcji zarządzania reklamą w przestrzeni publicznej, które uwzględniałyby: zasady weryfikacji legalności reklam na terenie całego miasta, sposoby przeciwdziałania nielegalnemu wykorzystaniu mienia komunalnego na cele reklamowe, gospodarowania posiadaną powierzchnią reklamową i współpracy pomiędzy komórkami urzędu miasta i miejskimi jednostkami organizacyjnymi. Według NIK pierwszym krokiem w celu prowadzenia systematycznych kontroli legalności reklam umieszczonych w przestrzeni publicznej jest wykonanie inwentaryzacji tablic reklamowych.

W części obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Serock występują, zgodnie z ówczesnym prawodawstwem, ustalenia i zakazy dotyczące sytuowania wolnostojących nośników reklamowych. Brak jest jednak ustaleń dotyczących sytuowania innych tablic reklamowych, które umożliwia tzw. uchwała krajobrazowa.

W przestrzeniach publicznych na terenie miasta i gminy Serock można zauważyć tzw. chaos reklamowy, szczególnie w przestrzeniach wokół głównych dróg i w sąsiedztwie obiektów hotelowych i usługowych, czy przy trasach prowadzących do nich.

8. Bezpieczeństwo publiczne

8.1. Instytucje realizujące zadania z zakresu bezpieczeństwa

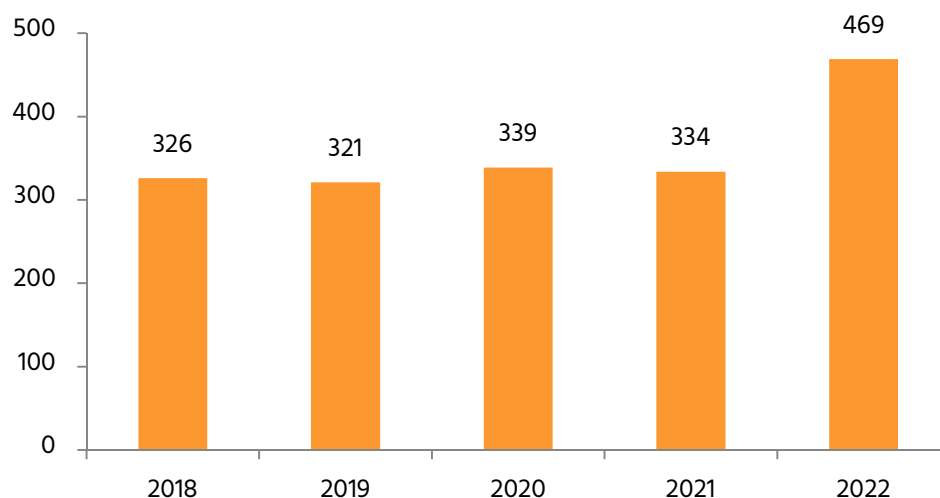
W granicach Miasta i Gminy Serock znajdują się formacje odpowiedzialne za dbałość o bezpieczeństwo publiczne, do których zaliczamy:

- OSP w Serocku;
- OSP w Woli Kiełpińskiej;
- OSP w Gąsiorowie;
- OSO w Stanisławowie
- Komisariat Policji w Serocku
- Straż Miejską w Serocku

Ochotnicze Straże Pożarne działają na rzecz ochrony życia, zdrowia i mienia przed pożarami, klęskami żywiołowymi i zagrożeniami ekologicznymi lub innymi miejscowymi zagrożeniami. Trzy z pośród nich (OSP Serock, OSP Wola Kiełpińska, OSP Gąsiorowo) wchodzi w skład Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego a na bazie OSP Stanisławowo zbudowane są dwie drużyny Obrony Cywilnej. Ochotnicze Straże Pożarne zrzeszają w swoich szeregach łącznie 123 druhów, którzy o każdej porze dnia i nocy gotowi są nieść pomoc wszystkim potrzebującym.

Ochotnicze Straże Pożarne naszej gminy dysponują jednym ciężkim samochodem ratowniczo gaśniczym, pięcioma średnimi samochodami ratowniczo gaśniczymi, trzema pojazdami lekkimi oraz dużą ilością sprzętu gaśniczego. W 2023 roku jednostki OSP Miasta i Gminy Serock uczestniczyły w ponad 609 działaniach ratowniczo gaśniczych na terenie gminy Serock jak również na terenach innych gmin. W analizowanym okresie liczba zdarzeń, które wymagały interwencji jednostek przeciwpożarowych zwiększyła się i w 2022 roku była o ponad 140 większa, niż w 2018 roku.

Wykres 22 Liczba zdarzeń, które wymagały interwencji jednostek przeciwpożarowych w latach 2018-2022

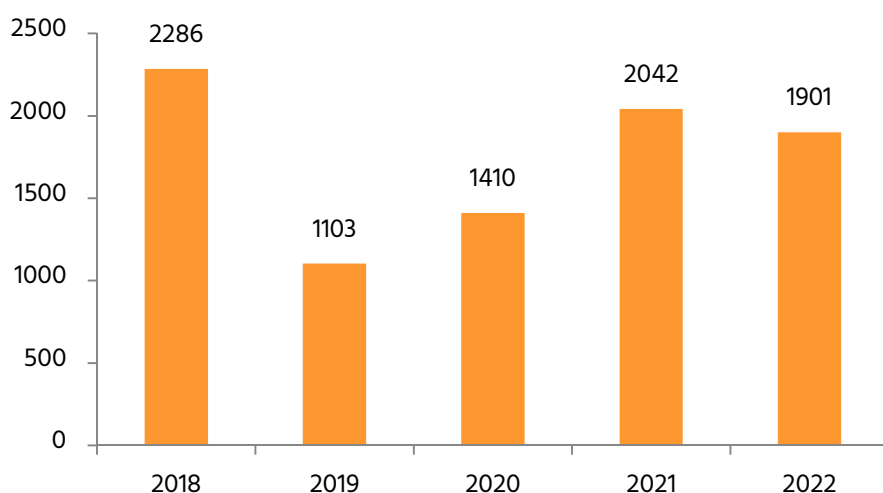

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Straż Miejska w Serocku wchodzi w skład Referatu Zarządzania Kryzysowego, Obrony Cywilnej i Bezpieczeństwa. W Urzędzie Miasta i Gminy w Serocku funkcjonuje Zespół Zarządzania kryzysowego powołany zarządzeniem Burmistrza Miasta i Gminy Serock, do którego zadań należy kreowanie działań we wszystkich sytuacjach kryzysowych. Zespół ten jak i cały referat działa w oparciu o ustawę o zarządzaniu kryzysowym, plan zarządzania kryzysowego oraz innych przepisów dotyczących sytuacji nadzwyczajnych

Straż Miejska w Serocku funkcjonuje w systemie dwuzmianowym. Strażnicy reagują na zgłoszenia obywateli, starają się pomóc, rozwiązać problem, usunąć usterkę, uruchomić pojazd, wezwać pomoc innych służb. Straż Miejska funkcjonuje w oparciu o ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych, która określa zadania i obowiązki formacji. Ilość interwencji w analizowanych latach przedstawia poniższy wykres:

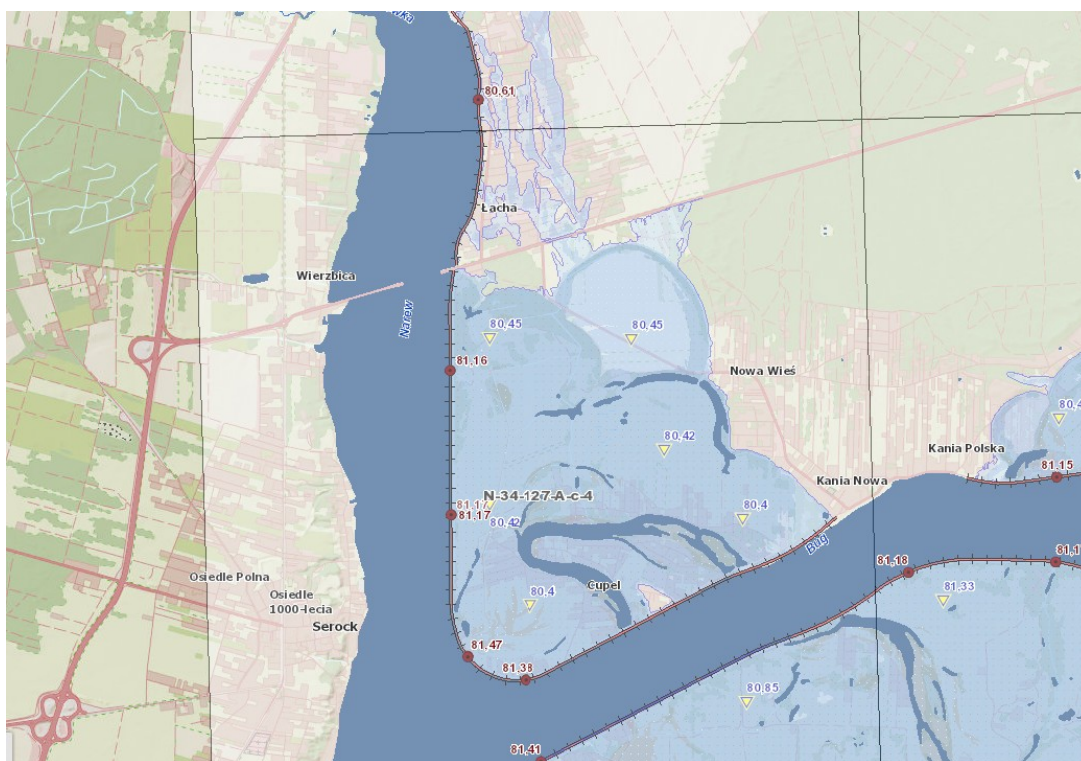
Wykres 23 Liczba interwencji Straży Miejskiej w latach 2018-2022

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Straży Miejskiej w Serocku.

8.2. Uwarunkowania wynikające z położenia

Mapa 14 Obszary zagrożenia powodziowego na terenie miasta i gminy

Źródło: <https://wody.isok.gov.pl>

Część terenów miasta i gminy Serock znajduje się w obszarze zagrożenia powodziowego. Szczególne zagrożenie powodzią (obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest

średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat) znajdują się w miejscowościach: Łacha, Gąsiorowo, Nowa Wieś, Kania Nowa, Kania Polska oraz Dębe (po stronie tzw. wody niskiej).

Mapa 15 Obszary osuwiskowe na terenie miasta i gminy Serock

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Instytutu Geologicznego

Tereny osuwiskowe znajdują się w obszarach skarp, na terenie miasta (okolice ul. Radzymińskiej, Rybaki) oraz w miejscowościach Dębe, Izbica, Jachranka, Skubianka, Zegrze i Jadwisin. Lokalizacja stref osuwiskowych ma związek z występowaniem skarpy nadnarwiańskiej, przyczynami występowania osuwisk są zjawiska naturalne – silny spływ wody opadowej i roztopowej w miejscach o nie w pełni wykształconej pokrywie roślinnej lub szczególnie dużym nachyleniu, lub antropogeniczne, będące wynikiem działalności inwestycyjnej, w następstwie której nastąpiło przemieszanie warstw gruntu i naruszenie jego struktury.

9. Polityka społeczna

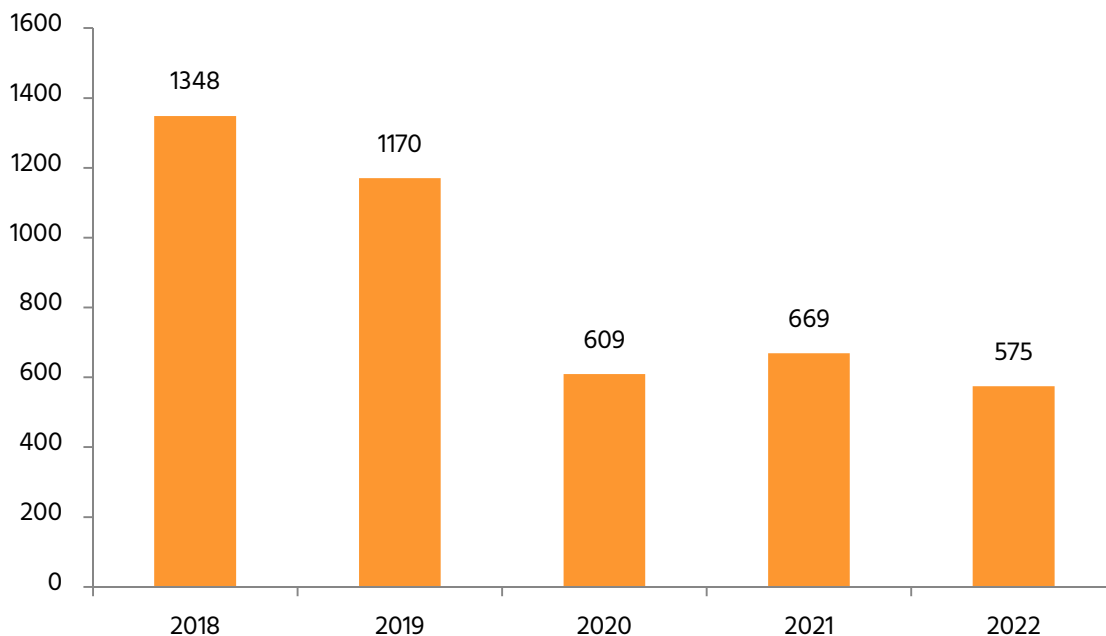
9.1. Pomoc społeczna

Jednostką organizacyjną pomocy społecznej na terenie Miasta i Gminy Serock, która wykonuje zadania własne gminy jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Serocku. Zadania realizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej:

- 1) pomoc społeczna,
- 2) świadczenia rodzinne,
- 3) fundusz alimentacyjny;
- 4) profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych,
- 5) pomoc materialna o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie gminy Miasto i Gmina Serock,
- 6) obsługa administracyjna Zespołu Interdyscyplinarnego,
- 7) wspieranie rodziny, wynikające z ustawy z dnia 5 grudnia 2015 r. o Karcie Dużej Rodziny,
- 8) potwierdzanie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- 9) wypłata jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu,
- 10) tworzenie i rozwój kierunków działań skierowanych do seniorów,
- 11) obsługa dotacji dla podmiotów prowadzących żłobki oraz nadzór nad żłobkami, klubami dziecięcymi i dziennymi opiekunami,
- 12) Klub Aktywności Społecznej – miejsce, które służy do prowadzenia różnorodnej działalności społecznej wielu grup mieszkańców – osób starszych, dzieci i młodzieży, organizacji pozarządowych, grup samopomocowych,
- 13) prowadzenie Klubu Senior+ w Szadkach.

Okres 2018–2022 charakteryzował się zmniejszaniem liczby osób korzystających z pomocy społecznej.

Wykres 24 Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej

źródło: Główny Urząd Statystyczny

W diagnozowanym okresie widoczny jest spadek liczby osób zagrożonych ubóstwem, bezdomnością, bezrobociem, narkomanią.

Na terenie gminy nie ma domów pomocy społecznej. Na terenie gminy funkcjonują 2 placówki wsparcia dziennego z którego w 2022 roku korzystało ogółem 53 osoby.

Dodatkowym wsparciem, które obsługuje Ośrodek Pomocy Społecznej jest Serocka Karta Dużej Rodziny 3+ - w 2022 roku 242 rodziny miały wydane karty uprawniające do zniżek w różnych obszarach.

9.2. Ochrona zdrowia

Na terenie miasta i gminy Serock funkcjonuje Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Serocku powołany przez 2001 roku przez Radę Miejską w Serocku. Zakład posiada trzy placówki, w którym udzielane są świadczenia zdrowotne:

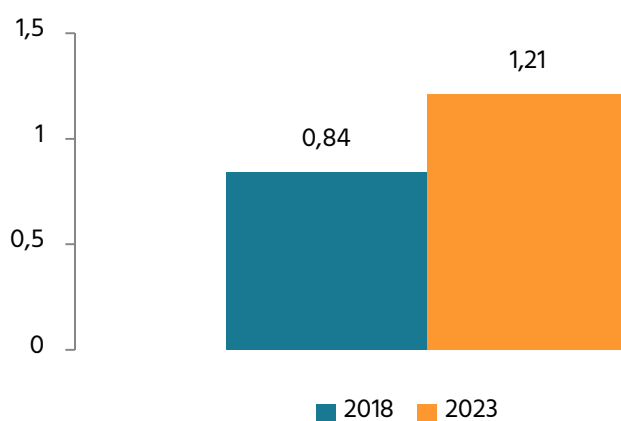
- Przychodnia, 05-140 Serock ul. A.A. Kędzierskich 2,
- Ośrodek Zdrowia w Dębem, 05-140 Serock, Dębe 38.
- Ośrodek Zdrowia w Zegrzu – Filia SPZOZ w Serocku, 05-131 Zegrze ul. płk. Kazimierza Drewnowskiego 1.

Do podstawowych zadań Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Serocku należy ambulatoryjne udzielanie świadczeń zdrowotnych dorosłym i dzieciom w siedzibie Zakładu, a w

uzasadnionych przypadkach w miejscu wezwania, w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej, specjalistycznej opieki zdrowotnej w zakresie ginekologii i położnictwa, rehabilitacji leczniczej oraz stomatologii. W 2022 roku Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Serocku obejmował opieką medyczną łącznie 8 623 pacjentów. Na dzień 31.12.2022 r. w SPZOZ w Serocku zatrudnionych było łącznie 18 lekarzy, w tym 3 lekarzy stomatologów, 1 lekarz ginekolog-położnik, 1 lekarz wykonujący badania USG, 13 lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej (w tym czterech lekarzy pediatrów).

W Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Serocku na 1000 zadeklarowanych pacjentów przypada 1,21 lekarza podstawowej opieki zdrowotnej i w porównaniu z 2018 rokiem jest to wartość wyższa, jednak w porównaniu do całego powiatu legionowskiego dwukrotnie niższa (2,8).

Wykres 25 Ilość lekarzy POZ na 1000 pacjentów w 2018 i 2023 r.

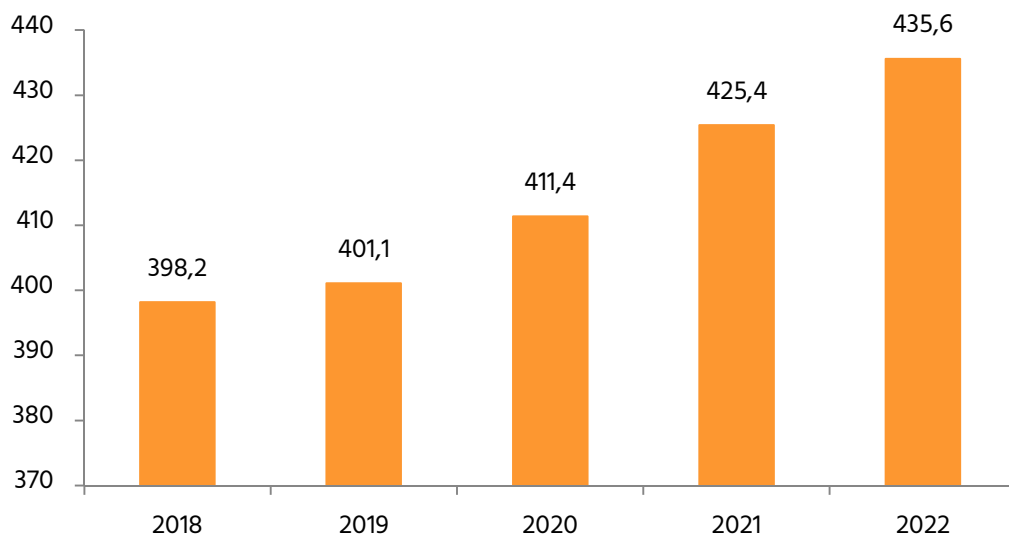
Źródło: SPZOZ w Serocku

Na terenie miasta i gminy funkcjonują 4 apteki ogólnodostępne. Od 2022 roku w powiecie legionowskim funkcjonuje publiczny szpital (Wojskowy Instytut Medyczny Szpital w Legionowie), który jest w stanie hospitalizować 90 chorych w specjalnościach: kardiologii, chirurgii, ginekologii, okulistyki i intensywnej terapii. Placówka funkcjonuje jako filia Wojskowego Instytutu Medycznego (WIM), oferując chorym kompleksową opiekę medyczną w miejscu lub w głównej siedzibie Instytutu w Warszawie. W szpitalu funkcjonuje również nocna i świąteczna opieka zdrowotna.

9.3. Gospodarka mieszkaniowa

Według stanu na koniec 2022 r. na terenie miasta i gminy Serock w zasobach mieszkaniowych było 7513 mieszkań. To wzrost o 1657 mieszkań względem 2018 roku (28%). Wartość wskaźnika mieszkań w zasobach mieszkaniowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców cechowała się na przestrzeni lat 2018–2022 tendencją wzrostową. W odniesieniu do 2018 r. zwiększyła się o 9% i w 2022 r. osiągnęła poziom 435,6.

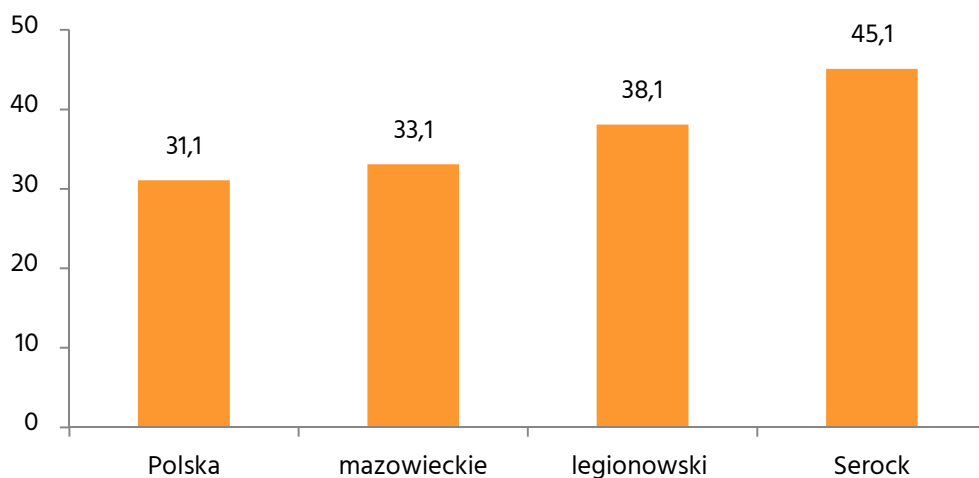
Wykres 26 Zasoby mieszkaniowe w mieście i gminie Serock w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Źródło: GUS

Przeciętna liczba izb w mieszkaniu na terenie miasta i gminy Serock wynosi 4,48 a średnia powierzchnia użytkowa na 1 mieszkańca wynosi 45,1 m², co stanowi zdecydowanie większą wartość niż średnia dla powiatu legionowskiego, województwa mazowieckiego i całej Polski.

Wykres 27 Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań na 1 mieszkańca (m²)

Źródło: GUS

Średnia cena 1 m² powierzchni mieszkania w Polsce na koniec 2022 wynosiła 5708 zł. Średnia cena lokali mieszkalnych w gminie Serock według portali ogłoszeniowych to ponad 12 tys. za m². Wpływ na takie ceny może mieć proces gentryfikacji w niektórych obszarach gminy. Powstaje nowa zabudowa wielorodzinna, m.in. tzw. aparthotele w obszarach najbardziej atrakcyjnych turystycznie, których cena przekracza możliwości finansowe przeciętnego mieszkańca gminy.

Miasto i gmina posiada łącznie 171 lokali komunalnych (16 budynków komunalnych w Serocku i 2 budynki w Jadwisinie) o powierzchni łącznie 6579,96 m². Obecnie 146 rodzin oczekuje na możliwość wynajęcia mieszkania komunalnego.

10. Edukacja i wychowanie

10.1. Placówki oświatowe

Na terenie miasta i gminy Serock funkcjonują cztery szkoły podstawowe, trzy przedszkola oraz trzy oddziały przedszkolne zorganizowane w Szkole Podstawowej w Jadwisinie i jeden oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej w Zegrzu.

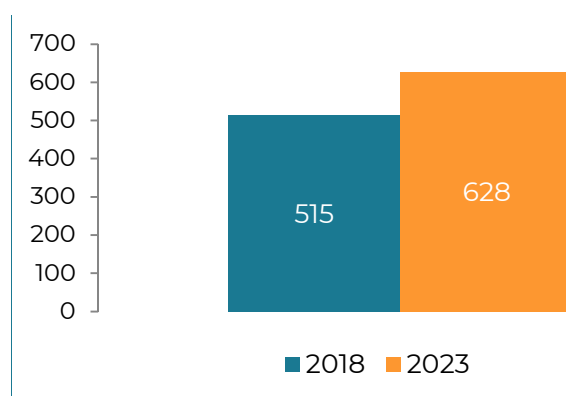
Mapa 16 Placówki oświatowe na terenie miasta i gminy Serock

Źródło: Opracowanie własne

We wrześniu 2022 r. do samorządowych przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych uczęszczało 628 dzieci. W porównaniu do 2018 roku, wychowaniem przedszkolnym objęto o 113 dzieci więcej.

Wykres 28 Liczba dzieci objętych edukacją przedszkolną w 2018 i 2022 r.

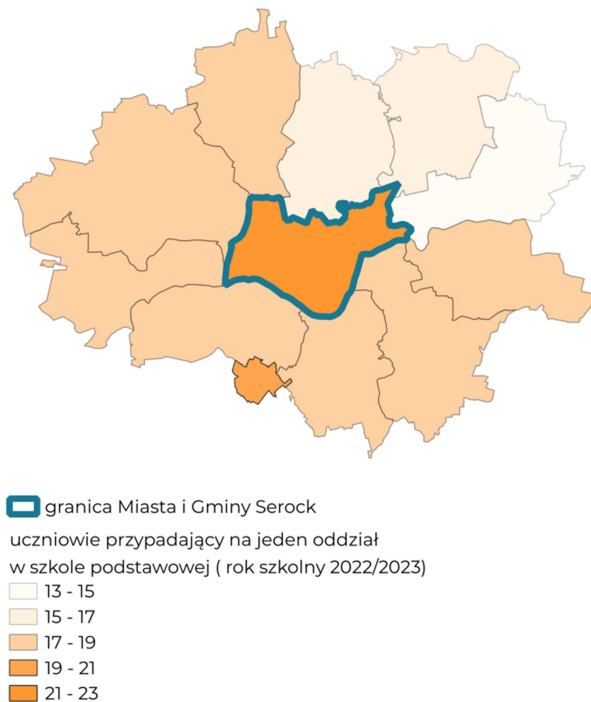

źródło: Główny Urząd Statystyczny

Z roku na rok sukcesywnie zwiększa się liczba dzieci obejmowanych edukacją przedszkolną w placówkach prowadzonych przez gminę, zjawisko nabiera na sile szczególnie w ostatnich trzech latach. Pomimo tworzenia i uruchomienia nowych miejsc przedszkolnych, prawie wszystkie dostępne miejsca w publicznych przedszkolach i oddziałach przedszkolnych prowadzonych przez gminę są wykorzystane. Największe zapotrzebowanie na miejsca przedszkolne nadal występuje w Serocku i w Woli Kiełpińskiej. Wszystkie dzieci, które z uwagi na wiek objęte były rocznym obowiązkowym wychowaniem przedszkolnym lub prawem do edukacji przedszkolnej - zgłoszone w rekrutacji do przedszkoli, miały zapewnione miejsce w przedszkolach lub oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych prowadzonych przez Miasto i Gminę Serock. Nie zawsze pokrywało się to z miejscem preferowanym przez rodziców / prawnych opiekunów.

We wrześniu 2022 r. szkolny obowiązek w szkołach podstawowych realizowało 1521 uczniów w 69 oddziałach w czterech szkołach podstawowych. W porównaniu do 2018 roku, obowiązkiem szkolnym objęto o 121 dzieci więcej.

Mapa 17 Uczniowie przypadający na jeden oddział w szkole podstawowej w Serocku i gminach sąsiednich w roku szkolnym 2022/2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

W przeprowadzonym w roku szkolnym 2022/2023 r. egzaminie ośmioklasisty z języka polskiego wzięło udział 245 uczniów (11 oddziałów) szkół podstawowych. Średni wynik ośmioklasistów z języka polskiego to 65,45%, jest on niższy od średniego wyniku w powiecie legionowskim o prawie 3% i od średniego wyniku w kraju o 0,5%. Wynik serockich ośmioklasistów z matematyki to 53,97%, jest on niższy od średniego wyniku w powiecie legionowskim o 6% i wyższy od średniego wyniku w kraju o 1%. Średni wynik serockich ośmioklasistów z języka angielskiego to 66,7%, jest on niższy od średniego wyniku w powiecie legionowskim o 6% oraz wyższy niż w kraju o 0,7%.

10.2. Żłobki

W 2022 roku na terenie miasta i gminy Serock nie funkcjonował żaden żłobek samorządowy. W 2022 roku funkcjonowały 2 żłobki niepubliczne, które dysponowały 59 miejscami. Na terenie miasta i gminy w 2022 roku było 5219 dzieci w wieku do 3 lat. Oznacza to, że ilość miejsc dostępnych w żłobkach jest niewystarczająca. W gminie funkcjonuje bon żłobkowy, czyli samorządowe świadczenie pieniężne w wysokości 300 zł miesięcznie przyznawane w celu częściowego pokrycia kosztów opieki nad dzieckiem od ukończenia 20 tygodnia życia do ukończenia 3 roku życia. W 2022 roku świadczenie wypłacone zostało dla 62 dzieci. Od maja 2024 roku funkcjonuje pierwszy samorządowy żłobek w Zegrzu, który obecnie przyjmuje 28 dzieci.

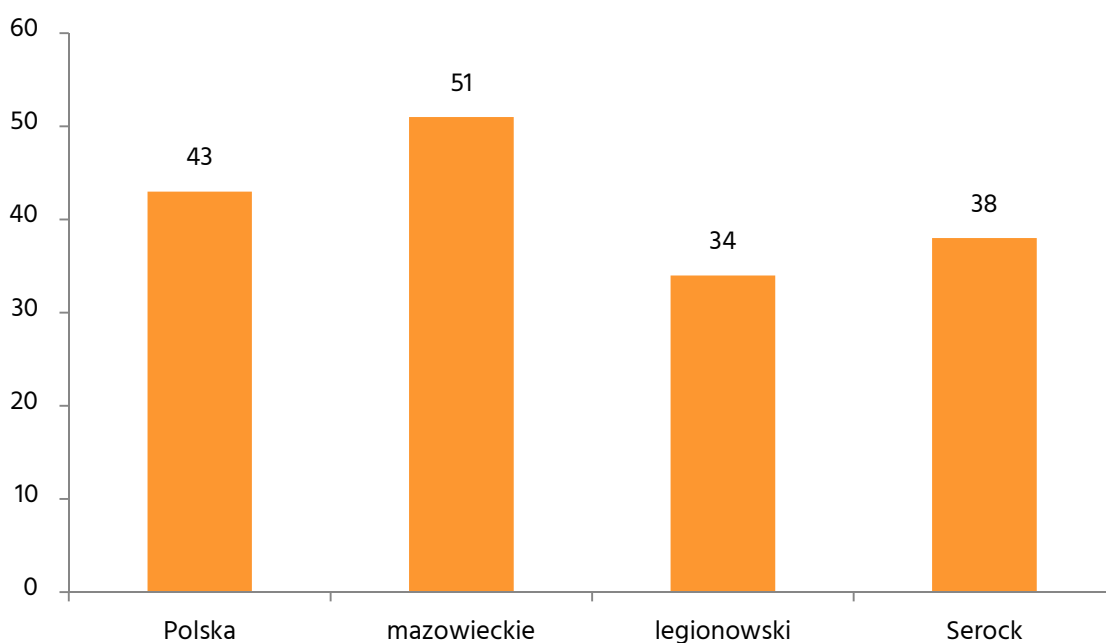
11. Kapitał społeczny

11.1. Aktywność obywatelska i organizacje samorządowe

W 2022 r. na terenie miasta i gminy Serock do rejestru REGON wpisanych było 13 fundacji oraz 52 stowarzyszenia i podobne organizacje. Ich liczba w porównaniu do 2018 roku wzrosła o 9.

Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców w 2022 wynosiła 38. Jest to wartość wyższa, niż średnia dla powiatu legionowskiego (33), ale mniejsza od średniej dla województwa mazowieckiego i średniej dla kraju.

Wykres 29 Liczba stowarzyszeń i fundacji na 10 tys. Mieszkańców w Polsce, województwie mazowieckim, powiecie legionowskim i Serocku (2022 r.)

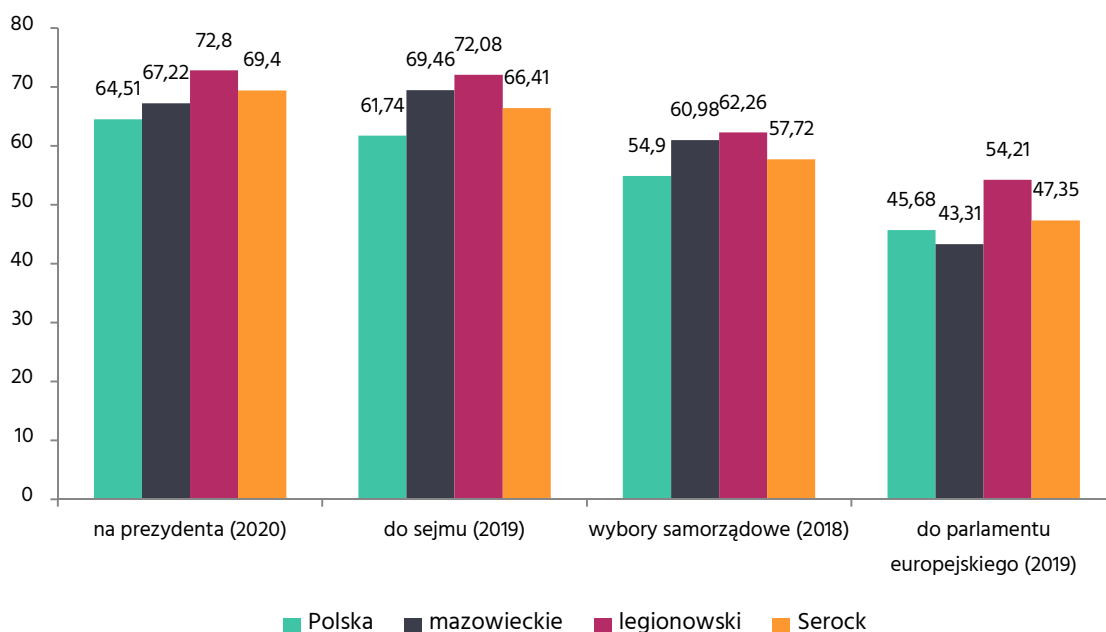
Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Miasto i Gmina Serock współpracuje z organizacjami pozarządowymi na wielu płaszczyznach związanych z rozwojem regionu oraz wspieraniem działań na rzecz różnych grup społecznych. W ostatnich latach ogłaszano konkursy ofert dla organizacji pozarządowych na wsparcie realizacji zadań publicznych w zakresie: wspieranie aktywności seniorów poprzez prowadzenie działalności kulturalnej, edukacyjnej, integracyjnej oraz popularyzację zdrowego stylu życia; wspieranie działań gminy w zakresie propagowania idei honorowego krwiodawstwa, zasad udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej oraz zdrowego i bezpiecznego stylu życia; wspieranie działań gminy w zakresie bezpieczeństwa osób przebywających na obszarach wodnych.

Istotną częścią współpracy gminy Miasto i Gmina Serock z organizacjami pozarządowymi jest pomoc przy organizacji różnego rodzaju przedsięwzięć. Pomoc ta, jest realizowana m.in. poprzez użyczenie gminnych obiektów oraz urządzeń.

Jednym z mierników aktywności obywatelskiej jest frekwencja wyborcza. Poziom uczestnictwa w wyborach powszechnych ukazuje skalę współodpowiedzialności mieszkańców za sytuację krajową i lokalną.

Wykres 30 Frekwencja wyborcza w Polsce, województwie mazowieckim, powiecie legionowskim i mieście i gminie Serock (%).

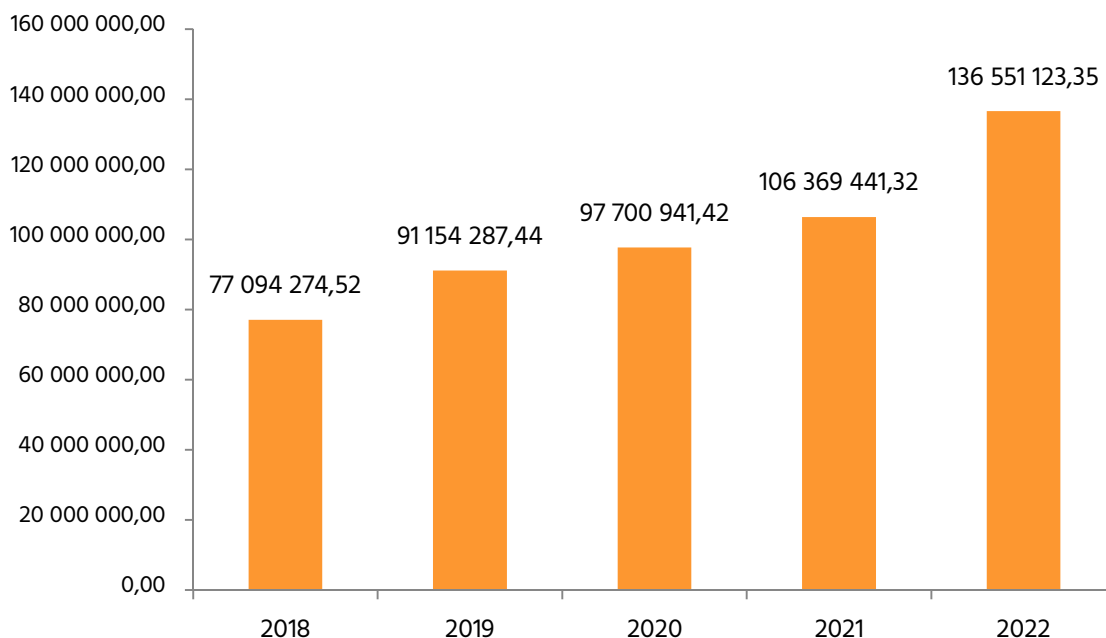
Źródło: Państwowa Komisja Wyborcza

Frekwencja wyborcza w gminie Serock w każdych poddanych analizie wyborach (2018-2020) była wyższa niż średnia dla kraju oraz dla województwa mazowieckiego. Była jednak niższa niż średnia dla powiatu legionowskiego. Najwyższą frekwencją wyborczą w gminie Serock cieszyły się wybory prezydenckie, które osiągają największą frekwencję wyborczą również w kraju i powiecie legionowskim.

12. Finanse samorządowe

Poziom wydatków jak i dochodów w analizowanym okresie wzrastał zarówno w ujęciu bezwzględnym jak i w przeliczeniu na jednego mieszkańca.

Wykres 31 Wydatki gminy w latach 2018-2022

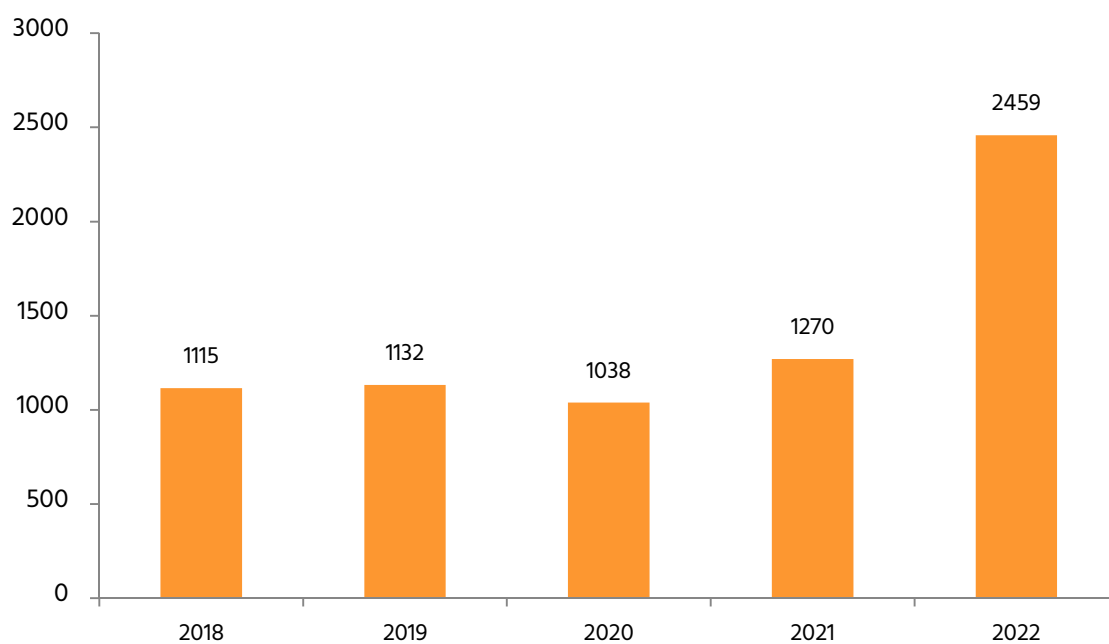
Źródło: UMiG Serock

W strukturze dochodów dominowały wpływy z podatków i opłat lokalnych (34%), następnie udziały w podatkach stanowiących dochód państwa (PIT i CIT) – 22%, dotacje celowe i środki zadania bieżące – 18%, subwencja z budżetu państwa – 16%. W strukturze wydatków dominowały wydatki na inwestycje – 29%, następnie na oświatę – 22%, opiekę społeczną 15%, gospodarkę komunalną – 10%, administrację publiczną 7%, transport – 6%. W analizowanym okresie (2018-2022) największym wzrostem charakteryzowały wydatki na inwestycje – wzrost o 9%.

Zadłużenie Miasta i Gminy Serock na koniec 2022 r. wyniosło 43.172.215,02 zł, co stanowiło 35,65% wykonanych dochodów ogółem, podczas gdy na koniec 2018 r. wyniosło 16 240 248,90 zł.

Wydatki inwestycyjne w przeliczeniu na jednego mieszkańca od 2018 roku rosły. Wzrost wydatków inwestycyjnych w analizowanym okresie kształtuje się na poziomie 120%.

Wykres 32 Wydatki inwestycyjne w przeliczeniu na jednego mieszkańca (w zł) w latach 2018-2022

Źródło: UMiG Serock

Spis wykresów

Wykres 1 Struktura użytkowania gruntów w 2024 r. (w %) Stan w dniu 27.02.2024 r.	6
Wykres 2 Drogi dla rowerów na 10 tys. ludności (w km).....	13
Wykres 3 Osoby zameldowane	14
Wykres 4 Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku (w %).....	15
Wykres 5 Przyrost naturalny na 1000 ludności.....	17
Wykres 6 Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych.....	17
Wykres 7 Liczba wydanych pozwoleń na budowę - mieszkania	18
Wykres 8 Liczba nowych budynków mieszkalnych oddanych do użytkowania na 1000 ludności.....	19
Wykres 9 Podmioty gospodarcze REGON na 1000 ludności w gminie Serock, powiecie legionowskim i województwie mazowieckim w latach 2018-2022.....	20
Wykres 10 Struktura działalności podmiotów gospodarczych	21
Wykres 11 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Serock, powiecie legionowskim i województwie mazowieckim w latach 2018-2022 (w %)	24
Wykres 12 Struktura własności lasów na terenie miasta i gminy (w %).....	26
Wykres 13 Długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej (w km)	38
Wykres 14 Zbiorniki bezodpływowe w 2018 i 2022 roku (szt.)	41
Wykres 15 Ilość odpadów wytwarzanych przez mieszkańców w latach 2018-2022 roku (t)	42
Wykres 16 Liczba wydarzeń organizowanych lub współorganizowanych przez CKiCZ w latach 2018-2022	44
Wykres 17 Liczba czytelników w ciągu roku w gminie Serock w latach 2018-2022.....	45
Wykres 18 Liczba uczestników w ciągu roku w gminie Serock w latach 2018-2022.....	55
Wykres 19 Miejsca noclegowe na 1000 ludności.....	57
Wykres 20 Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem (%).....	59
Wykres 21 Liczba zdarzeń, które wymagały interwencji jednostek przeciwpożarowych w latach 2018-2022	63
Wykres 22 Liczba interwencji Straży Miejskiej w latach 2018-2022	64
Wykres 23 Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej.....	67
Wykres 24 Ilość lekarzy POZ na 1000 pacjentów w 2018 i 2023 r.	68
Wykres 25 Zasoby mieszkaniowe w mieście i gminie Serock w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.....	69
Wykres 26 Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań na 1 mieszkańca (m ²)	69

Wykres 27 Liczba dzieci objętych edukacją przedszkolną w 2018 i 2022 r.	72
Wykres 28 Liczba stowarzyszeń i fundacji na 10 tys. Mieszkańców w Polsce, województwie mazowieckim, powiecie legionowskim i Serocku (2022 r.)	74
Wykres 29 Frekwencja wyborcza w Polsce, województwie mazowieckim, powiecie legionowskim i mieście i gminie Serock (%).	75
Wykres 30 Wydatki gminy w latach 2018-2022	76
Wykres 31 Wydatki inwestycyjne w przeliczeniu na jednego mieszkańca (w zł) w latach 2018-2022.....	77

Spis map

Mapa 1 Położenie miasta i gminy Serock na tle Polski i metropolii warszawskiej.....	5
Mapa 2 Miejscowości miasta i gminy Serock	6
Mapa 3 Ukształtowanie terenu.....	7
Mapa 4 Układ komunikacyjny	8
Mapa 5 Warianty przebiegu OAW.....	10
Mapa 6 Infrastruktura kolejowa.....	11
Mapa 7 Udział osób w wieku 65 lat i więcej w gminie Serock i gminach sąsiednich.....	16
Mapa 8 Tereny inwestycyjne	22
Mapa 9 Udział zarejestrowanych bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców gminy w gminie Serock i na tle gmin sąsiadujących.	25
Mapa 10 Obszary chronione	27
Mapa 11 Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca w 2022 roku .	43
Mapa 12 Obiekty rekreacyjne i sportowe wraz z strefami oddziaływania w mieście i gminie Serock	56
Mapa 13 Udział terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową w ogólnej powierzchni obowiązujących miejscowych planów.....	60
Mapa 14 Obszary zagrożenia powodziowego na terenie miasta i gminy	64
Mapa 15 Obszary osuwiskowe na terenie miasta i gminy Serock.....	65
Mapa 16 Placówki oświatowe na terenie miasta i gminy Serock.....	71
Mapa 17 Uczniowie przypadający na jeden oddział w szkole podstawowej w Serocku i gminach sąsiednich w roku szkolnym 2022/2023	73

Spis tabel

Tabela 1 Drogi krajowe, wojewódzkie i powiatowe na terenie gminy Serock.....	9
Tabela 2 Zabytki nieruchome wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków.....	46
Tabela 3 Priorytety i zadania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2021-2024....	51